

ЛЕЗГИ Газет

Жуван Ватан,
ватанэгълияр хуьх!

Сагърай
Ренат!

1920 – йисалай акъатзава

№ 4 (10701) хемис 28 – январь, 2016 – йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 10 манат

РФ-дин Президент Владимир Путин - Ставрополда

ОНФ-дин форум Кеферпатан Кавказда

Ставрополдин госуарстводин аграрный университетда къве юкъуз Вироссиядин халкъдин фронтдин (ОНФ) регионрин урта форум киле фена. Анал Россиядин Федерациядин Президентдин майдин указар ва адан тапшуругъар тамамарзавай гьал, гьакни Россиядин Кьиблепатан регионрин агъалийрик секинсузвал кутазвай месэляяр веревирдна.

Сад лагъай юкъуз мярекатда Кеферпатан Кавказдин крарин рекъай РФ-дин министр Лев Кузнецова, адан заместителар тир Одес Байсултанова ва Михаил Развожаева, гьакни уьлкведин кьиблепатан регионрай тир активистри, ОНФ-дин федеральный ва региональный эксперттри, исполнительный властрин векилри, журналистри иштиракна.

Форумдин программада вад тема веревирд авун къалурнавай: “Общество ва власть: ачух рахунар”, “Образование ва культура милли лишанар тайинарунин бине яз”, “Гьар йикъан яшайишдин ери”, “Михь ва нетижалу экономика”, “Яшайишдин жигъетдай адалатлувал”. Тематический майданрал коррупциядихъ галаз женг члугунин къайдаяр, общественный къурулушар вилик тухунин ва обществодин патай гуьзчивал авунин, кьилин ва юкъван образовани къачудай мум-

кинвилер ачухарунин месэляяр, ЖКХ-дин хиле арадал къезвай месэляяр, рекъерин къурулушдиз, къенепатан туризм, здравоохранение вилик тухуниз талукъ ва са жерге маса месэляяр веревирдна.

Форумдин кьвалахда Россиядин Президент Владимир Путина иштирак авуни адан важбилувал мадни артухарна. Госуарстводин Кьили ОНФ-дин активистрихъ галаз тайин тир месэляйрай ачух рахунар киле тухвана. Кьелзавайбурун фикирдиз а рахунрай са члук теклифзава.

В.ПУТИН: “Гьурметлу юлдашар! Регионрин уртах Сад лагъай форум Россиядин Кьиблепатан тухузва. Чун ина, Ставропольский крайда, кьватл хьун дуьшуйишдин кар туш. Чи Кьиблепатан регионар экономикадин ва яшайишдин жигъетдай хкаж хьун хейлин дережада хуьрун майишат вилик тухунихъ галаз алакьалу тирди хьсандиз малум я.

Накъ, форумдин сифтегъан юкъуз, миллетрин арада авай алакьайриз, пулдин такьатар вара-зара авунихъ ва коррупциядихъ галаз женг члугунин, чи агъалийрин гьар йикъан яшайишдин ери хкажунин, властдинни обществодин арада алакьаяр мягъкемарунин месэляйриз хьиз, и терефдизни кьетлен фикир гана.

Заз чизвайвал, зун юлдашри хабардар авунва, и дискуссийрин нетижаяр хейлин де-

режада умумиламишнава, виридалайни важиблу месэляяр гьалунин рекъай теклифар гьазурнава. Гьелбетда, кардив гележегда киле тухудай регионрин уртах конференциярални гьа и саягъда эгечина кьанда.

Алай йисан эхирра чна ОНФ-дин III форумдал нетижаяр къада, регионрин месэляяр гьалун патал гьихтин крар кьилиз акъудиз алакьатла веревирдда. Им, гьелбетда, регъят месэла туш. Амма куь тежрибади, къастунал кьививили, куьне тайин тир нетижаяр къазанмишун патал алахъунар авуни чалай а месэладал тлем гьиз жедайдан гьакьиндай шагьидвалзава.

Накъ куьне гьихтин месэляяр веревирд авунватла, гьихтин теклифар туькьурнаватла, заз акуна ва, за фикирзавайвал, зун ОНФ-дин активдихъ галаз гуьруьшмиш хьуналди сергьятламиш жедач, куьне агакъарзавай материалар веревирд авурдалай гуьгьуниз куь теклифриз саналди анализ гунин, гьакьикъатда гьихтин крар бажармишиз жеда-тла килигунин мурадралди чна гила чи члехи вири мярекатар регионра тухуда.

Йисан эхирра лагъайтла, санал тир чалишмишвилералди гьихтин крар кьилиз акъудиз хьанатла, ва гьихтин крарал тлем гьиз хьаначтла, идан себеб вуч ятла, кьил акъудда”.

С.ГОВОРОУХИН: “Владимир Владимировича гьеле лагъайвал, и форум Россиядин Кьиблепатан месэляйриз талукьарнавайди я. Регионрин кьетленвилерай, абурун вилик акъвазнавай месэляйрай мадни хьсандиз кьил акъудунин мурадралди чна гила чи члехи вири мярекатар регионра тухуда.

Региондин отделениди ва “Халкъдин экспертиза” твар ганвай чи центради форум киле фидалди вилик агъалийрин фикир чирун патал гегенш ахтармишун тухвана. Гьа идалди чун Россиядин Кьиблепатан вилик акъвазнавай виридалайни хци месэляяр гьибур ятла тайинариз алахъна. Накъ кьилдикьилди темайриз талукъ вад майдандал и месэляяр веревирдна”.

Тлал алай гзаф месэляйрикай ихтилат кватна. ОНФ-дин активистрин хейлин теклифрихъ галаз госуарстводин Кьил рази хьана ва са къадар месэляяр вичин гуьзчивилик кутада лагъана.

(ОНФ-дин форумдиз талукъ гегьениш материал чи газетдин сайтдай кьелиз жеда).

ДЗЮДО

Алай гьафтедин сифте кьилерай Кубадин Гавана шегьерда дзюдодай Гран-При сериядин кесерлу акъажунар киле фена. Ана дуьньядин 66 уьлкведай тир 386 спортсменди (итимар ва дишегълияр) чпин устадвал къалурна. Россиядин хьанавай команда, кьизилдин - 3 ва гимишдин са медаль къазанмишуналди, и турнирда 1-чкадиз лайихлу хьана. Кубадин (кьизилдин - 2, гимишдин - 1, буьруьнждин 2 медаль къазанмишна) ва Израилдин (кьизилдин-2, гимишдин са медаль къазанмишна) хьанавай командайри, талукъ тирвал, 2 ва 3-чкаяр къуна.

Россиядин хьанавай командадин “киседиз” кьизилдин медаль гьайибурун арада чи ватандаш - вичин ери-бине Мегъарамдуьруьн райондин Бут-Къазмайрин хуьрай тир, алай вахтунда Челябинскдин областдин Олимпиададиз гьазурвилер аквадай центрада (ЦОП) вичин устадвал хкажзавай Ренат САИДОВНИ (100 кг-дилай гзаф заланвал авайбурун арада) ава. Адалай гьейри, дагъустанви спортсмен Камал ХАН-МЕГЪАМЕДОВА (66 кг), Хасан ХАЛМУРЗАЕВА (81 кг) - кьизилдин ва Екатерина ВАЛЬКОВА-ДИ (63 кг) буьруьнждин медалар къазанмишна.

РИКИЕЛ ХКИН: дзюдодай Гран-При сериядин турнирда Ренат Саидова 2 йис идалай виликни 1-чка къуна.

Кьейд авун лазим я хь, Россиядин лайихлу тренер Александр Миллеран гьилик вичин устадвал хкажзавай Ренат Саидова и турнирда 4 “михь” (вахт куьтягъ жедалди акьалтларай) бягьс киле тухвана. Ик, Туьркиядай тир Язиджи (4 декьикъани 5 секунд), алжирви Таеба (2 декьикъани 24 секунд), ярмучух финалда Кубадай тир Гарсиа Мендоза (са декьикъани 29 секунд), финалдин акъажунари дуьньядин ва Европадин чемпионатрин призёр, Венгриядай тир Барну Бора (6 секунд) чи ватандашдиз кумукьна. Ренат Саидова 6 секундда гьалибвал къазанмишуналди цийи рекордни эцигна. Идалайни гьейри, чи ватанэгълиди дзюдодин международный федерациядин 300 очкони (абурун бинедаллаз алай йисуз Бразилияда киле фидай Олимпиададиз спортсменар хьада) къазанмишна. Машаллагъ!

УЬМУЬР

“Аллахвердиев” майишатдин (КФХ-дин) механизатор Гьажимет Аллагъвердиев Дагъустан Республикадин Гьукуматдин Гьурметдин грамотадиз лайихлу хьана. Награда адав Сулейман-Стальский райондин кьил Нариман Абдулмуталибова шад гьалара вахкана

▶ 7

МЕДЕНИЯТ

Елабуга шегьерда къвед лагъай ватан жьанвай ва ана вичин бажаргъдин кьетлен мумкинвилер ачухариз алакьнавай хва Вакиф Саркароваз РФ-дин Президент В.Путинан Указдалди “РФ-дин культурадиз лайихлу работник” лагъай члехи гьурметдин твар ганва.

▶ 10

Къилин редактордин гаф Диде Ватан

Чун и дуньяда инсанвилелди яшамш хун патал халкънава. Багъри ериярни чаз дидедин некледихъ галаз ширинарнава. Ватандивай къа-къатизни гъавилляй жезмай къван садзани клан жедач. "Чими къулавай кацни къекъечидач", халкъди гъавайда лугьудач къван.

Ахцегъ райондин Гурарин хуруун жемят Мегъарамдхуруун райондин Цийихурууз куыч хъайдалай инихъ 40 йисалай гзаф вахт алатнава. Ятлани харапайриз элкьурай и хууре къени тек дишегъли, Биче баде, яшамш жезма. "Тек тар тама тахурай!", лугьуда. Бес тек дишегъли икъван йисара касни амачир харапайра гъик! яшамш жезва?! Ала-матдин кар ам я хьи, къени ам, хайи ерияр туна, Цийихурууз садавайни хъиз жезвач. Ватан ширин я.

Биче баде хъиз, 71 йисан яшда авай Агафья Карповна Лыковани тайгада текдиз Советрин девирдилай инихъ яшамш жезва. Алукънавай цийи йисан 13 январдиз ам сифте яз, Чехи чилел вертолетда аваз гъана Кемеровский областдин Таштаголдин райбольницада къаткурнава.

Хайи чилерал инсанриз къулай шартлар къени тешкилиз тахуни пашманарзава. И кар сеbeb яз, лезги халкъни чи республикада виридалайни гзаф патаз-къерехдиз акъатнавайбурун жергеда гъатнава. Чи рухвар гъатта Россиядин Федерацияда вич къадагъа авунвай экстремиствилдин организация тир ИГИЛ-дин жергеизни актнава. Улкъведин меркездай эхиримжи вахтара къевезвай бязи хабарарни шадвал кутадайбуру туш. Дербендай фена, ана къвалахзавай чи ватангъли Къагъриманова вичин папаз, бензин илична, цъай яна. Чинин, бедендин 25 процент хамар канвай язух дишегъли комада аваз больницада къаткурнава.

21-январдиз "Российский газетдиз" "Бит или не бит" макъалада къейднава: "Киевский вокзалдилай Апрельвакдиз физвай электричкадиз чинал маскаяр алай са шумуд башибузуку акъахна. Вагонда авайбурукай абуру кавказвидиз ухшамш са жегъил хъана ва ам рекъидайвал бейсбол кугъвадай лашаралди гатана. Пассажирирай куемек гуз хъанач. Анжах Алапай Рамазаналай (Москвада къумукърин тешкилатдин регъбер) тади куемекдиз, полициядиз эвер гуз алакъна.

Алатай йисуз Москвадин куучейрай гъелелиг чеб ву-жар ятла тайнариз тахъанвай 2000 касдин мейитар жагъана. Ина шаз квахъай 10 агъурдакай саки члехи пай жагъур хъийиз алакъна. Шегъердин уголовный розыск квахъайбуру жагъур хъуунин статистика тухунив сифте яз 2000-йисуз эгечна. Анлай инихъ алатнавай 15 йисан девирда 3748 кас эсиллагъ жагъур хъийиз хъанвач. Жагъур хъу-вурбуруни са пай чан аламачирбуру хъана.

21-январдиз "Урусин миллетчилвилдин женгчи организациядин" членар тир Максим Баклагин ва Вячеслав Исаев чли авур тахсиркарвилерай Мособсудди умуурлух дустагъ авунин жигъетдай акъудай приговор Россиядин Федерациядин Верховный суддин уголовный кра-рай Коллегияди къуватда туна.

Аквазвайвал, чи арайра инсанриз инсафсузвилер ийиз алахъзавайбуру, са чпелай гъейри амайбуру гъич инсанрайни къан тийизвайбуру, бандитар, халкъ тарашзавай ягъсузар амачиз туш. Массовый информациядин такъатри хабар ганвайвал, дуньядин девлетрин 99 процент девлетлуярин, анжах са процент амай вири халкъдин гилера ава.

Писатель Юрий Полякова лугъуза: "Нафтланин газдин вацлар авай чи хътин улкъведин граждана кесибиле хун лазим туш. Ихътин гъахъсузвилери чи улкъведин политический система халкъди мад веревирд хъийидай чкадал гъида. Къуне садра перестройкадин активный иштиракчяр, СССР тергайбуру, приватизация авурбуру гъинаватла аннамиша. Асуп гъисабдай, Рагъаклидай пата, абурун аяларни вири гъана ава. Яни реформаяр Россияда яшамш жезвай халкъарин къайгъуда аваз киле тухвайбуру туш, ваъ, улкъведай катнавайбуру паталди авурбуру я. За аннамишзавайвал, исятда чаз аквазвай къван къайдасузвилер гележегда чеб чи улкъведа яшамш тежедайбуру къасухдай арадал гъизвайбуру я".

Гъакъикъатдани, 1997-1998-йисара Президентдин Администрациядин руководитель хъайи Валентин Юмашев ва Борис Ельцинан руш, адан советник хъайи Татьяна Юмашева исятда Австрияда, Вена шегъердивай 60 километрдин яргъа маса къачунвай къвалера яшамш жезва. Татьянади гъатта Австриядин гражданавални къачунва.

1993-1996-йисара Россиядин Федерациядин Къецепатан крадин министрстводин киле хъайи Козырев Андрей Владимирович исятда США-да, Маямида, Атлантический океандин къерехдив, къакъан элитный къвалерин апартаментра яшамш жезва.

1992-2010-йисара Москвадин мэр Юрий Лужков Австриядин Аурахедай 20 миллион евродихъ маса къачун-

вай Виллада вичин миллиардер паб Елена Батурина-дихъ галаз яшамш жезва.

Карчийрин ихтиярар хуьдай Президентдин патай вири ихтиярар ганвай векил Борис Титовахъ Великобританияда 250 квадратный метрдин квартира, Гьукуматдин премьер-министрдин сад лагъай заместитель Игорь Шуваловахъ ана 483 квадратный метрдин квартира ава. Испаниядай Россиядин Федерациядин хуруун майишатдин министрдин заместитель Андрей Волкова 183 квадратный метрдин майдан авай къвал, виндихъ къейдай Борис Титова 143,9 квадратный метрдин майдан авай къвал ва 844 квадратный метрдин чил, Россиядин банкдин председателдин заместитель Сергей Швецова 121 квадратный метрдин майдан авай квартира, "Центробанк" ГУ-дин виликан начальник Алексей Плякина 147 квадратный метрдин майдан авай къвал ва 635 квадратный метрдин чил маса къачунва.

Бельгияда Минтрасдин къилин заместитель Виктор Олерскийди 369 квадратный метрдин майдан авай къвал ва 2066 квадратный метр чил, Португалияда Минэкономразвитиядин къилин заместитель Игорь Ревади 168 квадратный метрдин майдан авай къвал ва 2800 квадратный метрдин чил, Минстройдин къилин заместитель Андрей Чибеса 176 квадратный метрдин майдан авай къвал, Швейцарияда вице-премьер Ольга Голодеца 220 квадратный метрдин майдан авай къвал, Монакода Минрегиондин къилин виликан заместитель, Приморский крайдин виликан губернатор Сергей Дарькина 498 квадратный метрдин майдан авай квартира маса къачунва.

Игорь Шуваловахъ Австрияда 1480 квадратный метрдин мулк, Ольга Голодецахъ Италияда 250 квадратный метрдин квартира, вице-премьер Александр Хлопонинахъ ана 818 квадратный метрдин къвал, 8223,6 квадратный метрдин чил, Сергей Швецовахъ США-да 511 квадратный метрдин къвал ава, вилик-къилик квай хейлин масабурухъни къецепатан улкъвейра ихътин дараматар, чилер авачиз туш.

Инал азз Иосиф Виссарионович Сталинан твар къурла, вич къарсатмиш жезвай политолог, публицист, философидин илимрин доктор Александр Цыбкодини кваз эхиримжи йисара чи члехи вождунин тереф хуьзвайбурун къадар улкъведа къвердавай артух жезва лугъуз гъайифар члугъзвайдини къейд ийиз кланзава.

Ульяновский областдин къилевайбуру лагъайтла, Владимир Ильич Ленинан тварунихъ галай региондин премия тайнарнава. Губернатор Сергей Морозова и кардикай пролетариатдин вождь къейи юкьуз, 21-январдиз, Члехи Октябрдин Социалистический революциядин виш йисан юбилейдиз гъазурвилер акуниз талукъарай комиссиядин заседанидал малумарна. "Премиядин къадар, ам гъихътин агалкъунрай гудатла, комиссияди тайнарнида ва адан проект В.И. Ленин хайи юкьуз - 22-апрелдиз раиж ийида", - лагъана ада.

СССР-дин тракторар ва хуруун майишатдин машина акъуддай министрстводин виликан министр, Социализмдин Зегъметдин Игит Александр Ежескийди алатай йисан ноябрдин вацра вичин 100 йисан юбилей къейдна. Алай вахтундани ада тракторар ва хуруун майишатдин машина ремонтдай ва ишлемишдай илимдин ахтармишунардай технологический институтда илимдин члехи къуллугъчилвиле къвалахзама. Эхъ, 100 йис хъанватлани, 62 агъур манатдин пенсия къачузватлани, къени ада къвалахзама. Къвалахдик квачиз вичиз къарай къеведач лугъузава. Им, гъелбетда, адан гъиле-къваче гъелелиг звар ама лагъай чал я.

"Комсомольская правда" газетдин корреспондентдиз 12-январдиз акъатай нумрада ада ганвай интервьюда къейднава: "Начал срывать Горбачев и добил Ельцин. Ельцин все разрушил. Страну, Партию, идею - все предал. Попал под влияние Яковлева Александра Николаевича. Попал под влияние Маргарет Тэтчер, американцев и так далее. СССР разрушили двурешники, сволочи, предатели!".

"Аргументар ва фактар" газетдин алатай йисан эхиримжи нумрада "Философ из Рыжково" макъаладин игит, Курский областдин Рыжково хуьрай тир 68 йисан яшда авай пенсионер Василий Ильина лугъуза: "Какой была нищей Россия, такой, видимо, и останется. Потому что в России ворюги во все времена были. Братья Орловы Екатерину Великую обобрали до последнего рубля. Она хоть напередок была слаба (женская структура, от нее никуда не денешься), но за Россию очень болела. В отличие от современных политиков. Среди них нет честных. Начиная с главы сельской администрации, заканчивая теми, кто в Думе сидит. Никто ничего толком не делает. Только говорят. И одно вранье кругом. Но лучше нашей России все равно нет. Родина - она и есть Родина. Пусть и хреновая. Но своя..."

Эхъ, бязи девлетлуяр, халкъдин девлетар чуьнуьхна, бязи кесибар, яшамш жедай маса чараяр амуку тавурла, Диде Ватандивай яргъариз акъатзава. Ахпа, гъатта 100 йис хъайи урус дишегълидини кваз, Президентдивай абуру чеб Россиядин Федерациядин гражданивиллиз къабул хъувун тлалабазава. Им, гъелбетда, гъайиф жедай кар я. Садни Диде Ватандивай умуурлух къакъат тавурай. Риклера регъим гъатрай виридан. Амин!

Къуллугърал тайнарна

Дагъустандин Къил Рамазан Абдулатипова Дагъустан Республикадин карчивилин ва инвестициярин рекъяй руководитель ва Дагъустан Республикадин жегъилрин крадин рекъяй министр тайнаруни гъакъиндай Указрал къулар члугунва.

Дагъустан Республикадин карчивилин ва инвестициярин рекъяй агентстводин руководителвиле **Башир МЕГЪАМЕДОВ**, Дагъустан Республикадин жегъилрин крадин рекъяй министрдин къуллугъдал **Арсен ГЪАЖИЕВ** тайнарна.

Терроризмдиз ваъ!

Вири дунья акси я

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

Белиж поселоқдин гимназияда Къизлярдани Первомайскда киле феи мусибатдин вакъайрииз талукъарнавай "Дунья террордиз акси я" мярекат киле фена.

Ана Дербент райондин администрациядин къилин заместитель **Фуад ШИХИЕВА**, образованидин ва спортдин управленидин начальник **Муьгъудин КЪАГЪРИМАНОВА**, райондин терроризмдиз акси отделдин начальник **Нариман АЛИЕВА**, гъа и отделдин къилин пешекар **Шагъбаз ГЪАЖИАЛИЕВА**, РД-дин духовный управленидин векил, **Къурбан РАМАЗАНОВА**, райондин школайрин директорри, гимназиядин муаллимри ва аялри иштиракна.

Мярекат ачухай гимназиядин директор **Нариман ШИХ-МЕГЪАМЕДОВА** лагъана:

- Ингъе Къизлярда киле феи мусибатдин вакъайрилай инихъ 20 йис алатнаватлани, гилани ана са тахсирни квачиз къейибурун дидейрин вилерилай накъвар кими, дерт къезил жезвач. Терроризм XXI асирдин виридалайни члехи тегъуьн я.

- Къе чна Къизлярдин мусибатдин къурбандар хажалатдивди рикел хъизва, - лагъана Фуад Шихиева. - Ихътин мярекатри акъалтзавай несилдиз терроризмдикай авай къурхулувал къатлудай мумкинвал гузва. Эхиримжи 10 йисуз чи улкъведи неинки къенепата, гъакни къецепатани терроризмдиз акси къвалах гужлу авунва. Чи везифа, вири мумкинвилер ишлемишна, аялар хун, абуруз писни хъсанди чара ийиз чирун, гъалатлар авуникай хун я.

Муьгъудин Къагъриманова, вичин рахунра Норд-Оста, Къизлярда, Бесланда ва масанра бандитри авур терактар рикел хуналди, гележегда ихътин мусибатар тикрар тахуунин мураддалди властди, общественностди ва ругъанийрин санал къвалахунин лазимвал авайди къейдна.

- Заз къе жаванрини яшлугуру гележегдикай саналди фикирзавай мярекатда иштиракиз пара хуш я, - башламишна Къ.Рамазанова. - Къе чун инал килигай документальный фильмайри садни бейтерев яз тадач. Первомайскда киле феи вакъайрин вахтунда за армиядин жергеяра къуллугъзавай. Гъа вахтунда чи къушунрин десте иниз ракъурнай. А вакъайра захъ галаз санал къуллугъзавай аскер телеф хъанай. Ам вичин ватандиз рекъе хутаж зун ракъурнай. Кас абурун тухумда авай са эркек тир. Ик! абурун тухумдин гележег гъа иналди къат хъана. Адан вахаринни дидедин шелар рикел хъез, заз къе инал рахаз четинни жезва. Абурун хва эхиримжи рекъе тваз вири шегъер къват хъанай.

Гъурметлу жаванар, терроризмдин, экстремизмдин рехъ къунвайбурухъ галаз диндин са алакъани авайди туш. Абуру, Алагъдин, пак ксарин тварар къаз, халкъдиз писвал ийизвайбуру я. Динди инсанриз анжах хъсан крад ийиз эвер гузвайди я. Къуръанда тахсир квачир са кас къин вири инсаният къинихъ галаз барабар ийизва. Ам гъакъан члехи гунагъ яз гъисабзава.

Чун вири санал - диде-бубаяр, муаллимар, властдин ва диндин органар, чилел ислгъвал хуьз алахъда. Аялар, къевай ийидай са тлалабун ава, диде-бубайрииз, муаллимрииз, члехибуруз яб це. Абуру квез дуьз рехъ къалурда.

Мярекат киле тухузвай С.Гъабибовадин теклифдалди, терактра къейибуру, са декъикъада кисна акъвазуналди, рикел хъана.

Мярекатдиз атанвай мугъманрин рахунрилай гуьгъуьниз гимназиядин муаллимрини аялри къалурай литературадинни музикадин ва хореографиядин инсценировкаяр гзаф таъсирлуру хъана.

Мярекат "Къуй гъамиша рагъ хурай" мани тамамаруналди акъалтарна.

2016-йисуз гьялдай месэлаяр

РД-дин Килин ва Гьукматдин Администрациядин пресс-кьуллугьдин ва информациядин управлениди хабар гузвайвал, 20-январдиз Дагьустандин премьер-министр Абдусамад Гьамидован регьбервилек кваз цийи йисуз сад лагьай совещание кьиле фена. Республикадин Гьукматдин членрин иштираквал аваз тухвай и совещанидал 2016-йисуз Дагьустандин министррин кабинетдин вилек акъвазнавай асул везифаяр веревирдна.

Совещание риклиз хуш жедай кардила башламиш хьана, кьилди кьачуртIа, Абдусамад Гьамидова кватI хьанвайбуруз лишанлу вахьиа - Дагьустандин Автономный Советрин Социалистический Республика тешкилай йикъалай инихъ 95 йис тамам хьун мубаракна. Дагьустандиз автономия гун - им сифте яз гьакъикъатдани са государствода тупламыш хьайи чи халкьарин тарихдин цийи девир башламиш хьун лагьай чIал тир.

Совещанидал гьанвай асул месэладал элячлуналди, премьер-министрди лагьана: "Чна 2016-йис патал Дагьустандин Гьукматдин асул везифаяр тайнарун лазим я. Четинвилер ацалтзаватIани, республикади 2015-йис, санлай кьачурла, агалкьунралди акъалтIарна, Дагьустан яшайишдинни экономикадин жигьетдай вилек тухунин асул деллрал гьалтайла разивал ийиз жедай тайин тир нетижаяр кьазанмишна. И дережай-рив, сифте нубатда, республикадин уьмуьрдин вири хилера проектралди идара авунин принципар кардик кутунин нетижада агакъариз хьайиди я".

Санлай кьачурла уьлкведа арадал атанвай гьаларихъ галаз алакьалу яз федеральный дережада аваз бюджетдай ийидай харжияр тимилярин фикирдиз кьачунвайди гьисаба кьуналди, Дагьустандин премьер-министрди исполнительный властдин органрин вири руководителриз бюджетрай ийизвай харжияр 10 процентдин дережада аваз, агьузарунин вариантриз килигунин тапшуругь гана. "Идара ийидай кьуллугьрал алай ксар яз куьн кризисдин агьур шартIара арадал атанвай гьаларин гьавурда гьатун лазим я. Гьавилляй налогрин база артухарун эвелимжи нубатдин везифа я", лагьана Абдусамад Гьамидова. Ада исполнительный властдин интерес ийизвай органрин вири руководителриз налогрин органрихъ, муниципалитетрихъ ва талукь тир маса федеральный кьурулушрихъ галаз санал чкайрал агакъзавай налогрин пуларин кьадар артухарунин барадагь таьсирлу серенжемар кьабулунин тапшуругь гана.

Идалай гьейри, А.Гьамидова чеб гьялунилай министррин кабинетдин кьвалахдин бегьерлувал аслу тир са жерге месэлаярнин раижна.

"Гьар са ведомстводихъ вичин кьвалахдин тайин тир мурадар хьун лазим я. Идан патахъай чи республикадин Кьил Рамазан Абдулатиповани са шумудра лагьайди я. А мурад-рив агакъарун патал тайин тир гьисабар кьун, кьвалах кьиле тухунин кьайдаяр тайнарун герек я. ИкI тахьайтIа, чун куьгьне хьанвай клубрин уьленда акIида. Гьахъ рахайтIа, хейлин жигьетрай чна и месэлаяр проектралди

идара авунин кьайда кардик кутунин сергьятра аваз гьалзаватIани, чехи пай министрствойра гьелелиг и кьвалах лазим тир дережада кьайдадик кутаз хьанвач", - лагьана ада.

Идалай гьейри, премьер-министрди республикадин мелиоративный система авай гьалдиз ва ам вилек тухунин мумкинвилеризни фикир гана. "Ина вилек акъвазнавай асул месэла кьвалах пайгардик кваз тухун тавунихъ галаз алакьалуди

я. Балугьчивилин майишатдин комплексдани гьа ихьтин гьалар ава. И кьвалах дуьзгьундаказ алакьалу тавун, и хел лазим тирвал идара тавун - им вилек акъвазнавай хци месэла я", - малумарна Абдусамад Гьамидова.

Ам важиблу мад са терефдал - территорияр вилек тухунин месэладални акъвазна. "Дагьларин йис атана алуьнава, амма кьеннин йикъалди дуьзгьун программа авач, гьавилляй пландал бинелу кьвалахдив гатIумнавач. Территорияра и ва я маса объектдиз инвестицияр чара авунин чарасузвал тайинардай уьлчмеяр кьалурнавач. Школаяр, аялрин бахчаяр, больницаяр, спорткомплексар эцигдай чIавуз сифте нубатда демографиядин ва социальный жигьетдай арадал атанвай гьалар фикирда кьун герек я", - кьейдна А.Гьамидова.

Вич энгел тавуна гьялна кIанзавай мад са месэла кьвалах тийизвай агьалирихъ галаз алакьалуди я. Абуру патал пулдин такьатар ФОМС-дай чара ийизва. Идахъ галаз алакьалу яз Гьукматдин вице-премьер - РД-дин экономикадин ва территорияр вилек тухунин министр Раюдин Юсуфоваз и месэла гьялунив энгел тавуна эгечIунин тапшуругь гана. "И кьвалах март алуькьалди акъалтIарун, нетижайрин патахъай республикадин Кьил хабардар авун лазим я, - малумарна Абдусамад Гьамидова ва давамарна: - Им лап муракъ системный кьвалах я, а кьвалахдик вирибуру экечIун лазим я. Чун финансрин хейлин такьатрикай магьрум жезва. И месэладай кьайда тунни йиса са шумуд миллиард манат такьатар кьенятдай ва гьугьунлай абуру регионар вилек тухун патал чара ийидай мумкинвал гуда".

Гьукматдин Председателди кьурулушар пайгардик кутуниз талукь ихтилатни кудна. "Кьивелай юзун - гьерекат кутун тавунмас чаз кризисдай экьечIун четин жеда. Гьавилляй Гьукматдин кьурулушда везифаяр пай хьувунин месэлаяр гьиле-гьилди гьялун, махсус комиссийри и кар энгел тавунни гьузчивилик кутун ва лазим тир серенжемар кьабулун герек я", - кьейдна премьер-министрди.

Идалай гьейри, Абдусамад Гьамидова промышленностдин, энергетикадин, чилин девлетрин, транспортдин, туриствилинни ял гьялунихъ галаз алакьалу хиле авай ресурсар ишлемишунин барадай энгелиз тежер серенжемар кьабулун тапшуурмишна. "Хейлин месэлаяр чна республикадиз талукь яз кьабулнавай подпрограммадин сергьятра аваз гьялун лазим я. Гьа са вахтунда финансламишунин маса чешмеярни жагьурун, гьа гьисабдай государстводини кьилдин ксари амадагвал авунин кьайда активдаказ кардик кутун, инвесторар желб авун лазим я", - кьейдна ада.

Премьердин гафаралди, кризисдин шартIара министррин кабинетдин членри агьалирин гьал - агьвалдиз еке фикир гун лазим я: "Сифте нубатда яшайишдин жигьетдай хивез кьачунвай мажбурнамаяр кьилиз акьудун патал серенжемар кьабулун лазим я. А мажбурнамаяр кьилиз акьудун патал республикадин бюджетдин харжийрин 70 процентдидай виниз такьатар серфзавайди я. Инсанар чиновникрин кьанунсузвилерикай, коррупциядихъ галаз алакьалу гьерекатрикай

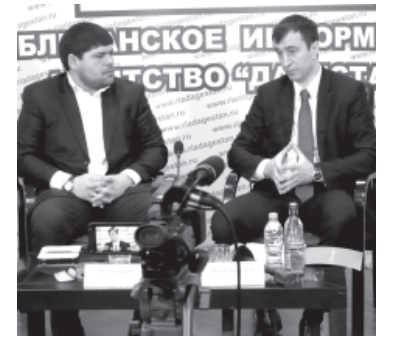
хуьн чарасуз я. Фактари образованидин, здравоохраненидин, яшайишдин жигьетдай хуьдай хилера коррупциядиз кьил гьялунив дуьшуьшар гьалтзамайдан гьакьиндай шагьидвалзава. Школадиз фидай яш тахьанвай аялрин идарайрай чкаяр чара ийидайвал электронный учир арадал гьун - им са кар я, и кьвалахдал гьузчивал авун - маса кар. Инсанрин чиниз вилер-вилера туна килигиз жедайвал, ша чна и карда кьайда тван. Им вири хилериз талукь месэла я.

Министррин кабинетдин руководителди агьалияр республикада авай гьаларин гьакьиндай керчек ва дуьзгьун информациялди таьминарунин важиблувилеин патахъайни лагьана. "Чун социальный сетрин гьугьуьна аваз фин лазим туш, жавабдарвал гьисс тийизвай бязи ксар а сетрин куьмекдалди гьалар кьайдадикай хкудиз алахъзава. Гьавилляй талукь тир ведомствойри республикадин информационный хатасузвал таьминарун, государстводин СМИ-рин кьвалах гужлу авун, государстводинбуру тушир печатдин ва электронный органрихъ галаз пайгардаказ санал кьвалахун таьминарун герек я", - тапшуурмишна А.Гьамидова.

"Чиди спортдин республика я. Гьавилляй чун спортдив ва спортсменрив эгечIавай тегьерни кьетIенди я. Идахъ галаз сад хьиз, республикадин Кьили спортдин и ва я маса жьурейриз куьмек гунин месэлайрал кьетIендаказ фикир желбзава. Чна спортдин тайин жьурейриз дуьзгьундаказ куьмек гунин ва абуру машгьур авунин серенжемар кьабулун чарасуз я", - баян гана ада.

Гражданин арзайриз, гьакьни абуруз чпин тIал алай месэлаяр гьялун патал жезмай кьван кьулай шартIар яратмишунин месэлайризни тайиндаказ фикир гана. "Чун и месэлайрал элкьвена хквен хьийиз сад лагьай сефер туш. СКФО-да Россиядин Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай Векилди, Республикадин Кьили и кьвалах гужлу авуниз талукь тапшуругь гана. Амма, серенжемар кьабулзаватIани, зи фикирдалди, и кьвалах гзаф бегьерлуди ва лазим тир дережадинди хьанвач. И кар гьам государстводин властдин, гьам муниципальный тешкилатрин органриз талукь я. Гьавилляй государстводин властрин органрин вилек инсандин яшайишдин шартIар жезмай кьван хьсарунин, и кьвалахдин ери хьажунин серенжемар кьабулунин, кьуру рахунрилай агьалийрин месэлаяр гьакьикъатда гьялунал элячлунив везифа акъвазнава. Инсанрихъ галаз абурун тайин месэлайриз талукь яз рахун лазим я. Гьайиф хьи, гражданин арзайриз фикир тагун, абурув кьайгьусузвилелди эгечIун чи кьвалахдин адетдин кьайда хьанва. Чпин месэлаяр чна гьялдайдахъ инсанри инанишвалзамач, гьавилляй вине авай органриз, гьатта уьлкведин Президентдизни кваз арза ийизва. Арадал кьезвай месэлаяр чна чкайрал гьялун ва и кьвалах тартибдик кутун герек я", - кьейдна Абдусамад Гьамидова. Идахъ галаз алакьалу яз, Гьукматдин премьерди исполнительный властдин органрин руководителрал, гьар вацра шагьерризни районриз фена, чкайрал крар авай гьалдай кьил акьудун ва агьалияр кьабулун тапшуурмишна. Гьар са руководителди вичи тухванвай кьвалахдин нетижайрин гьакьиндай премьер-министр, кхьена хабардар авун лазим жеда: шумуд арзадиз килигнатIа, чкайрал а арзайра кьалурнавай шумуд месэла гьялиз хьанатIа, хабардар авун герек я. Республикадин Кьилин ва Гьукматдин Администрациядал исполнительный властдин органрин руководителар чкайрал финин график са гьафтедин муьддатда тукьлуьрун тапшуурмишнава. Идалай гьейри, Гьукматдин Председателди гьар вацран эхиримжи киш юкьуз государстводин властдин органра пакаман сьятдин 10-далай йикьан сьятдин 2-далди, инсанривай атана чпин месэлаяр гьялиз жедайвал, Ачух ракIаррин югь тешкилуни тапшуругь гана.

Вичин рахунар акъалтIаруналди, Абдусамад Гьамидова раижнавай месэлаяр са куьруь вахтара гьялун таьминарун тапшуурмишнава.

Агьалийрин кьуллугьда акъвазнава

ПРЕСС - КОНФЕРЕНЦИЯ

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Накь "Дагьустан" РИА-дин конференц-залда РД-дин МФЦ-дин директор Осман Хасбулатован иштираквал аваз пресс-конференция кьиле тухвана. Ам винидихъ тIвар кьунвай агентстводин кьуллугьчи Мухтар Амирова ачухна ва кьилени тухвана. Анал алатай йисан нетижаяр кьуна, МФЦ-ди тамамарзавай кьуллугьрикай, гележегдин планрикай ва икI мад рахана.

- Дагьустанда кьенин юкьуз государстводин ва муниципальный кьуллугьар тамамардай МФЦ-рин филиалар ачухуниз талукьарнавай программа кьилиз акьуднава. Алай вахтунда чи республикадин 92, 4 процент агьалийриз и центрайрин куьмек кьачурдай мумкинвал хьанва. Алатай йисуз Дагьустанда 36 МФЦ ачухна, гила ихьтин центрайрин кьадар 57-дав агакьнава. 2015-йисуз вири санлай чи центрайра республикадин агьалийриз 465 агьузурни 670 кьуллугь авуна, - хабар гана РД-дин МФЦ-дин директорди.

Кьилди кьачуртIа, и центрайри виридалайни гзаф кьилиз акьудзавай кьуллугьар чилихъ галаз алакьалубур я. Кьвед ва пуд лагьай чкайрал, талукь тирвал, миграционный кьуллугьдиз (паспорт дегишарун, прописка ва выписка авун...) ва яшайишдин рекьай кьуллугьар авуниз (жьуреба-жьуре пособияр, субсидияр, справкаяр кьачун...) талукьбуру ала.

Осман Хасбулатова кьейд авурвал, республикадин МФЦ-рин кьвалах лап тамамвилеихъ агакъзава, кьилиз акьудзавай кьуллугьрин кьадарни - артух жезва. Мисал яз, 2016-йисуз хуьруьн майишатдин министерстводиз талукь 19 кьуллугьдал гьа икьван кьадар мад алава хьанва, гила 38 кьуллугь кьилиз акьуддайвал я. Цинин йисалай чи центрайрай агьалийрив РД-дин промышленностдин, алишверистдин ва инвестициярин министрстводин (16 кьуллугь) ва хейлин маса идарайрин кьуллугьарни агакьда.

Пресс-конференциядал Республиканский МФЦ-дин базадал Кадастровый инженерин отдел кардик акатнавайдакьани хабар гана. И отделди чилерихъ галаз алакьалу тир кьуллугьар вахтунда кьилиз акьудиз куьмекда.

МФЦ-дин директордин гафарай мадни малум хьайивал, алай вахтунда чи республикадин МФЦ-ра 1177 касди зегьмет чIугвазва, йисан эхирдалди и центрайра 300 агьали мадни кьвалахдик акатда. Идалай гьейри, центрайрин кьвалахдал инвалид инсанар желб авунин, абуру кьвалахдал таьминарунин кардизни еке фикир гузава.

Гележегдихъ камар

Дагъустан Республикадин Гьукуматдин Председателдин заместитель - РД-дин экономикадин ва территорияр вилик тухунин министр Раюдин Юсуфова Дербентда совещание кыле тухвана.

Шегьер яшайишдинни экономикадин жигъетдай вилик тухунин месэлайриз талукъарнавай а совещанида Кьиблепатан территориальный округда РД-дин Кьилин патай тамам ихтиярар ганвай гекил **Али ХАЗБУЛАТОВА**, Дербент шегьердин кьил **Малик БАГЛИЕВА**, РД-дин "Дербент - 2000" ГКУ-дин руководитель **Али НУРМЕГЪАМЕДОВА**, республикадин са жерге министерствойринни ведомствойрин, Дербент ва Мегъарамдхуьруь районрин администрацийрин руководителри ва векилри, гьакI маса ксари иштиракна.

Совещание ачухай **Раюдин ЮСУФОВА** кьейд авурвал, Дербент шегьердин бине кутурдалай инихъ 2000 йис тамам хьун сувар хьиз кьейд авунин сергъятра аваз тухудай серенжемар 2015-йисан 19-сентябрдиз куьтягъ хьанвайди туш. Гьахьтин серенжемар 2018-йисалди тухуда. А серенжемикай гьибур кар алай-бур жедатIа, абур гьикI финансламишдатIа, абуруз экспертизади гьихьтин кьимет гудатIа, гьа кар гьам республикадин, гьамни Дербент шегьердин руководстводилай аслу я. Шегьер дуьзгун гьалдиз гьун патал алатай йисуз хейлин крар авуна: 14 куьче ва 4 парк аваданламышна, Нарын-келедал гуьнгуьна хтунин кьвалахар кыле тухвана.

Вице-премьерди рикел хкайвал, РФ-дин Президент Владимир Путин ва алатай йисан ноябрдиз Дербентда хьайи РФ-дин Гьукуматдин Председатель Дмитрий Медведева, шегьерда тамарай кьвалахриз виниз тир кьимет гана.

- Шегьерэглияр кьулайдаказ яшамаш хьун ва мугьманри Дербентда жедай вахт хушдаказ кечирмишун патал вири шартIар тешкилин. - РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипова ва РД-дин Гьукуматдин Председатель Абдусмад Гьамидова гьам шегьердин руководстводин вилик, гьам исполнительный властдин вири органрин вилик гьа ихьтин везифа эцигнава, - малумарна ада.

Раюдин Юсуфова РД-дин "Дербент - 2000" ГКУ-дивай юбилейди гьазурвал акунин шартIара чеб цийикIа тувкуьр хьувунин кьвалахар кыле тухвай объектрал рехъ ганвай нукьсанар энгел тавуна арадай акьудун ва абур тайинарнавай кьайдада шегьердин администрацияди идара ийидайвал вахкун таьминарун истемешна. Ахьтин объектар вахкунин график кьве йикьан вахтунда гьазурун герек я.

Совещанидал Мамедбегован куьнеда асфальт тунин кьвалахар акьалтIарунин, гуьлуьн кьер аваданламышунин, 15-нумрадин СОШ-дин кьвед лагьай корпус 2016-йисан 1-августдалди эцигна куьтягунин, Дербент шегьердин сергъятар тайинарун, шегьер-спутник арадал гьун патал участок чара авунин, Нарын-келедин патарив гьай чилер гьибур ятIа раиж авунин ва а чилерал "Нарын-келе" тIвар алаз милли парк тешкилуьн, Самурдин водовод тухунин, Дербент суткада кыляй-кылди целди таьминарун, федеральный шегьредилай элячIна гуьлуьн кьер тирвал Агьасиеван проспекта авай муькьвел агакьдалди рехъ тухунин месэлайриз килигна.

"Дербент шегьер" тIвар ганвай тарихдинни культурадин централда государстводи кьаюмвал авунин рекъай Дагъустан Республикадин программа ва 2018-йисалди шегьер яшайишдинни экономикадин рекъай вилик тухунин программа гьазурун, ишлемишай ятар михь хьийидай объектар эцигун, абур ахьайдай ятарин кьадар 25 агьзур кубометрдилай 40 агьзур кубометрдив агакьдалди артухарун фикирда кьуналди, абурун проектринни сметайрин документациядиз килиг хьувун, "Аэропорт" микрорайонда 20-мартдалди аялрин бахча эцигна куьтягунин ва "Кьирхляр" тIвар алай насосрин станция ишлемишиз вахкуниз талукъ месэлайрални акьвазна.

Шегьердин кьил М.Баглиева кIватI хьанвайбуруз ва сифте нубатда шегьердин администрациядин кьуллугьрин ва адан кьурулушдик акатзавай подразделенийрин руководителриз вири кьуват эцигна кьвалахуниз эвер гана. Гьам исполнительный властдин органрихъ, гьам властдин федеральный органрин территориальный кьурулушрихъ галаз санал кьвалахунин ери хьсанарун чарасуз я.

Шегьердин мэрди республикадин министерствойринни ведомствойрин, сифте нубатда РД-дин экономикадин ва территорияр вилик тухунин министерстводин патай куьмек агакьунин умудар кутуна.

Совещанидин нетижаяр кьур Р.Юсуфова кьейд авурвал, республикадин руководстводи Россиядин лап кьадин шегьери-кай сад тир Дербентдиз гележегдани кьетIен фикир ва куьмекар гудайдахъ инанмишарна.

РД-дин МВД-дин коллегия

Халкьдихъ галаз санал

РД-дин Кьилин ва Гьукуматдин Администрациядин пресс-кьуллугьдин ва информациядин управлениди хабар гузайвал, **2015-йисан оперативный ва кьуллугьдин кьвалахдин нетижайриз талукъ яз 20-январдиз МВД-дин коллегиядин гегенш заседание кыле фена. Адан кьвалахда Дагъустандин Кьил Рамазан Абдулатиповани иштиракна.**

РД-дин кьенепатан крарин министр, полициядин генерал-лейтенант Абдурашид Мегъамедова кьейд авурвал, гьахъ-гьисабдин девирда ведомстводин кьвалах Федеральный Собранидиз РФ-дин Президент Владимир Путинан Чарчин положенийрин, гьакIни Россиядин МВД-дин директивный документрин истемешунрин бинедаллаз тешкилна. Кьабулзавай серенжеми республикада оперативный гьалар, санлай кьачурла, гуьзчивилик кваз хуьдай мумкинвал гана.

"Терроризмдизни экстремизмдиз аксвал авун, гьа виликдай хьиз, кьенепатан крарин органри тухузвай оперативный ва кьуллугьдин кьвалахдин кьилин тереф яз амукьна. Терроризмдиз акси Оперативный штабдин регьбервилер кваз кьабулай серенжеми нетижаяда чинеба кардик квай бандитрин дестейриз еке зиянар гана", - малумарна Абдурашид Мегъамедова.

Министрдин гафаралди, МВД-дин кьвалахдин асул рекьерай кьазанмишзавай нетижаяр хьсанарна. Кьилди кьачуртIа, агьур ва лап агьур тахсиркарвилерин дережа агьуз аватна. Общественный чкайра ва куьнейра тахсиркарвилерин кьадар виликандалай тIимил хьана. Гуьлле алай яракъ ва хьиткьинардай шейэр ишлемишуналди авур тахсиркарвилерин кьадар тIимил хьана. Экономикадин хиле дуьздал акьудай кьанунсузвилерин кьадар артух хьана. Тахсиркарвилер дуьздал акьудунин кьвалах, санлай кьачурла, хьсанарна.

Абдурашид Мегъамедова тештикарывал, алатай йисуз кьанун-кьайда хуьдай органрин векилар тир 11 кас ва 3 кас жергедин граждандар телеф хьана, кьанун-кьайда хуьдай органрин кьуллугьчияр тир 28 касдал хирер хьана. Залда авайбуру телеф хьайибур, са декьикьада кисна акьвазуналди, рикел хкана.

Идалайни гьейри, кьенепатан крарин министрди кIватI хьанвайбуруз наркоманиядихъ галаз женг чIугуниз, агьур ва лап агьур тахсиркарвилер дуьздал акьудуниз, тешкиллу тахсиркарвилериз аксвал авуниз мадни гзаф фикир гуниз эверна.

РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипова республикада арадал атанвай гьаларикай вичин фикирар лагьана, властдин органри кьанун-кьайда хуьдай органрихъ галаз бес кьадар сихдаказ кьвалахзавайди кьейдна.

"Дагъустандин МВД - им государстводин лап важибу кьурулуш я, ада государстводин хатасузвал, граждандар ихтиярар ва азадвилер хуьнин асул-дибдин месэлаяр гьалзава. Чи уьлкведа крар кыле физвай гьал хейлин дережада МВД-дин кьвалахдин менфятлувилелай аслу я. Эхиримжи йисара Президент Владимир Путинлай гьакьикьатда Россия чуклуникай кьутармишиз, уьлкве идара ийизваз хьунин гьал

арадал хкиз алакьна. Кье Россиядин Федерация чехи пачагьлугьдин дережадиз кьвезва", - инанмишвал кьалуьна региондин руководителди.

Алай аямдин шартIара кыле физвай крариз гьакI яргалай килигиз акьвазна виже кьведач. Гьар сада вичел ихтибарнавай участкада гьакьисагьвилелди кьвалахун лазим я, рикел хкана Рамазан Абдулатипова.

"Государстводин власть зайиф хьун виридалайни хаталу кар я. Дагъустандин руководителдин кьуллугьдал алаз пуд йисуз тухвай кьвалах веревирд авурла зун ахьтин фикирдал кьвезва хьа, чи кьилин агалкьунрикай сад чна шегьеррани районра, министерствойрани ведомствойра власть тамамвилелди цийи хьувуникай ибарат я. Ида республикада идара авунин кьвалах гуьнгуьна хутадай мумкинвал гана", - лагьана Рамазан Абдулатипова.

Региондин кьили кьейд авурвал, кьанун-кьайда хуьдай органри Дагъустанда гьалар мягькемарунин ва хатасузвал таьминарун жигъетдай хейлин серенжемар кьабулнава. Кьилди кьачуртIа, РД-дин терроризмдиз акси комиссияди ва Оперативный штабди зурба чалишмишвилер авуна. Рамазан Абдулатипова кьуьнерал погонар алай ксарилай вичин разивал кьалурна: "Кье Дагъустанда секин ва гуьлау гьалар хьун - им чи виридан агалкьун я. Чна Россиядин Президентди тайинарнавай везифаяр кьилиз акьудун лазим я. Кьенепатан крарин органрин кьуллугьчияр агьалийрихъ галаз муькувай алакьада гьатзавай ксар я. Гьавилий абуру чпин кьвалах лап дуьзгундаказ кьилиз акьудун герек я. Чун властдин жуьреба-жуьре хилерихъ галаз алакьалу ксар я. Гьа са вахтунда чна са государстводин патай векилвалзава. Виклегьвал ва гьакьисагьвал кьалурунай кьез сагьрай лугьуз кланзава".

Суваррин чехи мярекатар кыле фидай девирда общественный хатасузвал таьминарун барадай УФСБ-ди, РД-дин МВД-ди авур чалишмишвилериз виниз тир кьимет гуналди, Р.Абдулатипова терроризмдин кьурулувлин дережа агьузарунин кьвалах даварун чарасуз тирдан патыхъай малумарна: "Чаз гузвай басрухрин хура чун, чи вири миллиметр регьбер тир Владимир Путинан патав тупламыш хьуналди, са халкь яз акьвазун лазим я. ИкI хьайила чун конкуренциядин хура акьвазиз жедай, уьмуьрдиз бажарагъ авай халкьдиз элкьведа. Зун инанмиш тирвал, чун кризисдай экьечIа ва Россия мадни кьудратлу жедат".

2015-йисуз РД-дин кьенепатан крарин органри ва подразделенийри тухвай оперативный кьуллугьдин кьвалахдин нетижайрин ва 2016-йисан везифайрин гьакьиндай РД-дин кьенепатан крарин министрдин сад лагьай заместитель - РД-дин МВД-дин полициядин начальник Василий Салютин гегенш малумат гана. Ада кьейд авурвал, тахсиркарвилерихъ галаз чIугузвай женгинин менфятлувал хкажунихъ, общественный хатасузвал, граждандар ихтиярар ва законлу интересар хуьн таьминарунихъ элкьуьрнавай са жерге серенжемар агалкьунралди кьилиз акьудна. Ам гьалтзавай асул четинвилерикай, кьвалах активламышна кланзавай терефрикайни рахана.

Полициядин начальникдин рахунриз баян гуналди Абдурашид Мегъамедова, кьилди кьачуртIа, рикел хкайвал, датIана ва хейлин дуьшуьшра бес кьадар бинеяр авачиз ахтармишунар кыле тухуналди, бизнес-сообществодин векилар кIеве туна виже кьведач. Ада ОВД-рин кьуллугьчийриз чпин фикир республикадин вилик акьвазнавай месэлайрал желбуниз ва кьанун-кьайда хуьдай маса органрин кьурулушрихъ ва властдин органрихъ галаз сих алакьада аваз кьвалахуниз эвер гана.

Вичин нубатдай яз министрдин заместитель - РД-дин МВД-дин силсдин управленидин начальник Михаил Зеленскийди кIватI хьанвайбуру уголовный делойрай силс тухунин барадай арадал кьвезвай гьаларин патыхъай ва ведомстводин подразделенийри сих алакьада аваз кьвалахун тешкилуьн патыхъай хабардар авуна.

Коллегиядин кьвалахда иштирак авур федеральный министрдин заместитель - Россиядин МВД-дин силсдин департаментдин начальник, юстициядин генерал-полковник Александр Савенкова кьейд авурвал, властдин вири хилери, судди, Прокуратуради, УФСБ-ди, Силсдин комитетди саналди тир чалишмишвилер авуначиртIа, Дагъустандин МВД-дин кьвалахда хьсан нетижаяр кьазанмишиз жедачир.

"Чна умуми са кар ийизва. Чун халкьдин юкьва халкьдихъ галаз санал хьун лазим я. Гьавилий кьвехъ галаз санал чун гьакI властдин векилар туш, хейлин дуьшуьшра чна власть вич лишанламышзава. Дагъустанда лап кьени, марифатлу инсанар яшамаш жезва. Ина кьвалахун маса регионри гекьигайла, четин я лугьудай жуьреда месэла эцигна виже кьведач. Гьакьикьатда туплашмишвилер, санал кьвалахунин ва жавабдарвилерин дережа эсиллагъ масад хьун герек я. Кьвехъ галаз санал чна алай вахтунда государствода авай власть - агадай винелди вири власть - кардик кутун лазим я", - малумарна юстициядин генерал-полковникди.

Гьа са вахтунда ада 2015-йисуз эмендидихъ галаз алакьалу тахсиркарвилерин кьадар артух хьайиди, инсанар чандиз кьаст ийиз кьени, инсандин сагьламвилериз кьасухдай екедаказ хасаратвал гуьн, кьачагьвилелди гьужумар авунин, тараш-чапхунунин ва гуж гьалибунихъ галаз алакьалу маса тахсиркарвилерин дуьшуьшрин кьадар тIимил хьайиди кьейдна.

"Кьанун-кьайда хуьдай кьурулушрин ва государстводин властдин органрин асул везифа гьихьтинди ятIа, Россиядин Конституцияда кьалурунава: государстводин виридалайни еке девлет инсан я", - рикел хкана Александр Савенкова.

Асул фикир тахсиркарвилерин вилик пад кьуниз гуьнун ниятар авайдан гьакьиндай малумаруналди, РД-дин прокурор Рамазан Шагьназов чеб гьалун истемешзавай тешкилуьлин са жерге месэлайрал акьвазна. Коллегиядин заседанидал Дагъустандин Верховный суддин председател Руслан Мирзаевни рахана: ада суддин кьвалахдиз талукъ делилар раижна ва силс тухунин еридиз талукъ яз вичин фикирар лагьана.

Эхирдай государстводин ва ведомствойрин наградаяр вахкунин мярекат кыле фена.

Цегьрен йис: гьерекатар, берекатар

ВЕРЕВИРДЕР

Нариман ИБРАГЬИМОВ

2015 лагъай йис Кьиблепатак Дагъустан патал квелди лишанла-миш хъана?

Сифте нубатда кьейд ийиз кланзава хьй, лезги халкъди вири уьлкведихъ галаз Ватандин Чехи дяведа Гитлеран Германиядал Гъалиб хъунин 70 йисан юбилейдиз гъазурвилер акуна ва и зурба сувар гъар са хуьре, районда лайихлувилелди кьиле тухвана. Чка-чкада Ватан патал чпин чанар кьурбанд авур игит рухвайриз эцигнавай обелискар, памятникар кьайдадиз хкана. Сагъзамай ветеранриз Гъалибвилин медалар, фронтда телеф хъайи аскеррин хендедайрив яшайишдин квалерин сертификатар вахкана. Шоколайра, культурадин идарайра Гъалибвал къазанмишуник чпин пай кутур рухварни рушар рикел хкунин жуьреба-жуьре мярекатар кьиле тухвана.

"Лезги газетни" гуьгъуьна акъвазнач. "Чехи Гъалибвилин 70 йис" рубрикадик кваз Советрин Союздин Игитрикой, фашистрихъ галаз дистрибьюлелди жег члугур чи офицеррикой, аскеррикой, дяведин ветеранрикой очеркар, зарисовкаяр, макъалаяр, рикел хкунар гана.

ЦИГЬРЕН йисан зурба вакъайрикой сад Дербент шегьердин 2000 йисан юбилей кьейд авун хъана. Москвада, Париждани кваз и юбилейдиз талукъ мярекатар бажагъат кьиле тухудай, эгер бинедилай и муракаб кардин кьиле чи баркаллу хва Имам Яралев акъваз тавунайта. Манийвилер ийидайбур гзаф хъанатлани, ада уьлкведин президентни, гьукуматни вичин тереф хуьдай ва юбилей тухуниз герек финансар чара ийидай документралди, делилралди таъминарна.

Лугъун хьй, Россиядин Федерациядин виридалайни къадим шегьердин юбилей кьейд авуниз талукъ крадик, мярекатрик Кьиблепатак Дагъустандин вири районрин администрацияри, карчийри, бизнесменри ва кьилди ксарини иштиракна, умуми кардик чпин пай кутуна. Шегьер михьдай, кучьяр кьайдадиз гьидай суботникра иштиракна ва гзаф маса кваллахар авуна. Республикадин килевайбуру юбилейдин мярекатар тухвай гьалдилай шегьерэглияр ва чи районрин агъалияр нарази яз амуькнатлани, Дербентдин 2000 йисан юбилейдикай вири дуньядиз хабар хъана. Делилри успатзавайвал, Россиядин кьиблепатак куьгъне шегьердиз 2 агъзур кас мугъманар, 300 касдилай виниз журналистар атанвай. Абуруз жуьреба-жуьре рекъерай 2000 волентерди куьмекар гана.

Хъсан кар ам я хьй, чи шегьерда ремонтдин, цийикла туклуьр хъунунин кваллахар гъеле давам жезва. Кьиблепатак Дагъустанда ихътин шегьер хъун залан акъвазавай ксаривай я адан йисар тимиляриз, я адавай чи халкъар сад-садавай къакъудиз жедайди тух.

ГЪЕЛБЕТДА, пуд лагъай зурба вакъиа - им къагъриманвилин "Шарвили" эпосдин сувар я. Авайвал лагъайта, ам, чи халкъдин сувар неин-

ки республикадин, гъаки Вирироссиядин суварриз элкъезва. 16-сентябрда Ахцегъа тухузвай суварик шаз цийивилерни акатна. Эпосдин суварин мярекатрин сергъятра аваз Хуьруьга мини-футболдин гуьзел майдан ачухна. "Самур" цийи комплексда "Просвещение" фондунин Шарвили эпосдин суварин программдик кваз жегъилрин "Лезги сес-2015" манидин конкурс-фестиваль кьиле тухвана.

Эпосдин сувар вич пара гурлу-даказ кьиле фена. Гьик лагъайта, адаз чи вири районар хъсандиз гъазур хъанвай. Ахцегъиз Россиядин гзаф регионрай, Азербайжандай, маса уьлквейрайни мугъманар хтанвай. Абуруз Кьиблепатак Дагъустандин районри риклин ачухвилелди, мугъманпересвилелди теклифай майданар акуна, абуру лезги тямлу тлуьнрин дад акуна, искусстводин устадрихъ яб акална. Суваррин мярекатар абурун риклера яргалди амуькдайбур хъайидал шак алач.

Ибур инсанрин руьгъдиз къуват гудай, гуьгъуьл шадардай, халкъ мукъва ийидай, ватанпересвилерни гьиссер артухардай ва мягъкемардай вакъияяр я. Экономикадин жьгетдай къачурта, кьилин кьве кар Мегъарамдхуьруьн районда арадал гъана. Сад лагъайди, Уружба хуьруьн патарив республикадин инвест-проектрик акатзавай "Эко-Продукт" твар алай къушарин як гъасилдай фабрика ишлемишиз вахкана. Ам 230 гектардал экля хъанва. Ина гъар йисуз 4,5 агъзур тонн къушарин як гъасилун лазим я. Гьелелиг карханада виш касдиз кваллах ганва. Къушар хуьдай ва герек маса цийи дараматар мадни эцигзава. Ида кваллахзавайбурун, алишверишдин идарайриз, базариз теклифдай якун, какайрин къадарарни артухардай мумкинвал гуда.

Къвед лагъайди, сергъятдин патарив эцигнавай "Виадук" твар алай таможенно-логистический терминал я. Муьжуд гектардин майдан къунвай терминалдивай суткада парар дашмишдай члехи 300 автомашин къабулна ахъайиз жедат. Адан къвед лагъай пайни ишлемишиз вахкайла терминалда виш касдилай виниз пешекарри кваллахда. Гъа имни республикадин кар алай инвест-проектрин жергедик акатзава.

ИНВЕТОРРИН куьмекалди Мегъарамдхуьруьн райондин Азатгогли хуьре "Гранит" ООО тешкилнава ва ада ирид гектардал кьизилдин балугърин куьр туьретмишдай, йиса виш тонн балугъар гьалдай кархана эцигнава. "Гранит" гъаки хуьруьн майишатдин суьрсет гъасилунални машгул жедат. И кар патал ада багълар ва уьзюьмлухарни кутунва.

Лугъун лазим я хьй, Мегъарамдхуьруьн районда емишрин ва ципицирнин бегъерар артухарун патал са къатда цийи багълар кутазва. Алай вахтунда багълари 5,4 агъзур гектар тешкилзава. Шаз районэглийри 13 агъзур тонн ракъинин кагърабаяр кватна.

Хуьруьн майишатдин хилер вилик тухуниз, экономикадин месэлайрал инвесторар желб авуниз Сулейман-Стальский райондани

еке фикир гузва. ИкI, районда чилин инвестициярин фонд тешкилнава. Инвестициярин проектар патал ишлемишдай 300 гектар чил тайинарнава. 2 миллиард манатдин кьимет авай инвестициярин 39 проект туклуьрнава.

Инвесторри крар чпин гилера къазва. "Члар" ООО-ди Сербиядай, Краснодардай къелемар, даяхар гъана, 15 гектарда промышленный интенсивный багъ кутунва. Идалай гьейри 15 гектарда шабалтрин, бубайрин сортарин емишрин багъларни арадал гъанва. Районда къелемар битмишарзавай, ципицир, малдарвилерин продуктар гъасилзавай карчийри ава. Тепличный комплексра майваяр битмишарзавай лежбервилерни фермервилерин майишати чпихъ гележег авайди хъсан бегъералди ва къазанжийралди успатзава. Исятда теплицайрин майданри 8 гектар къунва. Абуру мадни артухарда лугъузва.

ШАЗ районди 4,5 агъзур тонн техил, 6 агъзур тонн ракъинин кагърабаяр кватна. Ци ципицирнин бегъер 8 агъзур тонндив агакъарда. Цийибурни кваз уьзюьмлухри 1344 гектар тешкилзава.

Районэглийри разивалзавай кар ам я хьй, Сардархуьрй Дарклуш-Къазмайрал къван водопровод тухунив эгечнава. Имни и мулкара авай вири хуьрерин агъалияр хъвадай целди таъминарда лагъай члал я. Къасумхуьрел МФЦ, краеведенидин музей ачухна, лезги халкъдин гамарин выставка тухвана.

Къурагъвияр патал алатай йис Къасумхуьр-Къурагъ рекъе асфальт тун акалтарайди хъана. Райондин 2014-йисан экономикадин, яшайишдин нетижайрай 3-чка къур республикадин дипломни вахкана. Райондин Кумухрин хуьре пуд лагъай сеферда республикадин "Къурагъ дагъларин авазар" твар алай фестиваль тухвана. Централ МФЦ-дин дарамат эцигиз гъиле къуна. Администрацияди хуьруьн майишатдин хилер вилик тухунал инвесторар желбзава. Эхиримжи кьве йисуз ина багъларин, уьзюьмлухрин майданар артухарнава.

АХЦЕГЪ райондини республикадин муниципальный районрин акъажунра 3-чка къуна. Ина "Возрождение" ва "Просвещение" фондари райондин экономика, яшайиш, культура вилик тухун патал маса районри чешне къачудай крар бажармишзава. Ахцегъиз гъахъдай рекъел гуьрчег арка эцигна. "Шарвили" эпосдин сувар гъар йисуз лап виниз тир дережадин тешкиллувал аваз кьиле тухузва. Ахцегърин куьгъне къеледа тарихдикай ва къенин яшайишдикай кинофильм арадал гъана.

Докъузпара райондин Къурушрин хуьре спорткомплекс эцигиз гъиле къунва. Усугъчайдал Ватандин Чехи дяведин иштиракчийриз талукъарнавай мемориальный комплекс ачухна. Нубатдин сеферда республикадин "Авазлу симер" фестиваль тухвана.

Алатай йисуз рикел аламуькдай маса мярекатарни кьиле фена. Бязи хуьрера аялрин бахчяр ачухна, школайрин дараматар эцигиз гъиле къуна, цийи цехар, гъвечи карханаяр кваллахдив эгечна...

Фарид ГЪАЙДАРОВ

Дуньяда гзаф къадарда миллетар, члалар аватлани, динар тупларалди гъисабиз жедат. Ятлани чаз гъар са диндин бине, тарих, къурулуш, макъсад, виликамаз тайинарнавай къаст тамвилелди чизва лугъуз жедат. И кар себегъ яз кламай къван ягъалмишвилерни жезва, гъалатларни ахъайзава. Ислам дин къачурта, ам сунитриз, шиитриз, вагъабитриз, салафитриз ва мадни маса гъвечи-гъвечи хилериз пай хъанва. Алай вахтунда араб уьлквейра сунитрини шиитри, адетдин ислам гъайбуруни вагъабитри ва салафитри сада-садахъ галаз дяведин жегер кьиле тухузва. Инсанарни, вучиз икI жезвайди ятла, гъавурда акъазвач. И месэлаяр са жуьреда ачухарун патал чна муфтийвилерин твар къачунвай Татарстандин ДУМ-дин муфтийдин заместитель, Сириядин рагъметдиз феи муфтий, шейх Агъмед Кефтародин ученик, тарихчи Гъайдаров Фаридан ктабдай материалар гузва.

Ислам Россияда

Хашпара диндилай алатайла, Россияда ислам къвед лагъай дин яз гъисабзава. Россияда ислам диндиз икрамзавай миллетар гзаф ава: татарар, башкирар, Дагъустандин халкъар, чеченар, ингушар, кабардинар...

Урусатдин государствода ислам дин пайда хъунин члурухар лап деринриз фена. Къе чав агакънавай риваятрай малум жезвайвал, алай аямдин Казандин татарин улу-бубайри - болгарри ислам дин Мегъамед пайгъамбардин ﷺ девирда къабулна. Гъавилляй тажуб жедат месэла туш, дин къабулайдалай гуьгъуьниз пуд асир алатайла. Багъдаддай Волжский Болгариядин меркез Булгар шегьердиз мугъманар атайла, ина ислам государстводин дин яз гъисаба къунвай. Багъдад (алай аямдин Иракдин меркез) гъа вахтунда исламдин государство яз гъисабзавай Багъдаддин халифатдин меркез тир. Халифатдин кьиле авайдаз халиф лугъузвал.

922-йисуз мусурманрин адетрал амал авуналди, болгарри Багъдаддин халиф вири мусурманрин шагъ тирди малумарнай.

Россиядин государстводиз ислам атай мукъуь тереф кьиблепата ава. Амни къадим Дербент шегьер я. Дербентдиз арабри "Баб аль-Абваб" (варарин варар) твар ганай. Дербент шегьерда ислам турдалай гуьгъуьниз, арабри Кьиблепатак Дагъустандин агъалийрин арада ва ахпа Кеферпатак Дагъустанда, гила Россиядик акатзавай Кеферпатак Кавказдин са шумуд региондани ислам дин гегьеншарна. Лугъун лазим я хьй, сад-къве миллет квачиз, алай аямдин Россиядин Федерациядин мулкунал алай са жерге халкъари ислам дин фад къабулна.

Алай вахтунда Россиядин Федерацияда мусурманрин жемат фад-фад члехи жезвайди яз гъисабзава. Къе уьлкведа мусурманар яшамиз тежезвай, абуру зегъмет члугван тийизвай са регионни авач. Эхиримжи йисара Советрин Союздин виликан республикайрай къевезвай мигрантин гъисабдайни Россиядин мусурманрин къадар къевез-къевез гзаф жезва. Ида Россиядин мусурманрин обществада цийи гъаларни, фикирарни арадал гъизва. Ихътин шартлара Россиядин мусурманрин вилик лап муракаб месэлаяр гъалун акъвазнава. Абурук эхиримжи йисара майдандиз акъатнавай экстремистриз, террористриз, къызгъин гъалариз талукъ месэлаярни акатзава.

Сулейманан Ватанда

Мегъамед ИБРАГЬИМОВ

Мукъвара Сулейман-Стальский райондин Агъа Стлалрин хуьре Мегъамед Пайгъамбардиз ﷺ бахшнавай мярекат кьиле фена. Диндин межлис чкадин мисклиндин имам **Талиб-гъажи БЕЙБАЛАЕВ** кьиле аваз хуьруьн динэглийри тешкилнавай. Ана агъасталвийрилай гьейри, Къурагъ райондин имам **Шамил-гъажи ОМАРОВА**, Сулейман-Стальский райондин имамдин заместитель **Гъасан-гъажи АМАХАНОВА**, Цийи Макъарин хуьруьн имамдин куьмеки **Асрет-гъажи**, къунши хуьрерай атанвай масабуру иштиракна.

Диндин векилри кватI хъанвайбурун вилик мусурмандин вецифайрикой, гунагърин ва сувабрин метлебрикой, Пайгъамбардин ﷺ уьмуьрдикай итижлу суьгъбетар авуна.

Къейд ийин диндин межлисин сергъятра аваз Цийи Макъариллай тир **Фикрет-гъажи** Къурагъдин сураяр клелна. Гъакини мярекатдал араб ва лезги члаларал нашидарни лагъана.

Агъа Стлалрин хуьруьн мисклиндин имам Талиб-гъажи Бейбалаева къейд авурвал, республикада агъалийрик къалабулух кутазвай жуьреба-жуьре гьерекатар кьиле физвай вахтунда ихътин мярекатар тешкилунихъ важибувал ава.

“Карчи Дагъустан - 2016”

Месэляяр саналди гьалдайвал

Жасмина САИДОВА

Алай йисан 16-17-мартдиз Махачкъалада Р.Гамзатован тварунихъ галай милли библиотекада маса уьлквейрин векилрин иштираквални аваз регионрин урта “Карчи Дагъустан-2016” выставка-форум 13-сеферда кыле фида.

Республикадин мулкунал тухун адет хьанвай выставкайкайри виридалайни зурбади тир и форумдин тешкилатчи Республикадин выставкайринни маркетингдин “Дагъустан-ЭКСПО” центр я. Адаз и карда Кеферпатан Кавказда Россиядин Федерациядин Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай векилдин Аппаратди, РД-дин Кылини ва Гьукуматдин Администрацияди, РД-дин промышленностдин, алишверишдин ва инвестициядин министрствойри, РД-дин Алишверишдинни промышленный палатади, Махачкъаладин администрацияди ва са жерге маса идарайри куьмек гузва.

гьейри, алай вахтунда уьлведин экономикада арадал атанвай гьалар фикирда кьуналди, и выставкади республикадин карчивилин инициатива виликди тухуз, Дагъустандин шей гьасилзавайбуру теклифзавай базарда гьуьжетиз жедай продукция ва кьуллугьар вини дережада раиж ийиз ва яшайишдин рекьей дурумлувал артухариз куьмек гузва лагьайтла жеда, малумарна М. Саругьланова.

“Инал мад са кар кьейдна кланда, - лагьана ада, - чаз выставкада республикадин чьехи пай карханайри иштиракна

патал лазим деталар акьудунин рекье кьвалахзава. Ихътин карханайривай, куьн гьавурда гьатзавайвал, “Карчи Дагъустан” хътин выставкайка иштиракиз жедач”, - лагьана М. Муртазалиева.

Журналистрин суалриз жаваб яз, ада гьакни Туркиядихъ галаз санал гьиле кьунвай проектрин гьалдикай, абурун гележегдикайни лагьана. Мисал яз, и йисара республикада Туркиядин “Нергиз” карханадихъ галаз санал парчаар храдай (текстильный) зурба фабрика эцигунин проект гьиле кьунай. Гьайиф кьведай кар ам я хьи, и рекье са кьадак кьвалахарни авунвай. Гьелелиг и проект, гьакни амай маса проектарни тайин тушир гьалда ава.

Александр Шевченкоди РД-дин алишверишдинни промышленный палатадин карчивилин рекьей цийи алакьаар тухунин рекье ийизвай кьвалахдикай ва и рекьени четинвилер гьалтзавайдакай суьгьбетна. Мисал яз, эгер виликдай,

дуьньядин санкциядин басрухдик кьвайла, Иранди Каспий гьуьлуьн патарив гьай вири уьлквейрихъ галаз алакьаар жезмай кьван мягкьемарунихъ, и уьлквейрин, кьилди кьачуртла Россиядин мулкунал саналди тир цийи карханаяр ачухунихъ элкьуьрнавай чалишмишвилер гзаф ийиз хьана. ИкI хьайила, акьудзавай суьрсет маса уьлкведин тварцйихъ жезвай (яни санкциярик акатзавачир), кьазанжийрин са пай лагьайтла, Ирандиз физивай.

Гила лагьайтла, Ирандиз акси серенжемар кьуватдай аватайла, и уьлкведин карчийри чеб тухузвай теьгер дегиш хьанва - абур асул гьисабдай маса, мадни кьулай майданрихъди килигзава.

“Карчи Дагъустан-2016” агьадихъ галай разделрикай ибарат жеда: промышленный карханайрин продукция, инновациядин, яни алай аямдин виридалайни цийи технологияр, кьецепатан уьлквейри гьизвай шейэр ватанда акьудзавай буралди эвезун (импортотзамещение), транспорт, алакьа, телекоммуникацияр ва информациядин технологияр, ТЭК, электроэнергетика ва энергия кьенят авун, кадрияр гьазурун, банкарин кьвалах, страхование. аудит, хатасузвал, кьаравулчивилин технологияр, яшайишда ишлемишзавай электротехника, компьютерар, ортехника, дизайн, интерьер, реклама ва полиграфия.

Выставкадин сергьятра аваз гьакни, адет хьанвайвал, семинарар, “элкьвей столар”, цийи карханайрихъ галаз муькувай танишардай мярекатар, конференцияр кыле тухуда.

“Дагъустан-ЭКСПО” ВМЦ-ди выставкадин кьвалахда иштиракиз кланзавай карханайри центрахъ галаз виликамаз алакьалу хьуниз эвер гузва. И мярекатдиз итиж ийизвайбурувай алава малуматар агьадихъ галай адресдай кьачуз жеда: **Махачкъала шеьгер, Ирчи Казакан тварунихъ галай куьне, 31, 221-офис, “Дагъустан-ЭКСПО” ВЦ; тел.: 56-51-66, 8 928,55 444 46. E-mail: dagexpo2008@yandex.ru, www.dagexpo.ru.**

Карчийрин алакьунар ачухарунихъ, абуроз алишверишдин рекьей цийи алакьаар тайинариз, икьрарар кутлуниз куьмек гунихъ элкьуьрнавай и мярекатда алай йисуз 100-далай артух карханайри иштиракда, хабар гана саласа юкьуз “Дагъустандин правда” газетдин конференцзалда кыле фейи пресс-конференциядал “Дагъустан-ЭКСПО” ВЦ-дин директор **Меьгамед САРУГЬЛАНОВА**. Республикадин журналистрихъ галаз гьуьрушда гьакни РД-дин промышленностдин, алишверишдин ва инвестициядин министрствонин промышленностдинни инновациядин управленидин начальник **Меьгамеднаби МУРТАЗАЛИЕВА** ва РД-дин Алишверишдинни промышленный палатадин вице-президент **Александр ШЕВЧЕНКОДИ** иштиракна.

“Карчи Дагъустан” хътин важиблу мярекат кыле тухуни республикадин карханайри ва тешкилатриз региондилай кьерехда авай, гьатта кьецепатан уьлквейрин карханайрихъ галаз экономикадин рекьей цийи алакьаар тайинардай, абур мягкьемардай, геьеншардай мумкинвилер ачухзава, республикадин экономикадиз кьецепатай инвестицияр желб авун патал шартлар тешкилзава. Идалайни

кланзаватлани, кьунши регионрай тир карханайрин кьадарни ина гзаф я. Умуд кьтазва, чавай выставкадин сергьятра аваз гьиле кьунвай кар виликди тухудай мумкинвилер кьалуриз, четин месэляяр гьалдай рекьер жагьуриз жеда. Мисал яз, алай вахтунда республикадин са жерге карханаяр кьвалахдин патахъай шаклу яз ава: кьвалах давамардани, я тахъайтла хьсан вахтар алуькдалди ам акьвазардани чин тийиз. Гьаниз килигна, “Карчи Дагъустан” - им анжах выставка ваь, выставка-форум яз кыле тухузза: ина республикадин ва чкадин властдин, бизнестин, финансрин векилар санал кьватI жеда ва вилик хъиз акьвазнавай месэляяр гьалдай рекьер жагьуриз алахъда”.

Меьгамеднаби Муртазалиева кьейд авурвал, РД-дин промышленностдин, алишверишдин ва инвестициядин министрстводи “Карчи Дагъустан” выставка тешкилуни карда сифте йисалай инихъ активнидаказ иштиракзава.

“Им чи карханайривай чпин мумкинвилер тамамвилелди кьалуриз жедай майдан я. Амма, лагьана кланда хьи, муьштерияр патал кьвалахзавай карханаяр чакь гзаф авач. Республикадин чьехи пай карханайри асул гьисабдай оборонадин хел

Лайихлувилер
гьисаба кьун яз

Н.АЛИРЗАЕВ, зегьметдин ветеран

Меьгарамдхуьруьн района Тагьирхуьруьн-Кьазмаяр чьехи хуьрерикай сад я. Хуьруьн виш йисни хьана, амма а югь сувар яз кьейднач.

Инин юкьван школа куьтягьай цудралди алимар, духтурар, муаллимар, гьукуматдин, дережадин чиновникар рикел хьайтла, хуьр, халкьдин яшайиш хьсан патахъ дегишардай крар, авурбурун жергедай зи фикирдалди, виридалайни вилик **ГьАЖИХАНОВ Идаят Умалатовичан** твар кьун лазим я. Вуж я ам?

XX асирдин сифте кьилера Самур пата сад лагьай карчи - кларас гьалдай заводдин иеси, общественник, меценат, Самур станциядал хьайи “Баккаменхоз” (аниз халкьди вацйай чпин улакьда аваз кваркьвацI кьванер гьана, вагонриз яна, Бакудин цемент гьазурдай заводдиз рекье твадай) карханадин реьгер...

Гьажиханов Умалатан хизанда 7 аял - кьуд гадани пуд руш - чьехи хьана: Идаят, Меьгамедэмин, Гьажихан, Камалдин ва Гьуьллер, Гьуьзелагьа, Фатума.

Идаят 1894-йисуз дидедиз хьана. Бубадин тапшуругьдалди зирек хъи вичин юргьа балкандаллаз физ-хквез, Алкьвадар Гьасан-эфендидин медресада пуд йисуз кьелна. Адаз авамвили, дарвили карманавай вичин халкьдихъ алимдин рикI гьекI кузватла акуна. Алимди авур таьсир себеб яз, Идаята 1915-йисуз хайи хуьре, вичин хуси дараматда медресани медресадин патал кьве кьвал чара авуна. Гьа и йисуз хуьруьз атай пачагьдин финансрин министр Губиназ светский школа ачухиз клан хьайила, агьалийри инкарнай.

Самур пата Идаят карчи яз тафаватлу хьана. Ина ада гьварарикай тахта гьазурдай завод эцигна, адаз реьгервал гана. Тахта гьазурун патал ада Германиядай тик акьвазнавай ва алгьай мишерар алай станокар маса кьачуна, абур Дербентдай пардал кьвалахдай локомотивда аваз чкадал агакьарна. Заводда 60-далай виниз фялейри кьвалахзавай. Станокар гьидалди - тама гьварар гьазурун, фургьунра аваз хкун, кьве гьилин мишералди абуркай тахта члугун - вири кьвалахар фялейри чпин гьилералди ийизвай.

Кьвердавай агьваллу жезвай Идаята 1924-1925-йисара хайи хуьре 2 классдикайни 2 дегьлиздикай ибарат тир светский школа эцигна. (А дараматда 2000-йисалди зегьметдин тарс тухудай мастерскояр авай. Гила ана зегьметдин са ветеран яшамиз жезва). Идаята муаллимриз мажибарни вичин харжийрикай гузвай.

Советрин власть тестиь хьайила Идаят хуькуьрнач. Гуьгьуьнлай уьлкведа коллективизация башламиш хьана. “Кулак” Советрин властдин душман яз малумарна. 1929-йисуз чкадин властдин гьакимрин шикаятдалди Идаятаз 10 йис кар атлана, Магандандиз реьке туна. Суьргьундин вахт куьтягь хьайила ада, хтана, Кьаякентда курортторгдин заведующий яз, гуьгьуьнай Дербентдин водрайонда кьвалахна.

Рагьметдиз фейидалай кьулухъ са йис алатайла, 1963-йисан Верховный Советдин кьарардалди Гьажиханов Идаят михьи тирди субутна (реабилитироватна).

Идаятан рухьаяр халис ватанпересар, тешкилатчияр яз чьехи хьана. Чьехи хва Буньямудина Москвадин Тимирязеван тварунихъ галай хуьруьн майишатдин академия яру дипломдалди куьтягьна, Герейханован совхозда яргьал йисаралди кьилин агроном, гуьгьуьнлай Кьасумхуьруьн консервияр гьазурдай заводдин генеральный директор яз кьвалахна.

Кьвед лагьай хва Гьажимирзеди Дагъустандин хуьруьн майишатдин институт акьалтарна ва яргьал йисаралди Дербент райондин емишрин кьелемлухрин совхоздин директорвиле кьвалахна. Дяведин иштиракчи, I-группадин инвалид ам 2014-йисуз рагьметдиз фена.

* * *

Тагьирхуьруьн-Кьазмайрин юкьван школадин чирвилерин и макандиз муаллимрин коллективди Гьажиханов Идаят Умалатовичан твар гунин кьарар рейсавилелди кьабулнава.

Чпи михьун кьетIнава

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

И йикьара Ахцегь райондин Гьуьгьезрин хуьруьн агьалийрин сход хьана. Хуьруьнвиар санал кьватI хьунин себеб зирзибилдикай михьи авунин месэладихъ галаз алакьалуди тир.

Собранидал Хуьруьгрин хуьруьн муниципалитетдин кьилин заместитель Ламет Ризакьов, хуьруьн Собранидин депутат Шагьэмир Шагьэмиров ва Гьуьгьезрин школадин муаллим Муса Мусаев рахана.

И месэла са йис идалай вилик гьалнавайди тир. ИкI, хуьруьн советдин гьисабдай тракторист М.Шагьэмироваз ва уборщик М.Ризакьоваз мажиб гузвай - абур гьар саласа юкьуз хуьруьн центральный вири куьчейра кьекьезвай.

Амма цийи йисан сифте кьилелай и кьвалах, хуьруьн бюджетда пул тахьун себеб яз, акьваз хьана. Зирзибилдикай михьзавайбуруз мажибар тагуз гьаклани са шумуд варз тир. Гьаниз килигна, хуьруьн куьнейра гзаф зирзибил кьватI хьана.

И кардал нарази гьуьгьезвийри, гьар хизандилай вацра 100 манат кьватлиз, зирзибилдин месэла гьалдай кьарар кьабулна. Абуру пул кьватIдай касни хьана.

Мажибар “экуьбуруз” элкъуьрин

АЧУХ ВЛАСТЬ

Земфира БАБАЕВА

Алатай гьафтада “Дагъустан” РИА-дин конференц-залда, “Ачух власть” проектдин сергъятра аваз, Дагъустандин зегъметдин госинспекциядин (ГИТ) руководитель Арсен БУЛАТОВАХЪ галаз республикадин СМИ-рин векилрин гуьруьш кьиле фена.

Арсен Булатова ихтилат ала-тай йисан нетижайрилай башла-мишна. Ада кьейд авурвал, 2015-йисан 12 вацран вахтунда тешкилай 2091 ахтармишунрин нетижада зегъметдин законода-тельство чурай 18410 дуьшуьш дуьзда ал алабуркай, карчийрикай 2091 кас административный жавабдар-вилиз (санлай 13 млн. 392 агъзур манатдин) члугуна. Везифаяр та-мамвилелди кьилиз акъуд тийиз-вай бязи руководителар ГИТ-дин истемешуналди зегъметдин 1000 договор кутлунуниз мажбурна.

- Республикада гражданрин зегъметдин ихтиярар виринра хуьзва лугъуз жедач, - кьейдна А.Булатова, - гъавилий чна ихътин руководителриз, кьуллугъдал алай ксариз таъсирдай серенже-мар кьабулзава. Чи ахтармишунар абур жерме авуналди акъалт-завач. Гуьзчивилин маса орган-рихъ галаз санал чи идаради суд-дин органриз административный рекъяй 117 протокол, уголовный рекъяй 18 материал ва вахтунал-ди карчивилел машгул хьун кьа-дагъа авунир рекъяй кьве прото-кол ракъурна, - алава хъувуна ГИТ-дин кьили.

А.Булатова малумарайвал, зегъметдин госинспекциядин кьвалахда кар алай тереф мажи-бар гунин законодательстводал гуьзчивил авуникай ибарат я. Ла-гъана кланда, алатай йисуз зегъ-метдин гьакъи гунин кьвалахда гзаф нукъсанар аваз хъана. Вахт-вахтунда мажибар тагузвай орга-низацияра тухвай 824 ахтармишу-нин нетижада малум хъайивал, карханаяр кьуллугъчийриз санлай 336 миллион манатдин буржлу хъанва. Ихътин руководителар мажибар гуниз мажбурна, абур, санлай кьачурла, 1 млн. 98 агъзур манатдин жерме авуна. Вахтунда работникрин мажибар гуз алакь тийизвай руководителри ихътин четин шартлар арадал атайла, чпин учредителривайни истемешун лазим я. Зегъметдин госинспек-циядин истемешунралди респу-бликадин 20 агъзур работникрин

мажибрай хъанвай санлай 330 миллиондилай виниз буржар вах-кана. Алай вахтунда 900 работ-никрин гун лазим тир 22 млн. 143 агъзур манат мажибрин бурж алама.

ГИТ-дин руководителди кьейд авурвал, чи обществодин тлал алай месэлайрикай сад зегъметдин алакъаяр законлур тахъун я. Гзаф карханайра кардик квай “хъен-дин” мажибрикай кьерех хъана клан-да. Инспекцияди ахътин кьайдади-кай авай зарардикай лугъузва, ма-жибар закондалди ихтияр ганвай гьалдиз гьунин гъавурда твазва ва МРОТ-ди тесикъарнавай кьадар-дилай тимил мажибар гунни кьа-дагъа ийизва.

А.Булатован гафаралди, зегъ-метдин законодательство члур-завай дуьшуьшрин члехи пай хуь-руьн майишатдин, эцигунрин ва бюджетдин хилера гьалтзава. Гзаф пай организацияра, иллаки эцигунрин хиле, работникар патал яшайишдин, зегъмет члугунин шартлар тешкилнавач, махсус пар-талар гузвач, иски хъанвай тада-ракри, алатри хаталувал арадал гъизва.

Инспекциядин руководителди ихтиярар хуьнин рекъяй агъалийрин савадсузвилин месэладикайни ла-гъана. Бязи законар кваз такъзвай руководителар чпин ихтиярар ис-темишзавай работникар кьвалах-дилай алудиз алахъзава. Ада ла-гъайвал, алай вахтунда кьвалах-далди таъминарзавай ксарин ара-да зегъметдин кодекс гъиле кьун тавурбурни ава.

- Къе чи улкъведа са пенсио-нер 1,5 работникрин хуьзва. Эхирим-жи 30 йисуз и делил акъван дегиш хъанва хъи, са пенсионер хуьзвай кьуд работникрин амайди 1,5 ра-ботник я. ИкI амукъна хъайитIа, чун гьар са пенсионер са работникрин хуьдай чкадални кьведа. Им гьа-лар маднни четин жеда лагъай члал я. Акъазвайвал Пенсионный фон-дунал гзаф пар ала, пенсиядиз физ-вайдан яшар хъажунин месэлали гъавилий арадал атанва, - малу-марна А.Булатова.

Эхирдай А.Булатова хабар гай-ивал, арадал атанвай са жерге ме-сэлаяр нетижалудаказ гьалун пат-тал Интернет-сервис - “Электрон-ный инспектор” тешкилнава. “Элек-тронный инспектор” “Онлайн-ин-спекция РФ” ([http:// онлайнинспекция.рф/inspector/intro](http://онлайнинспекция.рф/inspector/intro)) порталда ава.

И сервисдин куьмекдалди кьвалахдалди агъалияр таъминар-завайбурувай чпи зегъметдин за-конодательстводин истемешунар кьилиз акъудзавани, авачни ахтар-мишиз жеда.

Инвестицийрин проектар - кардик Уьзуьмлухар кутунин Къайгъуйра

Хазран КЪАСУМОВ

ЭМИНХУЬРЕ 1980-йисара районда кьвенквечи карханайри-кай сад тир “Аламышинский” совхоз кардик квай. 400 гектар-дилай виниз майданра уьзуьм-лухар авай. Гьар са гектардай 80-110 центнер ципицлар кьватI хъийизвай уьзуьмлухар улкъве чклайдалай кьулухъ тахъай ми-сал хъана. Бейкараяр яз амукъай гзаф эминхуьруьнвияр, иллаки жегъилар, патарал фена...

Рабочий Р.Асланова цийиз кутунвай уьзуьмлухриз яд гузва

Шадвалдай кар ам я хъи, эхиримжи йисара Эминан твар алай и хуьре хуьруьн майишат-дин кьвалахар гуьнгуьна гьат хъийизва. Кьилди кьачуртIа, са шумуд касди, чилин участокар арендада кьачуна, цийи уьзуьмлухар, багълар куктунва,

салан майваяр, тешкилнава.

Инвесторди тешкилнавай “Черееяр” ООО-дин теклифдал-ди ина уьзуьмлухар кутунин ре-кьяй тухузвай кьвалах иллаки екеди, тариф авуниз лайихлуди я. Инвестицийрин проектин би-недаллаз ООО-ди 150 гектарда уьзуьмлухар кутун лазим я.

Кул-кусди кьунваз хъайи чил дуьзарна, кьайдадиз гъана, 2014-йисуз карханади 48 гектар-да гьаркьуь жергейрин цийи уьзуьмлухар кутуналди инвес-

лах давамарунир - эгечI хъуву-на. Са куьруь вахтунда 35 гек-тарда уьзуьмлухар кутуна, и кьвалах давамарзава.

Цийиз кутунвай уьзуьмлух-риз ятар гузва, вилик йисара ку-тур чкайра даяхар аклурзава.

Чаз акурвал, “Черееяр” ООО-дин уьзуьмлухар чешне-лу гьалда ава.

Цийи уьзуьмлухар кутунин, гьакни вилик йисара кутунвай-бу-рухъ гелкьуьнин карда И.Осма-нова, З.Меликовади, Н.Кьурбано-вади, М.Меьмеьедова, Н.Рамаза-новади, Р.Асланова, С.Кьурбано-вади ва масабур члугъазвай зегъ-мет тариф авуниз лайихлу я.

Ихътин члехи проект кардик акатуни хуьруьнвияр кьвалах-далди таъминарунир, патарал фенвай жегъилар элкъвена хайи ерийрал хтуниз куьмекда.

Инвестицийрин проектрикай рахадайла, райондин хуьруьн майишатдин отделдин началь-ник М.Бабаева чаз лагъайвал, “Кварчагъ”, “Зардиян”, “Гюльге-ри-вацI”, “Дере”, “Даркуш”, “Агро” ООО-рихъ, “Кахриман-нов” ИП-дихъ, “Заря” СПК-дихъ ва маса карханайрихъ галаз санал “Черееяр” ООО-дини “Районда 2013-2020-йисара уьзуьмчивил вилик тухун” муниципальный программа кьилиз акъудунир еке пай кутазва. И программадин бинедаллаз 2020-йисуз районда уьзуьмлух-рин майданар 2000 гектардив агакъдайвал я.

Зегъметчи инсанрикай Устад лежбер

МУКЪВАРА Эминхуьре кар-дик квай лежбервилини фер-мервилин “Аллахвердиев” май-ишатдин (КФХ-дин) механизатор **Гъажимет АЛЛАГЪВЕРДИ-ЕВ** Дагъустан Республикадин Гьукуматдин Гьуьрметдин гра-мотадиз лайихлу хъана. Награ-да адав Сулейман-Стальский райондин кьил **Нариман АБ-ДУЛМУТАЛИБОВА** шад гьалара вахкана (*шикилда*).

Гъажимет кьвалахдихъай, четинвилерикай кичле кас туш.

КФХ вичин хизанни галаз тежрибалу агроном Алимет Аллагъвердиева тешкилна. Адан кьвачихъ беьгердал атан-вай 5 гектар ва 2014-йисуз ку-тунвай 3 гектар уьзуьмлухар гала. Абур чешнелу гьалда ава. КьватI хъийизвай беьгердал гьалтайлани лежбервилин май-ишат районда вилик жергейра авайбурукай сад я. ИкI, 2015-йи-суз КФХ-ди беьгердал атанвай уьзуьмлухрин гьар са гектардай 180 центнер ципицлар кьватI хъувуна. И агалкьунрик Гъажиметан зегъметдин еке пай ква. Ада вичив гьай “МТЗ-82” марка-дин трактордалди уьзуьмлухрар жергейрин араяр цазва, анриз азарринни зиянкар гьашаратрин аксина дарманар язава ва жуь-реба-жуьре маса кьвалахар та-мамарзава.

Кьвалахдин 18 йисан тежри-ба авай механизатор Гь.Аллагъвердиев уьзуьмлухриз ятар гудай, теьгенрин кьурай ва ге-рек авачир хилер атлудай, абу-рун пунарриз пер ядай халис ус-тадни я.

Эхиримжи йисара районда инвестиционный проектар кар-дик акатунал, кьилдин ксарил лежбервилини фермервилин майишатар, ЛПХ-яр тешкилу-нал, цийи багъларни уьзуьмлу-хар кутунал Гъажиметан шадвал ийизва. Ада гьисабзавайвал, ихътин кьвалахри райондин эконо-мика мяьгкемарунир, гьасил-завай продукциядин кьадар ар-тухарунир, инсанриз кьвалахдай чкаяр яратмишуниз куьмекзава.

Гь.Аллагъвердиева лугъузвай-вал, менфятлу чилер баябан яз, гадарнаваз тун дуьз кар жезвач.

- Гъажимет клел тавунвай агроном я лагъайтIа, зун ягъал-миш жедач, - лугъузва район-дин хуьруьн майишатдин от-делдин начальник Меьмеьед-загъид Бабаева. - Уьзуьмлух-рихъ дуьз кьайдада гелкьуьнин сирерни ада саки 30 йисуз “Ала-мышинский” совхозда уьзуьм-чивилин бригададин бригадир-виле ва старший агрономвиле кьвалахдай вичин дах Алимета-вай чирна. Эхъ, ич тарцивай яр-гъаз аватдач, Гъажиметакайни, вичин дах хътин, гъавурда авай уьзуьмчи хъанва.

Чи йикъарин инсанар Къайгъударвални регъимлувал - сифте чкадал

Рагъидин ЭМИНОВ

Ахцегъ райондин центральный больницада чпин пешедин халис устадар хъанвай духтурар Тимил авач. Руваят ТАЛХАНОВАНИ ахтинбурун жергедай я. 1969-йисуз Ахцегърин 2-нумрадин юкван школа лап хъсан кьиметралди акъалт-тарайдалай гуьгъуьниз ам Дагъустандин мединститутдик экечна. 1975-йисуз ада и вуз агалкъунралди куьтягъна. Гъа члавалай къенин йикъалди ада ЦРБ-да педиатр яз зегъмет члугвазва. Начагъ аялрихъ ва абурун дидейрихъ галаз хуш рафтарвал авун, абуруз сагъ хъхъунин умудлувал гун адаз геле фадлай адет хъанвай крар я.

Ам вичин куьмекчи тир медсестра Гуьлагъа Маллаевадихъ галаз санал патав гъизвай гъар са аялди мукъуфдивди килигзава ва чарасуз тир ахтармишунар авурдалай гуьгъуьниз диагноз эцигзава. Идалайни гъейри, эверай вахтара ва гъакл чпин учетда авай азарлу аялрин патав абуру мукъвал-мукъвал квалеризни физва. Абурун дидейрихъ галаз профилактикадин

Р.Талханова азарлу аялриз килигзава

субъбетарни кыле тухузва. Чна духтурдихъ галаз субъбетзавай вахтунда адан кабинетдиз чпин начагъ аялар гъаз Н.Къасумова, Н.Омарова ва М.Абасова атана. Абуру Руваят Эседовнадин кваллахдилай гъаф разивалзавай.

Алай вахтунда адан участкада 800-лайни гъаф аялар ава. Рай-центрадилай гъейри, духтур Р.Талхановади Цийи Усуррин, Чеперин, Мичегърин, Смугъулрин хуьрерани азарлу аялар къабулзава. Къа-

лахдин 40 йисан девлетлу тежриба авай ам аялрин сагъламвал хуьнин къаравулда уяхъдиз акъвазнава. Вичел ихтибарнавай жавабдар везифа вири рази жедайвал тамамарзавай адаз чи инсанри дериндай гъурметзава. И карди духтурдик мадни бегъерлудаказ къвалахунин ашкъи ва руьгъ кутазава. Руваят духтурдиз алуькнавай Цийи йис мубарак авуналди, чаз адахъ гележегдани чандин мягъкем сагъвал, уьмуьрдин хушбахтвал хъана кланзава.

Дустагънавайбуруз медполисар

Нурдин РАШИДОВ

Россиядин ФСИН-дин РД-да авай управленида страхованидин тешкилатрихъ галаз семинар-совещание кыле фена. Инал абуру Дагъустандин УИС-дин къурулушра жаза члугвазвай агъалияр страховатунин месэла гъална.

Мярекатда РФ-дин ФСИН-дин РД-да авай управленидин начальникин заместитель, къенепатан къуллугъдин полковник Бадрудин ОСМАНОВА, РФ-дин ФСИН-дин 5-МСЧ-дин начальник, полковник Агъмад САЙПУДИНОВА, медицинадин мажбури тир страхование ийизвай тешкилатдин отделдин начальник Мирза ГЪАЖИМУРАДОВА, Махачкъалада авай и тешки-

латдин филиалдин директордин заместитель Анжела БАТАШЕВА-ДИ ва масабур иштиракна.

УФСИН-дин къурулушра жаза члугвазвайбурухъ галаз тербиядин къвалах тешкилзавай отделенидин начальникин везифаар тамамарзавай капитан Руслан ИСРАФИЛОВА дустагънавайбурухъ галаз яша-

йишдин жигъетдай къвалахзавай идарайрин векилрал медполисриз талуьк яз гъалтзавай месэлаяр ашкъара авуна. ОМС-дин отделдин начальник М.Гъажимурадова къейдайвал, дустагънавайбуру медполис къачун патал 2016-йисан 1-сентябрдалди тайин къурулушдиз арза гун герек я.

Яд къенятзавач

Шикл ягъайди - Р. ЭМИНОВ

Малум тирвал, Ахцегъа гъаф куьчейрив булахдин яд агакъзава. И кардин себебни чи хейлин инсанри чпин гъятрал алай кранар ачухдиз тун я. Са бязи куьчейра авай булахрал кранар эсиллагъ алач. Абурай гъамиша яд авахъиз аквада. Мисал яз, Ушьехъарин магъледа авай кимел алай ва 2-нумрадин АСОШ-дин вилик квай булахар (шикилда) гъа ихътин гъалда ава.

Кимивилер дуьздак акъудна

Э.АБДУЛЛАЕВА, Махачкъала шегъердин Ленинский райондин прокурордин члехи куьмекчи

Ленинский райондин муниципальный бюджетдин общеобразовательный идарайра (МБОУ) экстремизмдиз акси яз талуькарна прокуратуради тухвай къвалахди хейлин кимивилер дуьздак акъудна. 2002-йисан 25-июлдиз "Экстремизмдиз акси къвалахдиз талуьк яз" къабулай 114-нумрадин Федеральный Закондин 3-статьядин бинедаллаз профилактикадин серенжемар тухун (къабулун), ахътин гъерекатрин вилик пад къун, абуру арадал атунин себебар чирун лазим я.

Идалайни гъейри, чир хъун лазим я, винидихъ тлвар къунвай Ф3-ди экстремизмдин са лишан хъайитлани квай печатдин изданийар, аудио, аудиовизуальный ва я маса материалар акъудун, абурукай менфят къачун къадагъа авуна.

Ахтармишунри къалурайвал, МБОУ-дин школайрин библиотекайра бегъем къайда авач.

Библиотекайра авай материалар, литература федеральный сиягърихъ галаз гекъиззавач, актар кхъизва.

Ихътин гъалари экстремизмдин тах квай литература вахтундамаз дуьздак акъуддай, адакай яшар бегъем тахъанвай аялри менфят къачунин вилик пад къадай мумкинвал гузвач.

Гъа ик! прокуратуради тухвай ахтармишунрин ва дуьздак акъудай кимивилерин нетижада МБОУ-дин 17 регъбер низамдин рекъий жавабдарвиллиз члугуна. Кимивилер арадай акъудун тапшурмишна.

Инсульт

КЪАЛУ АПТЕКА

Башир ШИХМУРАДОВ
Теймур ГЪАБИБОВ

(2-пай, эвел 2- нумрада)

Инсульт азардин вилик пад къун патал вуч авуна кландатла тикрар хъийин: жуван давленидал гъамиша гуьзчивал тухун, холестериндин къадар къайдада хуьн, тлунин ери ва къадар дуьзди хуьн (балугъдин курдик, какадин хъиледик, верчерин хамуник, куьк яклуьк холестерин гъаф ква), пиллрус члугун тавун, риклин къвалах къайдада хуьн, гимнастика авун, юзунрик-къекъуьнрик хуьн. Ибур чарасуз къвалахар я.

И къвалахар фикирда къунач, кыле тухванач, эхирни инсульт хъана, вуч ийида?! Сад лагъайди, тади гъалда духтурдиз эверна кланда. Ам къведалди патарив гъайбурулай гъаф ва нетижалу къвалахар алакъда. Инал теспачавал хъсан куьмекчи туш. Азарлудаз инсульт хъайила, адаз къисметди ахъйнавайди декъикъаяр я. Инсульт хъанвайди яшамыш хуьн сифте куьмекдилай гъаф аслу я.

Азарлуди къаткурна ваь, агалтна (полулежачее положение), къвачерни куьрсарнаваз жедайвал авуна кланда. Аватла, къвачерик ичерин сиркедай (яблочный уксус) къежирнавай пек кутада, сирке аватла, горчичникар къвачерин кланерал эцигъда. Гъабурни аватла, къвачер чими це туна, иви кылихъай къвачерихъ къведайвал, мефтгедиз иви чклин тийидайвал авуна кланда. Квалел "Глицин" дарман аватла, 1-2 таблетка мецик кутада. Аватла, са серкин силихъ туькьуьниз туна кланда. "Но-шпа", "Папаверин", "Кавинтон" ва дамарар ачухардай маса дарманар гана виже къведач, абуру гъалар мадни писарда.

Инсульт хъанвай касдиз михъи гъава герек я, адал алай шей-эрин дуьгмеяр ахъайда. Адаз къевиз эверун, гъараюн, ам къарсурун эсиллагъ виже къведач. Экъуьчзаваз хъайитла, кыл са патал авуна, экъуьчунар къулухъди хъфин тийидайвал, туьтуьна аклин тийидайвал авуна кланда.

Хизандивай, патарив гъай ксаривай инсульт хъанвайдаз ихътин тади куьмек ийиз жеда. Квалел са сеферда ишлемишдай цийи шприц аватла (аватла раб, санжахни жеда - цлал, спиртдал, йоддал, чистотелдин къаришмадал дезинфекция авуна), больницада иви къачузвай тегъерда, туплун риклериз (цлудазни), живи сухиз, ивидин стлалар акъудна кланда. Азарлуди тадиз вич-вичел хкъведа. Эгер адан сив патав хъанватла, япар яру жедалди тлунуна, ахпа япарин къвенкверай са-къве стлал иви акъудда. Куь зегъмет гъакл квахъдач. Фалуж янавайдан къарши патал кылел мурк квай затл-матл эцигунихъни еке метлеб ава. Амай къвалахар духтурди ийида.

И азар духтур галачиз сагъариз жедайди туш.

Инсультдал къведалди гъар са касдилай вичин сагъламвал, дамларар холестериндикай (гъаф вахтара давление къайдадикай жудзавайди гъам я) хуьдай серенжемар кыле тухуз алакъда. Дамаррин гъалдилай вири аслу жезва. Абуру михъи, хуьтуьл, давленидиз таб гудайбуру хуьн патал вуч авуна кланда?

- Серкин 12 силихъ кьел галачиз хъсандиз гатана, зур литр кагор (аватла яру чехир) яна, къве юкьуз пенжердал тада, ахпа мичли чкада эцигъда ва гъар юкьуз юзурда. Ирид йикъалай дарман гъазур жеда. Йикъа пуд сеферда хуьрек недалди 15-20 декъикъа амаз, чайдин са тлунуна авайди хъвана кланда. Ада дамларар лап хъсандиз михъда, кыле авай ван, гжи хуьн квахъда, вилеризни ишигъ хкъведа, иммунитет хъсанарда, иштагъ ачухарда.

- Шивитрин са стакан тум, хуьрекдин къве тлунуна авай регъвенвай валерьянкадин дувулар, къве стакан вирт термосдиз вегъена, къве литр ргар яд цана, са суткада тада. Хуьрек недалди 30 декъикъа амаз, йикъа пуд сеферда хуьрекдин са тлунуна авайди хъвана кланда.

- Ваклан клирийрин (облепиха) ягълуди, яргъалди ишлемишайла, холестерин тлимиларда ва давление къайдадиз хкида. 2-3 вацран къене йикъа пуд сеферда хуьрек недалди 30-40 декъикъадин вилик са чайдин тлунуна авайди ишлемишда.

- Чуьхвенвай, хамни аламай 10 лимон, 10 кыл сергъ як регъведай машиндай акъудна, 1 литр виртни какадарна, са гъафтеда кевирнавай къапуна хуьда. Йикъа са сеферда чайдин 4 тлунуна авайди неда (явашдиз, са-са тлун). Курс 2 варз.

- Экъуьнахъ хуьрек недалди са сятдин вилик, са стакан чими циз чайдин са тлун вирт ва 2 тлун ичерин сирке яна хъваз хъайитла, давление къайдадиз хкъведа.

- Ксудайла са стакан чими циз лимондин клус ва хуьрекдин са тлунуна авай вирт вегъена, хъсандиз хуькуьрна хъвайитла, ахвар дерин ва хъсан жеда, йифди дамларар ва беден михъда, экъуьнахъ къециз экъечлалла, вири чиркер бедендай аквада.

Гъурметлу газет клелзавайбуру! Гуьгъуьнин макъалада чна квез инсульт хъанвай кас гъикл къвачел ахкъалдардатла ва къвед лагъай инсульт тахъун патал вуч авуна кландатла, гъадакай хкъида. Къуй квез герек тахъурай! Куь сагъламвал мягъкемди, квез Аллагъ куьмек хуьй!

Дерин чирвилерин куклушрихъ

Ханум ШАЙДАБЕГОВА

Бажарагълу ва зегъметдал рикI алай инсандиз манийвалдай са касни, са затIни жедач.

Л.БЕТХОВЕН

Гъвечи чавалай келунрал, чирвилер къачунал и назик рушан рикI гзаф алай. Хъсан пешекар хъун патал чугур зегъметди вичин нетижарни гузва. Къе чун адан рекъерикай, нетижарикай рахада. Вуж я и баркаллу руш?

1994-йисан 11-августдиз гъурметлу, тукIвей хизанда дидедиз хъайи Бике чаз хъсандиз чидай чехи алим Агъмедулагъ Гульмегамедовичан хтул я. Адан дах, филологиядин илимрин кандидат Гульмегамед Агъмедулаевича Даггосуниверситетдин ученый Советдин секретарь, диде Эгина Османовнади (къилин къве образование ава) республикадин налогрин инспекцияда отделдин начальник яз кваллахава. Абуру къведни чпин везифаяр намуслувилелди тамамарзавай инсанперес, ватанперес инсанар я. Ихътин илимлу хизанда тербия къачур Бикеди 2011-йисуз Махачкъаладин 13-нумрадин гимназия къизилдин медаль къачуналди акъалтIарна. Агалкъунралди госуларстводин сад тир экзаменар вахкай чи зигинлу рушаз, гьукуматдин высший са шумуд заведенидай чирвилер къачуз атун теклифзава. Бикеди Москвадин Милли ахтармишунрин университет "Экономикадин Высшая школадин" правовый факультет хъзава.

Квалелайни школадилай гъейри, маса пад-къерех такунвай руш диде Эгина галаз Москвадиз физва. Миллионралди студентар, агъзурралди вузар авай Москвада теклифнавай университет, яшамаш жедай квал жагъурун асант кар туширди къатIузвай абур рекъе твазвай баде Иминатан рикI "цацарал" алай. "Пузаррал дидедин некледин гел аламай зи зериф хтудилдай яраб Москвада келиз алакьдIа?.." лугъуз хияларзавай ада. Бикедилай неинки хъсандиз келиз, гьакI университетдин преподавателрин патай аферин, баркалла, студентрин арада гъурметни къазанмишиз, вафалу дустарни къаз алакьна.

- Гьелбетда, - лугъузва Бикеди, - таниш тушир, гъарнай атанвай 25 кас студентар авай дестеда, яраб гьи чка къаз жедаIа лугъуз, рикIик къалабулхни акатзавай. Преподавателрин инсанвили, гъевеслувили, абурун студентрихъ галаз авай рафтарвилери, чун руьгъламишуни чи шаклувилер квадарна. Виридан къаст алай девирдин зегъметдин базардив къадай чирвилер къачун тир. Студентрин арадани дуствилин, гъурметдин алакьяр хъана, герексуз ихтилатардай, лазим тушир крарал машгъл жедай вахтар чахъ садахъни авачир.

Мад са хъсан кар къейд ийиз жеда: университетда, базовый предметрилай гъейри,

жуваз хуш маса предметарни хъагъиз жезвай. За саки гъамиша международный правовик акатзавай, гъа жергедай яз международный суддин процесс, инсандин ихтиярар, международный экономикадин право предметар хъзававай. А предметрай мажбуридаказ лап хъсан чирвилер къачун лазим тир. За вири предметрай вадар къачуна (са тIимил регъувалзава руша - жувалай тариф авун жезва эхир). И карди амай тарсар чирунин гъевесни хъажзавай.

Ихътин чирвилер клан хъунин дибда са къадар дережада ирсинин таъсирлувал авайди аквазва. Зегъмет чIугвадай кас гъам квалле, гъам келзавай, кваллахзавай чкадани клан жеда, адаз гъурметда. ИкI, 4-курсун Бике Гульмегамедовнади преподавателри международный юридический конкурсда иштиракун теклифзава.

- Конкурсда вири Европадай 68 командади иштиракзавай, - давамарзава Бикеди, - гъар са группада 4-дав агакьна студентар авай. Конкурсда чна юридический арзаар, меморандумар хъизвай. Гъалиб хъайи 16 командадиз Страсбург шегъердин инсандин ихтияррин рекъай Европейский суддиз теклифна. Абурун арадай - чи командадизни. Заз ина судъярин вилик экъечIна рахунни къисмет хъана. Нетижата чи командади 3-чка къуна. Им Россиядин университет патал чехи агалкъун тир. Анай хтайдалай гъугъуниз зун ва университетдай мад 4 кас Италиядин Болоньядин университетдиз рекъе туна. Им дуьньядин алемда чирвилер къачунин кар чун вердиш хъанвай къайдайрилай лап тафаватлу сад лагъай вуз я. Ана гъар са предметдиз са-са юг талукъариз тарсар гузва. Лекцияра илимдин гъужет алай важиблу месэлайрай рахунарзава. Ина келай 6 вацра заз фикир желбзавай темайрив эгечIунин цийи къайдаяр чир хъана.

Къейд ийин хъи, школа акъалтIарайлани, Бике Махачкъала шегъердин администрациядани вири медалистрин патай экъечIна раханай. Гъеле а чIавуз чина мили хъвер авай рушан рахунри кватI хъанвайбуру гъейранарнай.

- Къецепатан уьлквейра хъсандиз экзаменар вахкун патал неинки литературный ингилис чIал, гьакI рахунрин чIални чир хъун лазим я. Ваз ам гъина ва мус чир хъана лагъана хабар къуна за адавай.

- А чирвилер заз, гимназияда келзавайла, репетиторри гана.

Страсбург, Болонья шегъеррай дерин чирвилер къачуна хтай руш вичи келзавай университетда экзаменар вахкунив эгечIна. Инани ада вири вадар къачуна. Ахпа юриствилин пешедин рекъай стажировка, кваллах жагъурун, анани вичин алакьунар, чирвал къалурун... И вири четин месэляар Бике Гульмегамедовадилай вини дережада аваз гъализ алакьна.

ИкI, чи бажарагълу лезги руш, Москвада са идарада, юрист яз, Россиядин ва гьакI международный судра инсандин ихтиярар векъидакъаз чIурай дуьшуьшра гъахълувал жагъурунни важиблу везифайрал машгъл я. Абуру - са десте юристри, Ингушетияда, Чечняда, Дагъустанда, Осетияда, Екатеринбургда, Калининградда командировкайра авайла, са жерге делояр ахтармишна, абурай лазим тир дуьз къарар къабулна.

- Заз зи пеше гзаф бегенмиш, санал кваллахзавай коллективни чи хъсанди, гъурметлуди я, - къейдзава Бике Гульмегамедовади. - Заз, зи чехи бубаяр тир Агъмедулагъ Гульмегамедович ва Осман Мегътиевич хъиз, илимдин къакъан дережайриз хъаж, лап хъсан пешекар ва зи баде Иминат хъиз хъсан инсан жез кланзава...

* * *

Алай вахтунда Бикедин стха Саидани вичин диде Эгинадин пеше давамарунин мураддалди Москвада экономиствилин чирвилер къачузав.

Къуй кун еке дережайрихъ агакьрай, куь къени мураддар къилиз акъатрай, гъурметлудубур!

Кар алай проектар - уьмуьрдиз! Тербияламишунин месэляар сифте чкадал

(Интервью)

КУЪРУЪ КЪЕЙД.

ТIАГЪИРОВ Надир Сабирович Кириурин хуьре къуллугъчидин хизанда 1963-йисуз дидедиз хъана. 1980-йисуз Тпигърин юкьван школа, 1985-йисуз ДГПИ-дин филологиядин факультет акъалтIарна. 1985-йисуз Советрин Армиядин эсергейриз фена. Армиядилай гъугъуниз, 1987-йисуз районда комсомолдин секретарвиле хъана.

1989-йисалай 2000-йисалди Кириурин юкьван школада классдилай къеце ийизвай кваллахдай директордин заместитель, 2008-2009-йисара Кириурин юкьван школадин директор, 2013-йисалай Кириурин школаинтернатдин директор я.

Алван РАМАЗАНОВА

Кириурин школа-интернат районда алай аямдин истемешунрихъ галаз къазвай школайрикай сад я. Ихътин гъар са тадарак авай школа-интернат гъатта республикадани тIимил ава.

Школадин патав интернат, столовой, гимнастикадин зал эцигнава. Школа-интернат 2013-йисуз кардик акатна. Школа ачухиз РД-дин Кьил Р.Абдулатиповни атанай.

Ачухай сифте ийкъалай директорвиле ТIагъиров Надир Сабировича кваллахзава.

Надир Сабирович, алай вахтунда школа-интернатда шумуд аялди чирвилер къачузва, муаллимар бес къадар авани?

- Чи школа-интернатда 107 аялдиз 30 муаллимди чирвилер, тербия гузва.

Интернатда шумуд аял ава? Гъи хуьрерай аяларана акъваззава.

- Школа-интернатда 50 аял тербияламишзава. Абурухъ галаз 4 муаллимди кваллахзава. Интернатда райондин 20 хуьряй аялри келзава. Гъатта Азербайжан Республикадайни са аял ава. Абуруз пуд сеферда тIуьн гузва. Лазим вири шартIар тешкилнава. Школадин гъаятда къилди столовой, гимнастикадин зал ава. И мукъвара абурун патав волейболдин майдан ачухнава.

Келзавай аялар учебникралди таъмин яни?

- Къейд ийин хъи, учебникрин месэла лап четинди я. 1-5-классдал къван ФГОС программадихъ галаз алакьалу ктабрин комплектар пулсуз ахъайнава. Амай классриз авай ктабар школада гана, авачирбуру аялрин диде-бубайри къачуна.

Школа кардик акатна им пуд лагъай ийис я. И вахтунда школа акъалтIарай аялрихъ гъихътин агалкъунар хъанва?

- Школа-интернат кардик акатайдалай къуллугъ школадай къве выпуск ахъайнава. Саки вири выпускникри вузра, Рагъимова Радмиладини, Эмирбегова Назаниди медакадемияда, Рос-

товдин, Псковдин, Санкт-Петербургдин МВД-дин институтра келзава. Чна умудзава хъи, абуру гъина хъайитIани хайи школа, район чпин агалкъунралди машгълур ийида.

Аялрин келунрин гъал гьикI я. Чуру низам авай аялар авани?

- Къейд ийин хъи, чи школадин аялри районда жезвай олимпиадайра, спортдин акъажунра иштиракзава.

Школада аялриз чирвилер гун патал гъар са тадарак авай кабинетар кардик ква. Кланзавайди зегъмет къачуна келун я.

Школада чуру, чеб низамсуз тухузвай аялар авач. Абуру школадин общественный уьмуьрда иштиракзава.

Спортдин рекъай школа гъи дережада ава?

- Школада боксдай, волейболдай кружокар кардик ква. Анра устатду тренерри кваллахзава. Абуру чирвилер гузвай аялри спортдин мярекатрани сифте чкаяр къазва. И ийкъара чна лазим гъар са тадарак авай цийи майдан кардик кутунва, школада алай аямдин истемешунрихъ галаз къадай спортдин зал, хореографиядин кружокни кардик ква.

Фойеда музейдин пIипI тукIуьрнава. Ина чи райондин агъалийри дамах ийизвайбурун шикилар эцигнава. Идалай гъейри, школада тренажерный зал, муаллимри ял ядай квални ава.

РД-дин Кьил Р.Абдулатипован кар алай проект "Хатасуз Дагъустан" уьмуьрдиз кечирмишун патал школада куьне гъихътин кваллах тухузва?

- Дугъриданни, алай вахтунда Дагъустанда секинвал хъун патал чна гъар сада зегъмет чIугуна кланда. "Хатасуз Дагъустан" проект фикирдиз къачуна, чна аялрихъ галаз терроризмдиз акси профилактикадин кваллах кьиле тухузва, а гуьруьшра полициядин къуллугъчийрини иштиракзава. И месэла чи школада сад лагъай чкадал ала.

Чухсагъл чахъ галаз суьгьбет авунай. Куь кваллахда агалкъунар хуьрай, школадин тIвар анжах агалкъунри хъажрай.

- Квезни чухсагъл.

Лезги театрдин нурлу гьед Риклелай ракърун?..

Саида ЭМИНОВА, муаллим

Зун Лезги театрдин 80 йисан юбилейдиз килигзавай. Са тварцелвил алаз лап дикъетдивди докладчидиз яб гузвай. Ахпа мугманрин тебрикар башламишна. Аял чавалай зи рикл алай, сегнедин чехи устад **АЙГУМОВА**, зи фикрар къурди хъиз, докладда твар къун тавурбурун тварарихъни сад-къве келима лагъана. Амма зи риклик квай къалабулх адан гафарини хкуднач. Эхир за гъиле къелем къуна.

Зун гъавурда гъатзава, са куйруь докладда виридан тварар къаз жедач, амма... Заз къе лезги театрдин нурлу гъетерикай сад хъайи, амма чи арадай вахтсуз акъатай

Минаят САИДОВА (эхириджи йисара М.Къайибова) риклел хкиз кланзава.

Чи аял вахт Ахцега, вацун къере, къванеривни къарадив къугъваз, багълара бубуярни дудгъвер-цукъвер кватиз, шаддиз физвай. Низ чида, шумуд жуьре кивачин къапар чавай, чуьхуйдайла, а рагъл, гурлу вацун тухванатла. Нянихъ чи ихтиярда ичи хъанвай базарни гъатзавай. Чи магледин аялар вири гъана кватл жедай. Ара гуз чна, дидеярни бадеяр кватна, концертари гудай. Чи сегне чайханадинни дерлекханадин арада авай са гъвечи чка тир. Мехъерар къугъвадайла чун, чин гъвечи келегъадалди кевнавай свасни велик кваз, жегедаваз, "Перизадаяр" ягъиз, Гуьней патай Къуза патаз "чамран" кваллиз фидай...

Минаят гъвечиди тиртани, вилегъди тир. Ам гъамиша чи "свасни" жедай. Ада мани ядайла чехибуруни, "Идакай халис артистка жеда", лугъудай. Гъвечи рушан рикле чехи мурадни гъатнавай.

Йисар фена. Минаята дерзичидин пеше къачуна. Модадин квалле кваллахни авуна, амма а пешедив жегил рушан рикл гвачир. Гзаф ксар комсомолринни жегилрин эцигунрал физвай. Вири шегъерра студентринни жегилрин отрядар туйкуьрзавай. Набережные Челны шегъердиз (комсомолрин дестедик кваз) физвай билет гвай Минаятав, самолет цавуз хкаж жез къве сят амаз, вичин уьмуьр дегишарай хабар агакна: Дербент шегъерда Лезги театри Тифлидиз келиз ракъурдай жегилрин десте кватлзавай. Минаята комиссиядин велик тамамарай мани зи риклел къени алама:

"Диде, диде лугъузава за гъар сефер, хайи велед акурла, Дидедин дерт члугъазва за, рехи чларар акурла.

*Диде клани веледрин,
къил рехи жез, рикл цирада.
Диде таклан веледри дидедин
рикл цурурда..."*

Диде галачиз чехи хъанвай Минаята дидедикай лагъай маниди адан вири уьмуьр дегишарна...

1976- йисалай Минаята Тифлидиз келна. Дипломдин кваллах тир "Араба ярх тахъанмаз" ("Пока арба не перевернулась") тамашада бажарагълу студентка къилин (дидедин) ролда къугъвана. Тамашадиз еке къиметни гана.

1981-йисуз Минаят Саидова Лезги театрдин хтана. Ана артистка гзаф тамашайра къугъвана: "Уьрдегрин гъурче", "Гъакъики эвлениш хъун", "Дагълари эверзава", "Дидедин рикл", "Къачагъар" (Шиллеран эссердай), "Цийи хъувун", "Къайнене", "Ажайиб дуьшуьш", "Къаравилияр" (Вампилован), "Вири итимар хъсанбур я" (Холдеван), "Хюледжи" (Гюнтекинан), "Чигали", "Дидедин къисас" (Казимован), "Клири буба", "Сугъурдин халича", "Сеанс давам жезва" ва мсб. "Квал хъиткъинна", зун ягълмиш туштла, ам къугъвай эхириджи тамаша тир.

Чими вахт тир. Чи клуб инсанрив ацанвай чижерин муг хъиз авай. Сегнедал къугъвазвайбурун ван акъван къевезвачир. Са арадилай Минаят, азар себеб яз кваче авай тлал эхна, сегнедал экъечна, кевиз рахана. Клубдавайбуьр гъасятда кис хъана. (Кис тавур са ички хъанвай "къегъл" гадайри квецел акъудна). Инал къейд ийин, гъа икл вирира жедай. Минаятан хци, гъа са вахтунда куркурдин хътин, ачух ва гужлу сес галукъайла, ролда гъатай ада вичин игитдин гиссер агакъарзавай тегъер акурла, тамашачияр гъейран хъана, сес акъат тийиз килигдай.

Амма заз акъазвайди масад тир: залан азарди гъелекнавай, зайиф ва назик дишегълиди сегнедални вичин инсафсуз азардихъ галаз гъуьжетзавай...

Минаят хъиз, вичин пешедал ашукъ инсанар зал уьмуьрда гзаф гъалтнач. Рикл алай пешеди адаз дагъларин члуру рекъер, хуьруьн клубрин къайи сегнеяр, бес тежезвай ахвар ва маса къулайсузвилерни алудиз кумекна. Яргъалай артистрин пеше гзаф гуьзелди, махуниз ухшарди хъиз аквада. Инанмиш хъухъ, гъакъикъат ахътинди туш.

Амма халисан артист инсанрин риклера гъамилалугъ яз амукъда. Ажалди чавай къакъудайдалай къулухъ гзаф йисар алатнаватлани, Минаятан гъайиф гзафбуру гилани члугъазма.

Вич художественный советдин член яз, вичиз гун теклифнавай гуьрметдин твар, намусдин михъивили маса актердиз (вичелай яшдизни стаждиз чехи) гуз тур Минаят, еке наградаяр къачуз агакнач лагъана, театрдин ам риклел хуьн лазим акъазвачни? Я юбилейдин са макъаладиз къванни ам лайихлу хъаначни? Заз чидайвал, гъар са касдиз адан зегъметдин рекъиз, устадивилиз, ада инсанрин риклера тунвай гелериз килигна, къимет гана кланда.

Са касди заз лагъанай: "Адаз реклама герекзавач, ада вичи-вичиз реклама авунва". Акъ яз хъайила, югъди-йифди къазвай, мукъвал-мукъвал тикрарзавай тварариз реклама герек авани? Тахъайтла...

Ви рухвар, Лезги ватан! Миграгъви устад Татарстанда

В.А.Саркаров (чапла пат) Татарстан Республикадин Госсветдин Председатель **Ф.Х.Мухаметшина** РФ-дин госнаграда вахузвай вахт. **Къазань шегъердин Кремль**

Мердали ЖАЛИЛОВ,
РФ-дин ва РД-дин культурадин лайихлу работник

Жуван ватангълийри чеб къисметди акъудай яргъарани ватандин твар, халкъдин адлувал мадни машгъурзавайла, ни шадвалдач?

Зунни гъакъ я. И йикъара Татарстан Республикадин Елабуга шегъердай агакъай хабарди зак лекърен лувар кутурди хъиз я. Са легъзеди саки 50-60 йисан жегъл хъувуна, хиялралди хайи хуьруьз, Миграгърин юкъван школадиз хутахна.

1950-51-келунин йисуз зун хуьруьн мектебдиз, гъазурлухвил класдиз фена. Зун къабулай муаллимдин къамат къени риклелай алатзавач. **САРКАРОВ Абдуллагъаз** чи хуьре яшлу ксари гилани "муаллимрин муаллим" лугъузава. Чи вири муаллимриз сифте яз гъарфари гъисабар келиз, хъиз чирайди, шиклар члугунал, манияр лугъунал ашукъарайди, сифте яз гъаларикайни чарарикай, кларасдикайни чепедикай, парчадин клусарикай гуьрчег затлар гъазуриз, гуьзелвал вуч ятла сугъурчидин тегъерда ачухарайдини гъам я...

Гъар са хъсан жавабдай а муаллимди яру къелемдив лацу картондал члугунвай "вад" къимет вахкудай, къвале диде-бубадиз къалурун патал. Нубатдин тарс чир тавуртла, а гуьзел пишкеш вахчудайдан патлахъайни тагъкимардай. Мегер акъван гуьзел затл вахкудай къимеш къведайни? Са вахтунда захъ са чанта "вадар" хъанвай. Икл келунал ашукъ хъайи зун къени гъа чирвилерин рекъе ава...

Абдуллагъ муаллимдин вичин веледар бес гъа гуьзелвиллини савадлувилли алемда чехи хъаначни!..

*И йикъара зав агакнавай хабар Абдуллагъ муаллимдин хизанда виридалайни гъвечлиди тир, гъеле алатай асирдин 70-йисара Елабуга шегъерда къвед лагъай ватан жагъанвай ва ана вичин бажарагъдин къетлен мумкинвилер ачухариз алакнавай хва **Вакъиф Абдуллаевич САРКАРОВАЗ** РФ-дин Президент В.Путинан Указдалди "РФ-дин культурадин лайихлу работник" лагъай чехи гъурметдин твар гуникай я. Адаз "Миграгърин устад мээр" гъа бажарагъдин къетленвилляй лагъанва.*

Вуж я, вуж туш Вакъиф Абдуллаевич Татарстан Республика, къилди Елабуга шегъер патал? Вуж я, вуж туш ам Кавказ, Дагъустан, Лезгистан патал?

Эхириджи йисара Кавказдикай, Дагъустандикай, чи миллетрин векилрикай хейлин каналрай члулав лекеяр гъалчзавай члуру гафар лугъузвайла, а яргъарай икъван руьгъ шадардай хабар атайла, лугъуз кланзава заз: ингъе, гъихътин гъунарлубур, бажарагълубур, искусстводин, культурадин, илимдин вири рекъерай велик квайбуьр ятла, халисан кавказвияр, дагъвияр, лезгияр!

Татарстандин, я Елабугадин къилени Саркарован халу ва я ими авачир. Амма чкадин агъалийри - татарри, урусри, масабур уьлгиз хъиз ихътин гуьрмет авунва!..

Саркаров Вакъиф и дережайрив агакъуникай гзаф маргълу материалар Елабуга шегъердин культурадин искусстводин колледждин директор Альфира Акберовади ва чкадин журналист Алена Корневади хъенва. Абуру махсус сайтриз ва чкадин газетризи акъуднава.

"Вакъиф Саркаров - Кавказдин дамах" къил ганвай макъалада къейднавайвал, Елабуга шегъердин Культурадин дворецца В.Саркарован 70 йис тамам хъунин юбилейдин мярекат тешкилнавай. Аниз Татарстандин ва къунши республикайрин гзаф пиперай, Дагъустандайни, юбиляр тебрикиз, ам чидайбуьр, ярар-дустар, гзаф къадар адан великан ученикар, гила искусстводин устадар атанвай. Мярекатдин программа Кавказдиз ва Татарстандиз талукъ сегнейрин тегъерда туйкуьрнавай. Ам милли куйлералди ва манийралди девлетлу тир.

Вакъиф Абдуллаевичан гъакъиндай рикляй къевезвай чими келимаяр тлимил лагъанач. "Кавказдин дамах!", "Сувар хътин шад инсан!", "Лап гуьрчег хва!", "Халисан театрал!"... Ибуру чна чарарай къачунвай тлимил гафар я. Гъабурани чи хцин гуьрметдикай, ада вич чидайбурун риклера тунвай жанлу экуь гиссерикай лугъузвачни бес!

Мярекатдин къилин режиссер юбиляр вич тир. Эхирайдни ада иниз атанвай гзаф къадар вичин багърийрихъ галаз авур "Лезгинка" къуьл мугманриз риклелай алат тийир савкъат хъана...

И дережайрив агакъдалди

Вакъиф Абдуллаевича тлимил твалар - хъутлалар алуднач. Ада вичи журналист Алена Корневадиз сугъбетнавайвал, Миграгъай ам буба Абдуллагъ муаллимди Ленинграддин гимияр расдай институтдиз гъахун патал рекъе тунай. Амма гада Ленинграддин культурадин институтдиз гъахъна. Кар анал ала хъи, винидихъни къейднавайвал, Вакъиф аял чавалай искусстводин, иллаки театрдин таъсирдик кваз чехи хъана. Саркаров Абдуллагъ муаллимди маса муаллимарни галаз хуьруьн театр арадал гъанвай. Ана школадин аялрини иштиракзавай. Вакъифни абурук квай. Сегнедал аял чаван ашукъвал гъакъики пешекарвал къачуниз къуват хъана!

Елабугадиз ам 1970-йисуз атана. Яргълди акъвазуникай фикрзавачир, амма уьмуьрлух Кама вацал алай и шегъерда амукъна. Ина чкадин культурадин училищеда актервиллини режиссервилли тарсар гуз башламишна. Са вахтундилай адакай гъакъ муаллим ваь, шегъерда ва республикада къиле тухузвай лап еке суваррин мярекатар гъазурунин ва къиле тухунин режиссер хъана. Икл ада сифте яз Елабугада "Экуьн ярарин къаршидиз" къил ганвай театрдин сегнейрин жуьреда туйкуьрнавай суварин еке концерт гана (1975-йис). Макъалада къейднавайвал, ана 250 касди иштиракзавай. Адалай гуьгъуьниз "Сабантуяр" - чкадин халкъарин дегъ девиррилай атанвай суварар, мад ва мад мярекатар, фестивалар, конкурсар, килигунар къиле фена. Вакъиф Саркаров вирира къилин режиссер яз Татарстан Республикада, адалай къецени (Санкт-Петербургда, Пермда, Екатеринбургда, масанра) машгъур хъана. Адал "Татарстан Республикадин культурадин лайихлу работник" лагъай твар атана, жуьреба-жуьре маса наградайрин, премийрин сагъиб хъана. Вирироссиядин Спасский ярмаркадиз гъазурун лап гзаф къадар артистри иштираккай мярекатрин режиссервални гъадал ихтибаруни, гъелбетда, чи хцин еке устад-великай лугъузава.

Елабугада ада куьгъне хъанвай "Кама" твар алай кино-театрда жегилрин театр ачухна, театрдин искусство мадни гегъенш къатариз машгъурна. Елабугавийри и кардай адан твар гъа театрдин ганва!

Ингъе чи хцин - Миграгъви мээрдин - сегнедин сугъурчидин - устад художникдин, куйрелди рахайтлани, агакнавай дережайр! Ам пак Шалбуздин къужахда хана, адан паквал ва къакъанвал вичин ивидик квайди вирира субутзава!

Гъа са вахтунда лезгивални кваларнавач. Ам Набережные Челны шегъерда кардик квай "Лезгияр" твар алай общинадин Советдин, Татарстандин халкъарин Ассамблеядин активный членрикайни сад я. Лезгивал гъуьгуьвал хуьзвайбурукай сад!.. *Мад къакъан хъуй ви дережа, Шалбуздин велед!*

*Берекатар ви мезреда
Тахъурай къелеч!..*

"Рикл кузва квехъ датлана..."

Цийи макъави Нурдинан хва Шагъабудин ШАБАТОВ хъиз, "Лезги газет-диз" геж атана, гъакъван фад халкъдин арада сейли хъайи маса мухбир, шаир чаз чидач. Са мисал гъизва: шаир Майрудина "Шабатоваз звер!" шаир кхъейла ("ЛГ"-дин 2012-йисан 18-октябрь) адал разивалзавай чарар, ширирни манияр акъван атана хъи, эхирни, чи махсус корреспондент, жегил шаир Муса Агмедов "Шабатов секин тур!" шаир кхъиниз мажбур хъана.

Шагъабудин ШАБАТОВ

Зун шад я

Лагъайтла заз, вун эбеди Амуркьрай дагъ яз, Дунья амай къван гагда. Жеда вун сагъ яз.

За лугъудай, кдандач заз, Ам дагъ язва, дагъ. Кдандач, валлагъ, эбеди Зун амукъна сагъ.

Дагъларихъ яш амай къван Твар амукърай зи. Ашкъидалди авур къван Кар амукърай зи.

Гележег я, гьелбетда, Гудайди къимет. Гъилевайдал Аллагъдин Зун шад я, къисмет.

Ялгъузвал

Агъ ялгъузвал, ялгъузвал, Вун я къилин агъузвал. Лагъ гила за вуч ийин? Хкажизни хъжезмач Завай ярх хъайи гичин.

Куьмек гудай авач сад, Уьмуьрдикай амач дад. Дуньядай гьикл фирай фад, Хиял къванни физ амач, Вахт хкведа лугъуз, шад.

Агъ ялгъузвал, ялгъузвал, Арушмир зал карушвал, Жез тазмач на къарагъиз, Югъ-йиф ава гъарагъиз.

Агъ ялгъузвал, ялгъузвал, Гъиниз катда зун вакай. Гьикл лагъайтла, кве икрагъ Хъанва, валлагъ, зун закай.

Агъ ялгъузвал, ялгъузвал, Къачузва на машгурвал. Гъиниз фирай гъилляй ви? Азраилдин члар, валлагъ, Хъуьрзеза заз пеляй ви.

Дустариз

Къил агъузна лацу чарчел Машгул я зун датлана. Зи гьал, агъвал вучиз куьне Чирдач, дустар, атана.

Зун квехъ галаз ава рахаз, Куьн зи рикле авазва. Валлагъ, артух жезмач юзас, Тварар мецел алазва.

Лацу чарчел нехишар хъиз, Бейтера тваз саламар, Ша, къил чулгуаз куьн зи патав, Гъайиф къемир "шаламар".

Къаршиламиш ийида куьн, Га заз хас тир жуьреда. Куьн вилериз акун бес я, Рикл тежер къван хъуьреда. Ахътин демер кутада хъи, Тахъай хътин Куьреда...

Азиз дустар, зи гьал, агъвал Жузас ая атана. Шабатован чир хъухъ квез къаст - Рикл кузва квехъ датлана.

Цийи макъави Нурдинан хва Шагъабудин ШАБАТОВ хъиз, "Лезги газет-диз" геж атана, гъакъван фад халкъдин арада сейли хъайи маса мухбир, шаир чаз чидач. Са мисал гъизва: шаир Майрудина "Шабатоваз звер!" шаир кхъейла ("ЛГ"-дин 2012-йисан 18-октябрь) адал разивалзавай чарар, ширирни манияр акъван атана хъи, эхирни, чи махсус корреспондент, жегил шаир Муса Агмедов "Шабатов секин тур!" шаир кхъиниз мажбур хъана.

Нагагъ четин хъайитла квез, Гъат хъайитла квеера, Гъазур кас я куьмедиз квеез, Шабатоваз звер!

(М.БАБАХАНОВ)

Гъар са касдиз куьмекар гуз алакьдай, Са Шабатов шумуд хуьруьв агакьрай?!

(М.АГЪМЕДОВ)

Ш.Шабатов кве чин тийир лезги хуьр чи республикадин картадал (мулкунал) аламач жеди.

И йикъара касдин 65 йис тамам жезва. И гафарни, адан вичин ширирни чна чи мухбирдиз ва шаирдиз вич хайи югъ ва Цийи йисни мубаракун яз кузва.

Мерд Али

Девир я ман

Хуьруьн са пай мукъабур я, валлагъ, заз,

Гъам дидедин, гъам бубадин паюнай.

Рикл ачуьдиз, сивик хъвер кваз къабулдач,

Кваз къадач жув гъич плагъусдин къатлунай,

Вил агалтна кваллиз феи арада.

Жуван кваллизни кведайдни амач кве,

Ачух къапу я, алачир гъич даплар. Пагъ, зун кас атунихъ жезва

Заз звердай ванцихъ къанихъ яз япар.

Зун гишила абурун кваллиз физвайд туш,

За вуч ийин рикл дар хъайи арада. Хкведа зун кваллиз мур-мур

Бетер бейкеф авур жуьре чарада.

Девир я ман, пул шагъ хъанвай алайди,

Пул кватлуни вири гара гъатнава. Мукъавилер, инсанвилер,

Берекатсуз хъана, гъиниз катнава?

Я квал кваллихъ, я хуьр хуьруьхъ галамач,

Гъич къатлуни тежер крар аквазва. Яраб мад вуч ахквататла

Лугъуз, вилер ишез, рикл зи дакъвазва.

Чуьнгуьр

За чуьнгуьр къачуна са шумуд йис тир. Заз ам ягъиз хъсандиз чир хъанач. Гъар кваллиз хтай къван цлахъай куьрсарнавай пашман, квефесда тунвай аслан хътин, ам акурла, зи кефини хазвай. Чуьнгуьрдин везифа халкъдин гуьгуьлар шад авун я, ам ашукъдин хурал хас я. За ам зи дуст Нариманан бажанахдиз багъишна. Квалляй хайи руш акъуддай жуьреда ам рекъе туна.

Алад, чуьнгуьр, югъур хъуй ваз, Югъур хъуй ваз фидай сефер. Рикл дар хъана квалле вучдай? Хтулри квез къатлиз симер. Вун ашукъдин гъиле хъурай, Билбилдин мез аваз сиве. Мукъавилер хуьда чна, И кар за ваз къазва хиве. Къуллугъ ая хас къайдада, Шит амалар хиве такъаз. Яб гудайбур квез-хъфиз хъуй, Ви нагъмайрин гъавурда (а)къаз. Иесини хъурай рази, Чухсагуьлар лугъурай заз. Тпалабун я, азиз чуьнгуьр, Анжах на гуз тахъурай наз. Зи дустунин бажанахдин Квалле мягъкем чка жеда. Вал разивал ийиз ада, Зун чиплинин къакъан жеда. Кичле жемир, риклел квез вун, Зунни Цийи Макъа жеда.

Лезгистан уьлкве

аваз

Завод амач, я кархана, И кар акваз рикл тлар хъана. Лагъ, им гъихътин кве кар хъана? Чахъ Лезгистан уьлкве аваз.

Зи азиз тир, зи халкъ лезги, Килиг жуваз, къуна гуьзгуй. Вуч ава къван, лагъ, чахъ уьскуьг? Чахъ Лезгистан уьлкве аваз.

Вири ава зи ватанда, Генг хъана клан туш патандаз. Лугъуз жеда гьал хъсандиз? Чахъ Лезгистан уьлкве аваз.

Уьткъем хваяр, зирек, кьегьал, Вучиз абур хъанва бейгьал. Себеб вуч я атун и къал? Чахъ Лезгистан уьлкве аваз.

Туна къулав пабни аял, Рикле гъатна агъзур хиял, Гъурбатдава лезги магъал, Чахъ Лезгистан уьлкве аваз.

Лезгийрик садни квач авам, Вилик экечл тлун са тамамд!. Мусалди ик хъурай давам, Чахъ Лезгистан уьлкве аваз?

* * *

ХАЛУМАН 60 йис хъайшла

Зи азизди, захъ авай сад, 40 йисуз зун авур шад, Вуна чрай силин фуа Гайд я заз ширин тир дад. Гъил ачух я, мезни ширин, Камаллу паб, акъул дерин. Баркалла ваз лугъузва за, Кутун тавур чиник серин. Мубаракрай ваз 60 йис, Вуна(ни), белки, ийизва гъисс. Чиж хъиз зун вал элкъеззава, Килигзавач ви патахъ пис. Сагъ хъурай чун - кве хат, галай Са епинихъ, сифте къалай. Гележегни гьакл жеда чун, Зун рази я анжах валай. Зи къуллугъда хъайивилляй, Заз вун, ваз зун кланивилляй, Вун къужагдай авуддач за, Жуван риклиз чимивилляй!..

* * *

Сив хуьнин суварин йикъал Хайи югъ хун расалмиш, Шах алачиз, бул сувабар Авур кас я къазанмиш. Чан аламаз вун сиратлал Дуьм-дуьз фена мукъвелай. Чир хъана заз вун женнетдин Алат тийирд рекъелай.

* * *

М.АЛИДИЗ

Са-сад, са-сад гана тур тлун Ви гъилевай шейэр зи. Царав ягъиз тамир, дуст, кве Агакънавай бегъер зи. Пуд варз жезва, зун вил алаз, Гуьзет ийиз рекъерал. Цилиналлай балклан хътин, Клуф тагакъиз векъерал. Ви гъилевай регъуьн чулхвар Гъат хъайила гъиле зи, Килигдай зун вазни, дуст кас, Гьикл жедайтла хъиле зи.

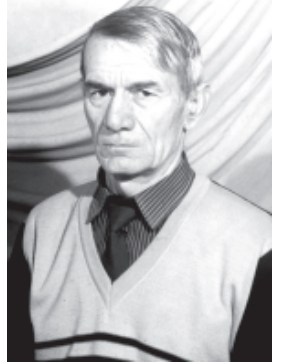
Архимедан ирс хуьзвайди

НАСРУЛЛАЕВ Нуредин чи келзавайбуруз куьруь, амма метлеблу гъикайралди, дерин мана квай келимайралди машгур я.

Амма пешедин рекъай ам муаллим я. Хуьруьн школада аялриз дуьньядиз машгур математик Архимедан ирс, дуьм-дуьз илимрин бинеяр чирзава. И жигъетдай адан зегъмет "Дагъустандин лайихлу муаллим" лагъай гуьрметдин тварциз лайихлу хъана.

Амма азад вахт члалан эсерар теснифуниз серфзава. И рекъени адахъ агалкъунар авачиз туш. "Сегъерханум" (2005), "Гъиссерин сел" (2007), "Камалдин кимел" ктабар, хейлин очеркар, макъалаяр келдайбуруз агакьарнава. И йикъара адан 75 йис тамам жезва. И вакъиа тебрикун яз чна и материал ва адан эсер чапзава.

Нуредин НАСРУЛЛАЕВ

Сиклрен марс

Севрез пехърекай хъел атанва. Хъел кведачни къван. Тамун кавха-сев ксанвай, пехъре адан къилел гъарайна, ам ахварай авудна.

- Зун алцурарна сиклре! Цицибар галай верч авай чка къалурда лагъана, зун куь магъледиз гъана ада!

- Вуна, и цаварин сергъятрал алай зи аскерди, сиклрен махариз яб гузва ман?! - ажугълу хъана сев. - Ваь-ваь! Стлу яб гузвайди туш, жанаби сев... Амма сиклрез яб тагун гунагъ я лугъуда ман?..

- Чехи стха сев! Чехи стха сев! Дуьз я! Дуьз лугъузва пехъре! - ивидай къацланвай тлш винелди авуна, жанавурди къув яна. - Сиклре азни, алад, северн магъледа пехъерин фестивал ав лагъайди я. Мердимазар я ам! Риклел аламан, тум вацук кутаз тунай ада зав хъуьтлуьз, балугъар кведа, тумуник киклида лагъана. Мурклади къуна тум, члар-хамни фена кьецил хъанай зун. Зун аку, ви эрчи гъил, зал хъуьрзеза ам! Им чал кведални, чал виридал хъуьруьн тушни?

- Гъахъ я! Жанавур гъахъ я! Сикл, вичин сиклвилерни гъаз суьругъндиз акъудна кланда! Сиклвилер квадарна кланда чи арадай, лугъузва инал кватл хъайи тамзгълийрини.

- Къваз! Къваз кван садра! Эха, зун я чехиди! - тарс гузва севре. - Я зи гъурметзгълийр, хъилералди незвай фу иливариз жедайди туш. Амалдар, вични амалдалди тлармарна кланда. Сиклрев чунни, сиклвилелди эгечна кланда.

- Сагърай! Сагърай-е вун, члехиди! - гъунар кутазва жанавурди. - Сев, ара-бир вайни дуьз ихтилатар акъатда-е.

- Гъун бес! Тахъайла зун вуч кавха хъуй? За вавай, мешебегидивай, гъакл къакъудзавайди яни як алай жендекар?! Мешебег, гъинва а сикл?! - гъарайна ада.

- Си-икл? Авач ам! Акъазвач! Тахсир кваз, катнавайди я! - жанавурди инихъ-анихъ къил элкъуьрзава.

- Гьикл акъазвач?! Чун вири атайла, ам вучиз атанвач?! - гъарайзава маса гъайванрини.

Тамари-тарари тел гъайди хъиз, агъвалатдикай хабар хъайи сикл, квалчин жигъир къуна, тфенгни къуьне аваз, тум гагъ и пата валахъ, гагъ а пата валахъ галуькариз, уьзгъдаказ квезза: "Зи твар вучтинди я ибурун сиве авай? Цаву гугрумар авурлани, сикл тахсирлу ийида. Хъсан я, за чирда квез! - гъелягъар къазва ада. - Дуьне дарда за квез!"

Къам-м! - тфенгдин ван акъатна. Сиклре яна сад цавуз. Кватл хъанвай махлуькат илис хъана чилел. Жанавур гавран далудив игис хъана. Къиф, фир-тефир квахъайла, фена северн япа гъахъна. Кичле хъайи сев кланчлуни кьулухъай катзавай.

Бирдан сиклре акъазарна ам: - Заз рахаз кланзава тамзгълийрин вилик! - лагъана ада.

- Рахух! Тфенг гъиле авай ваз "ваь" лугъуз жедави завай? - Гафар гьалчдай вахт туш, сев, - секиндаказ, лайихар хвена лугъузва сиклре. - Зун Асландин тварцелай рахазвайди я.

- Ас-лан-ди-ин? Гъанизни агакънани вун? - северн сес яваш хъана. - Рахух! Асландин тварцелай рахазватла, Хан я вун гила чи.

- Гьикл рахада, зун кланчлунихъ агакъдач! Фад ярх хъухъ зи квалчерик!

- Ву-уч! Зун - ви квалчери-ик?! Вун акъван бед жемир, сикл - къил галтадзава хъиле авай севре. - Инал гъаклани вакай тлмил раханвач. Акъазвани ваз и фиръаванар, валлагъ, хам тараз акъудда ви!

- Акъада чаз, нин хам кьелечл ятла, - ада тфенг къуьняй акъудзава. - Тфенг ваь. Тфенг галачиз, - буш жезва сев.

- Фад ятла, ярх хъухъ квалчерик! - Ацукънава-ацукънава! - сев ацукъ хъана кланчлуни клане.

- Сев, вуна кве тлунвай хътинди туш! Ви къамалай агакъдайвал туш зун кланчлунихъ! Сиклре жанавурдиз вилербуру авуна, гъарайна: - Фад иниз!!! Акъах идан къамал!!!

- Ву-уч! Мешебегу жанавур зи къама-ал?! - ван акъатна ацукънавай севряй. Ам юзадалди, румар кваз атай жанавурди хкадарна адан къамал. Вичин муьтлугъвал къалурна сиклрез. Сикл вич хкадарна тадиз жанавурдин къамал акъахна. Гила агакъна ам кланчлунихъни, вичин къисасдин мураддихъни.

- Акъазвани виридаз? Виридалай хъсан хабар агакъарзава за кве: кве сергъятрал алай зун. Чи душман гъуьрчехъан, мад сергъятар члурна, чи тамуз атанвай! Вахчуна за адав гвай тфенг! Яна за ам, къавах тарцикай куьрсарна. Сиклвал, сиклвилин сир хъаначиртла, зи гъиле тфенг гъатдайни?! Ваь, гъатдачир! Гаь и зунни хъаначиртла...

Дуьньядин, яшайишдин чарх элкъуьрзавайдини сиклвал я! Сиклвилелди тлуьр фу иливаризни чир хъана кланда, заз хъиз! Захъ, за лагъайдахъ агъазва! Гъуьрчехъан яна лагъайла, вири агъанвани захъ!

Аку садра, чизвач и зи кланик квайбуруз чпиз, чпин бедвилер, ханивилер, ажувилер эхиз тежез, за-кай сикл хъанвайди! Мисал авайди я, фу атайди фуруз аватда... Ик я, гъарамчир! Аслан зи терефдал аламай къван тфенг - зи гъиле, куьн зи кланик жеда! Ик я сиклвал!..

Тамазгълийр, яд иличай хъиз, суьт хъана. Сикл са герендилай, затни тахъайди хъиз, уьзукъара севни, жанавурни кланчлунихъ туна, атайвал хъфена. Арза-ферзе амукънач.

Важиблугу гуьруьш, важиблугу месэлаяр

Гъазурайди -
Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Алатай гъафтеда РД-дин образованидин ва илимдин министр, Паралимпийский комитетдин региональный отделенидин председатель Шагъабас ШАГЪОВА республикадин паралимпийский (инвалид спортсменрихъ) галаз гуьруьш кьиле тухвана. И мярекатдин сергыятра аваз республикадин инвалиддин спортдин четин месэлаяр ва абур арадай акъудун патал рекьер-хуьлер веревирдна...

Министрди алай йис Олимпиададин ва Паралимпиададин кьугуьнригъ гъазурвал аквазвай спортсменар патал иллаки важиблуду тирди кьейд авунихъ галаз сад хъиз, республикадин паралимпийский галаз мукьвал-мукьвал гуьруьшмиш жедай мумкинвал тахъун гъайиф члугуна.

Гьукуматди инвалиддин спортдиз еке фикир гуз эгечнава. Республикадин министерство инвалидар тир спортсменрин четин месэлаяр гъализ алахъзава. Алай вахтунда чна артух фикир куьне жавабдар акъажунригъ гъазурвал акун патал, квез кьулай шартлар тешиклуниз гана кланзава. Куьн Россиядин хкъанавай командадик акатун-им гьеле зурба агалкъун я, - кьейдна министрди.

Вирироссиядин Гуьруьшдал "Буьркуьбурун спортдин федерация" тешиклатдин Дагъустандин региональный отделенидин председателъ Борис САЛИГЪОВА алай йисуз Рио-

де-Жанейрода кьиле фидай Паралимпиададин кьугуьнра дагъустанвийрикай Россиядин хкъанавай командадик кваз 3 спортсмен-дзюдоистди: 2012-йисан Лондондин кьугуьнрин буьруьнждин призёр Шагъбан КЪУРБАНОВА (73 кг), дуньядин чемпионатдин призёр Малик КЪУРБАНОВА (90 кг) ва дуньядин чемпион Абдулла КЪУРАМЕГЪАМЕДОВА (100 кг) - иштиракдайди малумарна.

Адан гафарай малум хъайивал, республикада инвалид инсанрин спорт ва паралимпиададин жуьреяр вилик тухун патал Дагъустандихъ хсуси сад авунвай центр хъун чарасуз я.

Гъайиф хъи, чахъ ахътин центр авач. Россиядин амай регионра лагайтла, ахътин центряр кардик ква ва абур активнидаказ кваллахъзава. Къенин юкьуз чи спортсменригъ ахътин центр хъунин еке чарасузвал ава, - лагъана Б. Салигъова.

Ада Махачкъалада ва Избербашда кардик квай кьве школа-интернатда вилерин экв зайиф аялар (икъван чвалди авайди тушир) дзюдодал машгъл хъуниз ва спортдин и жуьре машгълуниз фикир гуз эгечнавайди кьейдна.

Вичин рахунра столдал кьугъвадай теннисдай Дагъустандин Федерациядин председателъ Константин АВАНЕСОВА республикада инвалидар тир спортсменрин арада спортдин кьугуьнрин жуьреяр вилик тухунизни артух фикир гана кланзавайди лагъана. Чи республикада кьугуьнрин жуьрейрай спортсменрин-колясочникрин арада спортдин сад лагъай мастер, Россиядин паралимпийский

хкъанавай командадик квай Расул Назирован тренер тир ада Дагъустанда квачеризни кьулан тарциз хасаратвал (ПОДА) хъанвай ксариз адаптациядин школа авачирди, еке гъайиф члугуьнригъ кьейдна. Мукьвал вахтара столдал кьугъвадай теннисдай тренировкаяр кьиле тухудай чка ва спортдал машгъл хъун патал махсус коляскаяр тахъайтла, Расул хътин спортсмендайди чун гележегда магърум хъун мумкин я.

Республикадин паратхэквондодай (2020-йисалай спортдин и жуьре паралимпиададин кьугуьнрик акатда) федерациядин президент Руслан БИЯРСЛАНОВА федерация кардик акатна алатнавай 6 йисуз къазанмишиз алакьнавай агалкъунрикай куьрелди суьгьбетна, идахъ галаз сад хъиз чи уьлкведин амай регионригъ гекъгайтла, Дагъустандихъ спортдин и жуьредай хкъанавай виридалайни еке команда авайди, Россиядин хкъанавай командадин члехи пай спортсменар дагъустанвийр тирди кьейдна. Федерациядин кьили чи спортсменрал гьалтзавай четинвилерикайни лагъана. Ик, абуроз инвалидвилерин пенсиядилай къецияр маса такъатар авачирдал, виридалайни хъсан нетижаяр къалурай тхэквондистриз стипендияр тагун себеб яз абур маса регионриз хъфиниз мажбур жезвайдал фикир желбна.

РД-дин физический культурадин ва спортдин министерстводин отделдин начальник, Дагъустандин Паралимпийский гьерекатдин куратор Махлуханум МУРЗАЕВАДИ "2015-2020-йисара Дагъустан Республикада физический культура ва спорт вилик тухун" госпрограммада инвалиддин спорт вилик тухунин подраздел квайди лагъана. Ик, инвалид спортсменриз стипендияр гун патал саки 15 миллион манат пул лазим кьезвайди кьейдна.

Эхирдай Ш.Шагъова къарагъарнавай месэлаяр гъалун патал вичелай алакьдай вири жуьредин чалишмишвилер авун хиве кьуна, алатай йисуз хъсан нетижаяр къазанмишай са жерге спортсменригъ пулдин премияр авай конвертар ва грамотаяр вахкана.

Къурагърин командадин агалкъун

ММА

Мукьвара Дербентда женгин искусствойрин ММА-дай аялрин, жаванрин ва члехибурун арада республикадин ачух кьенкьивечивал патал акъажунар ва Дагъустандин чемпионат кьиле фена. Ана Дагъустандин хуьрейрини шегъеррай ва Чечен Республикадай тир 200-далай гзаф спортсменри иштиракна, гъа гьисабдай яз - Къурагъ райондин (Къурагъ, Къепир ва Моллакент хуьрерин спортсменрикай ибарат тир) хкъанавай командадини (спортсменри тренерар тир Къурбан ГЕРЕИХАНОВАН ва Камил СЕЛИМОВАН гъилик вердишвилер къачузва). Лап кьизгьиндаказ ва вини дережада аваз кьиле феи акъажунра Къурагъ райондин командади 11 медаль къазанмишна. Аферин! Ик, Мегъамедрагъим МАМЕДОВ (члехибурун арада), Зейдуллагъ АБДУРАГЪМАНОВ (55 кг, 2001-йис), Ислам АБДУЛАЗИЗОВ (55 кг, 1995-йис) 1-чкайриз лайихлу хъана. Гъажи КЪУРБАНОВА (65 кг, 1998-йис), Ислам БАБАХВАЕВА (70 кг, 1993-йис), Гъажимурад МЕГЪАМЕДОВА (80 кг, 1997-йис), Шагъ СЕФЕРАЛИЕВА (45 кг, 2001-йис) - кьвед, Зиядин РАМАЗАНОВА (65 кг, 1999-йис), Мегъамед АЛИЕВА (75 кг, 1996-йис), Султан БАБАХВАЕВА (80 кг, 1997-йис), Хидириби МЕГЪАМЕДОВА (28 кг, 2005-йис) 3-чкаяр кьуна. Гъалибвал къазанмишай вири спортсменриз кубокар, медалар ва грамотаяр гана.

Хъсан нетижаяр

И йикъара РД-дин физический культурадин ва спортдин министр Мегъамед Мегъамедов Красноярскда азаддаказ кьуршахар кьунай алай йисан 29-январдлай 31-январдалди кьиле фидай Гран-При "Иван Ярыгин" международный турнирда иштиракун патал республикадин хкъанавай командади гъазурвал аквазвай гьалдихъ галаз тахъ хъана, абурун тренировкадиз тамашна. Дагъустандин хкъанавай командади кесерлу акъажунрин вилик Махачкъалада, Олимпиададиз гъазурлухвилерин центрада, чпин устадвал хъажун хъсан адетдиз элкъвенва. Ина тамам кьве гъафтедин вахтунда республикадин твар-ван авай спортсменри чпин тежриба ва устадвал хъажзава.

Алатай йисара хъиз, цинин йисузни Дагъустандин хкъанавай команда виридалайни (чи уьлкведин амай регионригъ гекъгайтла) екеди хъун гуьзлемишзава. Ик, чи республикадин 40-дав агакьна спортсменар накъ, 27-январдиз, Красноярскдиз рекъе гьатна.

РИКИЕЛ ХКИН: алатай йисуз дагъустанви спортсменри и турнирда кьизилдин - 3, гимишдин - 2, буьруьнждин 3 медаль къазанмишай. Нетижакда чи республикадин хкъанавай командади 1-чка кьунай. Алатай йисуз Ярыгинан турнирда кьизилдин медалдиз Ильяс БЕКБУЛАТОВ (65 кг), Агъмед ГЪАЖИМЕГЪАМЕДОВ (74 кг), Мурадин КУШХОВ (125 кг) лайихлу хъанай.

Къейд авун лазим я хъи, "азадбур" патал Ярыгинан турнир йисан сифте кьилий гьалтзавай, чпихъ еке важиблудвал авай сад лагъай акъажунар я, гъавилляй адан нетижайрилай спортсменрин йисан "бегъер" аслу жезва лагъайтла, чун ягълмиш туш.

Мегъамед Мегъамедова спортсменриз Красноярскда кьиле фидай акъажунрин важиблудвал кьейд авунихъ галаз сад хъиз, ана устадвал къалуруниз эвер гана, хъсан нетижаяр къазанмишуник умуд квайди лагъана, Олимпиададин кьугуьнра иштиракун патал Россиядин хкъанавай командадик дагъустанвийрикай жезмай къван гзаф спортсменар ака-

тун патал чалишмишвилер ийидайдахъни инанмишарна.

Олимпиададин йис вичин ихтиярда гьатнава, акъажунари Красноярскдин турнирди ачухъзава. Алатай йисара хъиз цини, куьне еке устадвал къалурунни ва хъсан нетижаяр къазанмишуник чна умуд кутунва. Чун куьне тренировкаяр тамамвилелди ва лазим кьайдада кьиле тухун патал кьулай шартлар тешиклиз алахъна. Гила амай пай куь къастунин кьивилелай, кьилихдилай ва устадвилелай аслу я, лагъана министрди.

М.Мегъамедова Рио-де-Жанейрода кьиле фидай Олимпиадада республикадин руководстводи Дагъустандин кьуршахар кьунал машгъл спортсменрик иллаки еке умудар кутунвайди кьейдна. Кьуд йисалай садра кьиле физвай спортдин виридалайни важиблуду акъажунригъ Дагъустандин спортсменар гъазурун патал Олимпийский махсус госпрограмма къабулнавайди ва тайинарнавайди рикел хкана.

Квекай хейлинбурохъ галаз Дагъустандин Кьил Рамазан Гъажимурадович гуьруьшмиш хъанай, ада куь акъажунрал гуьзчивалзава, виниз тир нетижаяр къазанмишун гуьзлемишзава. Мукьвал тир акъажунра ва Олимпиададин кьугуьнрани куьне чи республикадин, уьлкведин твар гъундуьр дережадиз акъудун вири дагъустанвийрини гуьзлемишзава, куьне абурун умудар кьилиз акъудун хъсан кар жед, - алава хъувуна ада.

Азаддаказ кьуршахар кьунай Дагъустандин хкъанавай командадин кьилин тренер Сажид САЖИДОВА спортсменриз вири патари хъай куьмекар гунай министрдигъ чухсагъл малумарна. Спортсменрин ва тренерин штабдин тварунихъай команда чпин агалкъунралди вири шадариз чалишмиш жедайдахъ инанмишарна.

Чна тренировкайриз чара авунвай вахт бегъерлуздаказ акъудна. Красноярскда кьиле фидай акъажунра хъсан нетижаяр къазанмишунихъ галаз сад хъиз, чи болельщикриз гуьрчег ва яргалди риклера амуькдай леьзегяр багъишналдини шадарда, - алава хъувуна С.Сажидова.

Мад са гъалибвал

K-1

Алай йисан 23-январдиз Китайдин Пекинда Kunlun Fight твар алай турнирдин сергыятра аваз чи ватангъли Джабар АСКЕРОВА нубатдин бягъс кьиле тухвана. И сеферда Ж.Аскерова Тайланддай тир спортсмен Айкрапа-чадихъ галаз вичин кьуватар ахтармишна. Бягъс K-1 жуьредин кьайдайрай кьиле тухвана.

Ж.Аскерова вичин устадвал мад сеферда субутна: нубатдин гъалибвал къазанмишун патал чи ватандашдиз 48 секунд вахт лазим атана. Аферин!

понедельник, 1 февраля

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11:35 Местное время. Вести-Дагестан
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
17:30 Местное время. Вести-Дагестан
18.20 Межкультурный диалог
18.45 МАДИ - 85 лет.
19.00 Акценты
19:35 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.30 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» Фотовыставка Тажидина Магомедова (с. Касумкент)

08.10 Мультфильм
08.30 Х/ф «Родная кровь»
10.30 «Главная тема» с Алексеем Казаком
12.30 «Время новостей Дагестана»
12.55 Радио «Страна гор» представляет: «Главный редактор»
13.40 «Память поколений» Магомед Гаджиев
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 «Человек и право»
16.00 Мультфильм
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Х/ф «Трактористы»
18.30 Мультфильм
18.45 Передача на табасаранском языке «Мил»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «Педагогическое сопровождение»

20.40 Мультфильм
21.05 «Круглый стол»
21.45 «Кунацкая»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 Д/с «Севастопольские рассказы»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на табасаранском языке «Мил»
03.00 Х/ф «Леди Гамильтон»
04.40 Концерт «Музыкальный майдан»
05.30 Х/ф «Трактористы»

ПЕРВЫЙ

5.00 «Доброе утро».
9.00 Новости.
9.20 «Контрольная закупка».
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор».

12.00 Новости.
12.15 «Сегодня вечером».
14.20 «Таблетка».
15.00 Новости.
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Давай поженимся!»
19.50 «Пусть говорят».
21.00 «Время».
21.30 Т/с «Мажор».
23.35 «Вечерний Ургант».
00.35 «Борис Ельцин. Отступить нельзя».

РОССИЯ 1

1.10 Ночные новости.
1.25 «Время покажет».
2.15 «Наедине со всеми».
3.00 Новости.
3.05 «Наедине со всеми».
3.20 «Модный приговор».
4.20 «Контрольная закупка».

11.55 Т/с «Тайны следствия».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Земский доктор».
17.00 «Вести».
17.30 «Местное время. Вести - Москва».
17.50 «Вести».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
21.00 Т/с «Солнце в подарок».
23.50 «Честный детектив».
0.45 «Наина».
1.45 «Московский детектив. Черная оспа». «Прототипы. Остап Бендер. Дело Хасанова».
3.15 Т/с «Срочно в номер!»
4.15 «Комната смеха».

НТВ

5.00 Т/с «Супруги».
6.00 «Сегодня».
6.05 Т/с «Супруги».
7.00 «НТВ утром».

8.10 «Утро с Юлией Высоцкой».
9.00 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Свет и тень маяка».
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
14.00 Т/с «Братаны».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 «Говорим и показываем».
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Пасечник».
22.00 «Итоги дня».
22.30 Т/с «На глубине».
0.25 Т/с «Глухарь. Продолжение».
2.20 «Дикий мир».
3.05 Т/с «Криминальное видео».

ДОМАШНИЙ

6.30 «Джейми: Обед за 15 минут».
7.30 «6 кадров».

8.15 «По делам несовершеннолетних».
10.15 «Давай разведемся!»
11.15 Д/ф «Понять. Простить».
12.25 «Кризисный менеджер».
13.25 Т/с «Женский доктор 2».
17.00 «Свадебный размер».
18.00 Т/с «Она написала убийство».
18.55 «6 кадров».
19.00 Т/с «Любовь и разлука».
20.55 Т/с «Соблазн».
23.00 «Свадебный размер».
0.00 «6 кадров».
0.30 Т/с «Счастье есть».
2.25 Т/с «Любовь и разлука».
4.15 «Кризисный менеджер».
5.15 «6 кадров».
5.30 «Джейми: Обед за 15 минут».

ТВ-ЦЕНТР

6.00 «Настроение».
8.10 Комедия «Не имей 100 рублей...»

9.55 Х/ф «Однажды двадцать лет спустя».
11.30 «События».
11.50 «Постскриптум».
12.50 «В центре событий».
13.55 «Украина. Зима независимости».
14.30 «События».
14.50 «Городское собрание».
15.40 Х/ф «Домик у реки»
17.30 «Город новостей».
17.40 Т/с «Жуков».
19.40 «События».
20.00 «Право голоса».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «Донбасс. В ожидании мира».
23.05 «Без обмана». «Сухой корм».
0.00 «События».
0.30 Д/ф «Лейтенант Печерский из Собора».
1.25 Х/ф «Настоятель».
3.20 Х/ф «Любить по-русски 2».
5.10 Д/ф «Родственные узлы. От любви до ненависти».

вторник, 2 февраля

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09:00 Канал национального вещания «Шолом» (на татском языке)
11:35 Местное время. Вести-Дагестан
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
17:30 Местное время. Вести-Дагестан
18:15 Реклама
18.20 Репортаж с сессии НС РД
19.30 Реклама
19:35 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана

07.15 Передача на табасаранском языке «Мил»
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/ф «Япония глазами гурмана с Нардой»
09.20 Х/ф «Леди Гамильтон»
11.20 Д/с «Севастопольские рассказы»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Круглый стол»
14.45 «Кунацкая»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Шербургские зонтики»
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Х/ф «Воздушный извозчик»
18.25 Мультфильм
18.45 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу»
19.30 Время новостей Дагестана

20.00 Время новостей Махачкала
20.20 В/ф «Ибрагим-Хаджи Урадинский. Ученый и воин»
21.05 Проект «Поколение» «Чтобы сохранить память о них... Наби Магомедов»
21.50 «Правовое поле»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 Д/с «Севастопольские рассказы»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу» Презентация книги Марьям Ильясовой
01.35 Т/с «Оранжевые ерши»
02.25 Х/ф «Мистер Питкин. В ногу»
04.10 В/ф «Ибрагим-Хаджи Урадинский. Ученый и воин»
04.40 Концерт «Музыкальный майдан»

05.15 «Правовое поле»
05.40 Х/ф «Воздушный извозчик»
ПЕРВЫЙ
5.00 «Доброе утро».
9.00 Новости.
9.20 «Контрольная закупка».
9.50 «Жить здорово!».
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.15 Т/с «Мажор».
14.25 «Таблетка».
15.00 Новости.
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Давай поженимся!»
19.50 «Пусть говорят».
21.00 «Время».
21.35 Т/с «Мажор».
23.50 «Вечерний Ургант».
0.25 Ночные новости.
0.40 Комедия «Подальше от тебя».
3.00 Новости.
3.05 Комедия «Подальше от тебя».
3.15 «Модный приговор».
4.15 «Контрольная закупка».

РОССИЯ 1
5.00 «Утро России».
9.00 «Вести».
9.15 «Утро России».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.35 «Местное время. Вести - Москва».
11.55 Т/с «Тайны следствия».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Земский доктор».
17.00 «Вести».
17.30 «Местное время. Вести - Москва».
17.50 «Вести».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
21.00 Т/с «Солнце в подарок».
23.50 «Вести.doc».
1.30 «Сталинградская битва».
3.20 Т/с «Срочно в номер!»
4.15 «Комната смеха».

НТВ
5.00 Т/с «Супруги».
6.00 «Сегодня».
6.05 Т/с «Супруги».
7.00 «НТВ утром».
8.10 «Утро с Ю.Высоцкой».
9.00 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Свет и тень маяка».
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
14.00 Т/с «Братаны».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 «Говорим и показываем».
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Пасечник».
22.00 «Итоги дня».
22.30 Т/с «На глубине».
0.20 Т/с «Глухарь. Продолжение».
2.25 «Главная дорога».
3.05 Т/с «Криминальное видео».

ДОМАШНИЙ
6.30 «Джейми: Обед за 15 минут».
7.30 «6 кадров».
8.15 «По делам несовершеннолетних».
10.15 «Давай разведемся!»
11.15 Д/ф «Понять. Простить».
12.25 «Кризисный менеджер».
13.25 Т/с «Женский доктор 2».
17.00 «Свадебный размер».
18.00 Т/с «Она написала убийство».
18.55 «6 кадров».
19.00 Т/с «Любовь и разлука».
20.55 Т/с «Соблазн».
23.00 «Свадебный размер».
0.00 «6 кадров».
0.30 Т/с «Счастье есть».
2.25 Т/с «Любовь и разлука».
4.15 «Кризисный менеджер».
5.15 «6 кадров».
5.30 «Джейми: Обед за 15 минут».

ТВ-ЦЕНТР
6.00 «Настроение».
8.10 «Доктор И...»
8.45 Х/ф «Женские радости и печали».
10.30 Д/ф «Вячеслав Шалевич. Любовь немолодого человека».
11.30 «События».
11.50 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи».
13.40 «Мой герой».
14.30 «События».
14.50 «Без обмана». «Сухой корм».
15.40 Х/ф «Домик у реки»
17.30 «Город новостей».
17.40 Т/с «Жуков».
19.40 «События».
20.00 «Право голоса».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «Осторожно, мошенники!»
23.05 «Удар властью. Егор Гайдар».
0.00 «События».
0.30 «Право знать!»
1.55 Х/ф «Ника».
5.35 «Тайны нашего кино». «Любовь и голуби».

среда, 3 февраля

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
8.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09:00 Канал национального вещания «Лалаан» (на рутульском языке)
11:35 Местное время. Вести-Дагестан
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
17:30 Местное время. Вести-Дагестан
18:15 Реклама
18.20 Памяти Имама Шамиля. Круглый стол
18.50 Абдулагир Мусаев. «Это моя жизнь».
19.30 Реклама
19:35 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу»
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/ф «Япония глазами гурмана с Нардой»
09.20 Х/ф «Мистер Питкин. В ногу»
11.20 Д/с «Севастопольские рассказы»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Правовое поле»
13.25 В/ф «Ибрагим-Хаджи Урадинский. Ученый и воин»
14.05 «Педагогическое сопровождение»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Жених и невеста»
16.30 Время новостей Дагестана

16.55 Концерт «Музыкальный майдан»
18.00 «Вдохновение»
18.45 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Дагестана
20.20 «На виду»
20.55 Ко Дню рождения Имама Шамиля «Круглый стол»
21.30 «Глянец»
22.00 «Жилой мир»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 «Аутодафе»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
01.35 Т/с «Оранжевые ерши»
02.25 Х/ф «Казанова 70»
04.15 Концерт «Музыкальный майдан»

05.25 «Жилой мир»
05.45 Х/ф «Жених и невеста»
ПЕРВЫЙ
5.00 «Доброе утро».
9.00 Новости.
9.20 «Контрольная закупка».
9.50 «Жить здорово!».
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.15 Т/с «Мажор».
14.25 «Таблетка».
15.00 Новости.
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Давай поженимся!»
19.50 «Пусть говорят».
21.00 «Время».
21.35 Т/с «Метод Фрейда 2».
23.35 «Вечерний Ургант».
0.10 Ночные новости.
0.25 Х/ф «Дьявол носит Prada».
2.30 «Наедине со всеми».
3.00 Новости.
3.05 «Наедине со всеми».
3.20 «Модный приговор».
4.20 «Контрольная закупка».

РОССИЯ 1
5.00 «Утро России».
9.00 «Вести».
9.15 «Утро России».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.35 «Местное время. Вести - Москва».
11.55 Т/с «Тайны следствия».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Земский доктор».
17.00 «Вести».
17.30 «Местное время. Вести - Москва».
17.50 «Вести».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
21.00 Т/с «Солнце в подарок».
22.55 «Специальный корреспондент».
0.35 «Шпионские игры большого бизнеса». «Как оно есть. Мяс».
2.45 Т/с «Срочно в номер!»

3.40 «Комната смеха».
4.45 «Вести. Дежурная часть».
НТВ
5.00 Т/с «Супруги».
6.00 «Сегодня».
6.05 Т/с «Супруги».
7.00 «НТВ утром».
8.10 «Утро с Ю.Высоцкой».
9.00 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Свет и тень маяка».
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
14.00 Т/с «Братаны».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 «Говорим и показываем».
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Пасечник».
22.00 «Итоги дня».
22.30 Т/с «На глубине».
0.20 Т/с «Глухарь. Продолжение».

2.20 «Квартирный вопрос».
3.25 «Дикий мир».
4.00 Т/с «Криминальное видео».
ДОМАШНИЙ
6.30 «Джейми: Обед за 15 минут».
7.30 «6 кадров».
8.15 «По делам несовершеннолетних».
10.15 «Давай разведемся!»
11.15 Д/ф «Понять. Простить».
12.25 «Кризисный менеджер».
13.25 Т/с «Женский доктор 2».
17.00 «Свадебный размер».
18.00 Т/с «Она написала убийство».
18.55 «6 кадров».
19.00 Т/с «Любовь и разлука».
20.55 Т/с «Соблазн».
23.00 «Свадебный размер».
0.00 «6 кадров».
0.30 Х/ф «Дом, в котором я живу».
2.25 Т/с «Любовь и разлука».
4.15 «Кризисный менеджер».
5.15 «6 кадров».

ТВ-ЦЕНТР
6.00 «Настроение».
8.15 «Доктор И...»
8.50 Х/ф «Срок давности».
10.40 Д/ф «Наталья Гундарева. Несладкая женщина».
11.30 «События».
11.50 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи».
13.40 «Мой герой».
14.30 «События».
14.50 «Удар властью. Егор Гайдар».
15.40 Х/ф «Нити любви»
17.30 «Город новостей».
17.50 Т/с «Черные кошки».
19.40 «События».
20.00 «Право голоса».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «Линия защиты».
23.05 «Советские мафии. Король Филипп».
0.00 «События».
0.25 «Русский вопрос».
1.10 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи».
3.00 Д/ф «Черная магия империи СС».

четверг, 4 февраля

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09:00 Канал национального вещания «Даймохк» (на чеченском языке)
11:35 Местное время. Вести-Дагестан
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
17:30 Местное время. Вести-Дагестан
18:15 Реклама
18.20 95 - лет образования ДАССР
19:35 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана

07.15 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/ф «Япония глазами гурмана с Нардой»
09.20 Х/ф «Триумфальная арка»
11.40 «Аутодафе»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 Ко Дню рождения Имама Шамиля «Круглый стол»
13.35 «Жилой мир»
14.00 «Глянец»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Концерт «Музыкальный майдан»
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Ко Дню рождения Имама Шамиля. Д/ф «Шамиль в России»

17.50 «Разумный взгляд»
18.30 Обзор газеты «Хаккикат»
18.45 Передача на аварском языке «Паданги галамги заманги»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «На виду. Спорт»
21.00 «Прогулки по музею»
21.30 Ко Дню рождения Имама Шамиля Д/ф «Шамиль. Последний путь»
22.00 «Агросектор»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 Д/с «Севастопольские рассказы»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на аварском языке «Паданги галамги заманги»
01.35 Т/с «Оранжевые ерши»
02.25 Х/ф «Непрощенная»

04.10 Концерт «Музыкальный майдан»
05.10 «Разумный взгляд»
05.40 Х/ф «Драгоценный подарок»
ПЕРВЫЙ
5.00 «Доброе утро».
9.00 Новости.
9.20 «Контрольная закупка».
9.50 «Жить здорово!».
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.15 Т/с «Метод Фрейда 2».
14.25 «Таблетка».
15.00 Новости.
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Давай поженимся!»
19.50 «Пусть говорят».
21.00 «Время».
21.35 Т/с «Метод Фрейда 2».
23.40 «Вечерний Ургант».
0.15 Ночные новости.
0.30 Х/ф «Черный лебедь».
2.30 «Наедине со всеми».

3.00 Новости.
3.05 «Наедине со всеми».
3.25 «Модный приговор».
4.25 «Контрольная закупка».
РОССИЯ 1
5.00 «Утро России».
9.00 «Вести».
9.15 «Утро России».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.35 «Местное время. Вести - Москва».
11.55 Т/с «Тайны следствия».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Земский доктор».
17.00 «Вести».
17.30 «Местное время. Вести - Москва».
17.50 «Вести».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
21.00 Т/с «Солнце в подарок».
22.55 «Поединок».
0.35 Д/ф «Река жизни». Фильм 2. «Живая вода».

2.40 Т/с «Срочно в номер!»
3.40 «Комната смеха».
4.45 «Вести. Дежурная часть».
НТВ
5.00 Т/с «Супруги».
6.00 «Сегодня».
6.05 Т/с «Супруги».
7.00 «НТВ утром».
8.10 «Утро с Ю.Высоцкой».
9.00 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Свет и тень маяка»
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
14.00 Т/с «Братаны».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 «Говорим и показываем».
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Пасечник».
22.00 «Итоги дня».
22.30 Т/с «На глубине».
0.25 Т/с «Глухарь. Продолжение».

ДОМАШНИЙ
6.30 «Джейми: Обед за 15 минут».
7.30 «6 кадров».
8.15 «По делам несовершеннолетних».
10.15 «Давай разведемся!»
11.15 Д/ф «Понять. Простить».
12.25 «Кризисный менеджер».
13.25 Т/с «Женский доктор 2»
17.00 «Свадебный размер».
18.00 Т/с «Она написала убийство».
18.55 «6 кадров».
19.00 Т/с «Любовь и разлука».
20.55 Т/с «Соблазн».
23.00 «Свадебный размер».
0.00 «6 кадров».
0.30 Мелодрама «Неоконченная повесть».
2.25 Т/с «Любовь и разлука».
4.15 «Кризисный менеджер».
5.15 «6 кадров».
5.30 «Джейми: Обед за 15 минут».

ТВ-ЦЕНТР
6.00 «Настроение».
8.15 «Доктор И...»
8.50 Х/ф «Сердце бьется вновь...»
10.35 Д/ф «Александра Завьялова. Затворница».
11.30 «События».
11.50 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи».
13.40 «Мой герой».
14.30 «События».
14.50 «Советские мафии. Король Филипп».
15.40 Х/ф «Нити любви»
17.30 «Город новостей».
17.50 Т/с «Черные кошки».
19.40 «События».
20.00 «Право голоса».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «Обложка. В тени принцессы Дианы».
23.05 Д/ф «Закупленные войны в цирке».
0.00 «События».
0.30 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи».
2.25 Х/ф «Срок давности».
4.10 Х/ф «Настоятель 2».

пятница, 5 февраля

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ
8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11:35 Местное время. Вести-Дагестан
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
17:30 Местное время. Вести-Дагестан
18.20 Мир Вашему дому
18.40 Один день из жизни Марата Ибрагимова
18.55 Дагестан спортивный
19.10 Вести-дежурная часть
19.30 Реклама
19:35 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на аварском языке «Паданги гомалиги заманги»
08.00 Обзор газеты «Хакъикъат»
08.15 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/ф «Япония глазами гурмана с Нардой»
09.20 Х/ф «Дружок»
10.50 «Разумный взгляд»
11.30 Пятничная проповедь. Прямая трансляция из Центральной Джума-мечети г. Махачкала
12.10 Д/ф «Дагестан живая краса»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Агросектор»
13.25 «Прогулки по музею»

13.55 Д/ф «Шамиль. Последний путь»
14.30 Время новостей Дагестана
14.55 «На виду. Спорт»
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Х/ф «Максим Перепелица»
18.45 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес» «Собеседник» Музыкант Изамитдин Межиев
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «Здоровье»
21.10 Пятничная проповедь
21.40 Обзор газеты «Дагестанская правда»
21.50 Фильм Леонида Рыжкова «Рамазан Абдулатипов»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала

23.20 Ток-шоу «Концепция»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес»
01.35 Т/с «Оранжевые ерши»
02.25 Х/ф «Чужестранец»
04.00 Концерт «Музыкальный майдан»
ПЕРВЫЙ
5.00 «Доброе утро».
9.00 Новости.
9.20 «Контрольная закупка».
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.15 Т/с «Метод Фрейда 2»
14.25 «Таблетка».
15.00 Новости.
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Жди меня».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Человек и закон».
19.50 Телеигра «Поле чудес».
21.00 «Время».

21.30 «Золотой граммофон»
23.30 «Вечерний Ургант».
0.25 Комедия «Александр и ужасный кошмарный, нехороший, очень плохой день».
2.00 Х/ф «Перси Джексон и похититель молний».
4.10 «Модный приговор».
РОССИЯ 1
5.00 «Утро России».
9.00 «Вести».
9.15 «Утро России».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.35 «Местное время. Вести - Москва».
11.55 Т/с «Тайны следствия».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Земский доктор».
17.00 «Вести».
17.30 «Местное время. Вести - Москва».
17.50 «Вести».
18.15 «Прямой эфир».

19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
21.00 «Юморина».
22.55 Х/ф «Муж на час».
НТВ
5.00 Т/с «Супруги».
6.00 «Сегодня».
6.05 Т/с «Супруги».
7.00 «НТВ утроем».
8.10 «Утро с Ю.Высоцкой».
9.00 Т/с «Возвращение Мухомора».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Свет и тень мажора».
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
14.00 Т/с «Братаны».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 «Говорим и показываем».
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Пасечник».

22.00 «Большинство».
23.05 Детектив «Обмен».
2.50 «Дикий мир».
3.05 Т/с «Криминальное видео».
ДОМАШНИЙ
6.30 «Джейми: Обед за 15 минут».
7.30 «6 кадров».
7.55 Д/с «Звездная жизнь».
9.55 Мелодрама «Личные обстоятельства».
18.00 Т/с «Она написала убийство».
18.55 «6 кадров».
19.00 Мелодрама «Проездной билет».
22.45 Д/с «Звездные истории».
23.45 «6 кадров».
0.30 Мелодрама «Материнский инстинкт». (Россия - Украина).
2.25 Д/с «Звездные истории».
5.25 «6 кадров».
5.30 «Джейми: Обед за 15 минут».

ТВ-ЦЕНТР
6.00 «Настроение».
8.10 Д/ф «Н.Селазнева. Секрет пани Катарини».
9.00 Х/ф «Похождения нотариуса Неглинцева».
11.30 «События».
11.50 Х/ф «Похождения нотариуса Неглинцева».
13.40 «Мой герой».
14.30 «События».
14.50 Д/ф «Закусочные войны в цирке».
15.40 Х/ф «Апельсиновый сок».
17.30 «Город новостей».
17.50 Т/с «Сицилианская».
19.40 «В центре событий».
20.40 «Право голоса».
22.00 «События».
22.30 Комедия «Не хочу жениться!».
0.10 Д/ф «Светлана Крючкова. Я люблю узною по боли...».
1.05 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи». (Великобритания).
2.55 «Петровка, 38».
3.10 Х/ф «Родня».

суббота, 6 февраля

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ
08:10 Местное время. Вести-Дагестан
08.15 Наука и ислам
08. 40 Достучаться до звезд
09.15 Реклама
11:10 Местное время. Вести-Дагестан
14:20 Местное время. Вести-Дагестан
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес» «Собеседник» Музыкант Изамитдин Межиев
08.00 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/ф «Япония глазами гурмана с Нардой»

09.20 «Здоровье»
10.10 Фильм Леонида Рыжкова «Рамазан Абдулатипов»
10.40 «Вдохновение»
11.20 «Мой малыш»
12.00 Х/ф «Приключения Петрова и Васечкина. Обыкновенные и невероятные»
14.30 Республиканский фестиваль, посвященный 20-й годовщине трагических событий в г. Кизляр «Песни Родины моей»
16.10 Мультфильм
16.30 Время новостей Дагестана
17.00 Чемпионат России по волейболу. Высшая лига «А» 14-й тур. Прямая трансляция
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «Чистое сердце»
20.20 «Интер-диалог»

21.00 Концерт «Музыкальный майдан»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Х/ф «Ожерелье для моей любимой»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 «Мой малыш»
01.30 Х/ф «Два мула для сестры Соры»
03.15 Республиканский фестиваль, посвященный 20-й годовщине трагических событий в г. Кизляр «Песни Родины моей»
04.35 Х/ф «Приключения Петрова и Васечкина. Обыкновенные и невероятные»
ПЕРВЫЙ
5.25 «Наедине со всеми».
6.00 Новости.
6.10 «Наедине со всеми».
6.25 Х/ф «Путешествия Гулливера».
8.00 «Играй, гармонь любимая!»
8.40 «Смешарики. Новые приключения».

9.00 «Умницы и умники».
9.45 «Слово пастыря».
10.00 Новости.
10.15 «Смак».
10.55 Инна Макарова. Судьба человека».
12.00 Новости.
12.10 «Идеальный ремонт».
13.10 «На 10 лет моложе».
14.00 «Теория заговора».
14.55 «Три плюс два». Версия курортного романа»
16.00 Комедия «Три плюс два».
18.00 Вечерние новости.
18.10 «Кто хочет стать миллионером?»
19.10 Концерт Елены Ваенги.
21.00 «Время».
21.20 «Сегодня вечером».
23.00 Х/ф «Последнее танго в Париже». (18+).
1.35 Х/ф «Восход Меркурия».
3.40 «Модный приговор».
4.40 «Контрольная закупка».
РОССИЯ 1
4.00 Т/с «Следствие ведут знатоки». «Любой ценой».

6.15 «Сельское утро».
6.45 «Диалоги о животных».
7.40 «Местное время. Вести - Москва».
8.00 «Вести».
8.10 «Местное время».
9.15 «Правила движения».
10.10 «Личное. Валентин Смирнитский».
11.00 «Вести».
11.10 «Местное время. Вести - Москва».
11.20 Т/с «Любовь на миллион».
14.00 «Вести».
14.20 «Местное время. Вести - Москва».
14.30 Т/с «Любовь на миллион».
17.00 «Один в один. Битва сезонов».
20.00 «Вести в субботу».
21.00 Х/ф «Ищу мужчину».
0.55 Х/ф «Роковое наследство».
2.55 Т/с «Марш Турецкого».
4.35 «Комната смеха».
НТВ
5.00 «Хорошо там, где мы есты!».

5.35 Т/с «Шериф».
7.25 «Смотр».
8.00 «Сегодня».
8.15 «Жилищная лотерея плюс».
8.45 «Их нравы».
9.25 «Готовим с Алексеем Зиминым».
10.00 «Сегодня».
10.20 «Главная дорога».
11.00 «Майонез». «Еда живая и мертвая».
11.55 «Квартирный вопрос».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Кулинарный поединок».
14.20 «Поедем, поедим!»
15.10 «Своя игра».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 «Следствие вели».
19.00 «Центральное телевидение».
20.00 «Новые русские сенсации».
21.00 «Ты не поверишь!»
22.00 Х/ф «Идеальное убийство».
23.55 Т/с «Шериф».
1.55 «ГРУ: Тайны военной разведки».

2.50 «Дикий мир».
3.15 Т/с «Криминальное видео».
ДОМАШНИЙ
6.30 «Джейми: Обед за 15 минут».
7.30 «6 кадров».
8.10 Детектив «Мисс Марпл. Точно по расписанию». (Великобритания).
10.15 Мелодрама «Позвони в мою дверь».
14.00 Мелодрама «Процесс».
18.00 Д/с «Восточные жены».
19.00 Мелодрама «1001 ночь».
22.00 Д/с «Восточные жены».
23.00 Д/с «Звездные истории».
0.00 «6 кадров».
0.30 Мелодрама «Серебряная свадьба».
2.30 Д/с «Звездные истории».
5.30 «Джейми: Обед за 15 минут».

ТВ-ЦЕНТР
5.55 «Марш-бросок».
6.30 «АБВГДейка».
7.00 Х/ф «Сердце бьется вновь...»
8.50 «Православная энциклопедия».
9.20 Х/ф «Храбрый портняжка».
10.25 Т/с «Сицилианская».
11.30 «События».
11.45 Т/с «Сицилианская».
12.30 Х/ф «Любить по-русски 3».
14.30 «События».
14.50 «Тайны нашего кино». «Тени исчезают в полдень».
15.20 Х/ф «Мамы».
17.25 Х/ф «Вторая жизнь».
21.00 «Постскриптум».
22.10 «Право знать!»
23.25 «События».
23.40 «Право голоса».
2.50 «Донбасс. В ожидании мира». (Великобритания).
3.25 Т/с «Инспектор Морс». (Великобритания).
5.20 «Петровка, 38».

воскресенье, 7 февраля

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ
10.20 Местное время. Вести Дагестан. События недели. Информационно-аналитическая программа
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Д/ф «Малые народности Северного Кавказа. Кубачи»
07.50 Мультфильмы
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Х/ф «Ожерелье для моей любимой»
10.10 «Интер-диалог»
10.40 «Чистое сердце»

10.50 Концерт «Музыкальный майдан»
12.00 Х/ф «Каникулы Петрова и Васечкина. Обыкновенные и невероятные»
14.30 Мультфильм
14.40 Концерт даргинской песни
17.10 В/ф «Зов предков»
18.00 «Страна гор» представляет: «Главный редактор»
18.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
19.30 Время новостей Дагестана. Итоги
20.00 7 news
20.15 Мультфильм
20.30 «Главная тема» с Алексеем Казакком
22.30 Время новостей Дагестана. Итоги

23.00 Расширенный репортаж с чемпионата России по волейболу. Высшая лига «А» 14-й тур
01.00 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
01.35 Х/ф «Оскар»
02.50 «Главная тема» с Алексеем Казакком
04.35 Х/ф «Приключения Петрова и Васечкина. Обыкновенные и невероятные»
ПЕРВЫЙ
5.25 «Наедине со всеми».
6.00 Новости.
6.10 «Наедине со всеми».
6.25 Х/ф «Выйти замуж за капитана».
8.10 «Служу Отчизне!»
8.45 «Смешарики. Пинкод».
8.55 «Здоровье».
10.00 Новости.
10.15 «Непутевые заметки».

10.35 «Пока все дома».
11.25 «Фазенда».
12.00 Новости.
12.10 «Гости по воскресеньям».
13.10 «Барахолка».
14.00 «Валентина Толкунова. «Ты за любовь простил меня...»
14.55 «Точь-в-точь».
18.00 «Без страховки».
21.00 Воскресное «Время».
22.30 Т/с «Клим».
0.25 Х/ф «Третья персона».
3.00 «Модный приговор».
4.00 «Мужское/Женское».
РОССИЯ 1
5.10 Т/с «Следствие ведут знатоки».
7.30 «Сам себе режиссер».
8.20 «Смехопанорама».
8.50 «Утренняя почта».
9.30 «Сто к одному».
10.20 «Местное время. Вести - Москва». Неделя в городе.

11.00 «Вести».
11.10 «Смеяться разрешается».
12.35 Т/с «Русская наследница».
14.00 «Вести».
14.20 Т/с «Русская наследница».
20.00 «Вести недели».
22.00 «Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым».
0.00 «Дежурный по стране». М. Жванецкий.
0.55 Т/с «По горячим следам».
2.55 «Гибель адмиралов. Тайна одной авиакатастрофы».
3.55 «Комната смеха».
НТВ
5.00 Т/с «Шериф».
7.00 «Центральное телевидение».
8.00 «Сегодня».
8.15 Лотерея «Русское лото плюс».

8.50 «Их нравы».
9.25 «Едим дома».
10.00 «Сегодня».
10.20 «Первая передача».
11.00 «Чудо техники».
11.55 «Дачный ответ».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Наш ПотребНадзор». Не дай себя обмануть!
14.20 «Поедем, поедим!»
15.10 «Своя игра».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 «Следствие вели».
19.00 «Акценты недели».
20.00 Детектив «Аз воздам».
23.50 Т/с «Шериф».
1.50 «ГРУ: Тайны военной разведки».
2.40 «Дикий мир».
3.05 Т/с «Криминальное видео».
ДОМАШНИЙ
6.30 «Джейми: Обед за 15 минут».

7.30 «6 кадров».
8.05 Детектив «Мисс Марпл. Немезида». (Великобритания).
10.15 Мелодрама «Процесс».
14.15 Мелодрама «Проездной билет».
18.00 Д/с «Звездные истории».
19.00 Мелодрама «Причал любви и надежды».
22.50 Д/с «Звездные истории».
23.50 «6 кадров».
0.30 Мелодрама «Четверг, 12-е».
2.15 Д/с «Звездные истории».
5.30 «Джейми: Обед за 15 минут».
ТВ-ЦЕНТР
5.35 Х/ф «Мамы».
7.40 «Фактор жизни».
8.10 Х/ф «Родня».

10.05 Д/ф «Светлана Крючкова. Я люблю узною по боли...»
10.55 «Барышня и кулинар».
11.30 «События».
11.45 «Петровка, 38».
11.55 Комедия «Не хочу жениться!».
13.35 «Смех с доставкой на дом».
14.30 «Московская неделя».
15.00 Х/ф «Настоятель 2».
16.55 Комедия «Нахалка».
20.50 Х/ф «Бесценная любовь».
0.45 «События».
1.00 Д/ф «Дети индиго. Новое испытание для взрослых».
1.50 Детектив «Вера». (Великобритания).
3.40 Х/ф «Апельсиновый сок».
5.30 «Обложка. В тени принцессы Дианы».

МАТЧ ТВ 1 ПО 7 ФЕВРАЛЯ

ПОНЕДЕЛЬНИК

6.30 Д/с «Второе дыхание».
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 «Ты можешь больше!»
10.00 Новости.
10.05 «Где рождаются чемпионы?»
10.30 Д/с «Вся правда про...»
11.00 Новости.
11.05 Д/с «Первые леди».
11.35 Новости.
11.40 Специальный репортаж. Сноуборд.
12.00 Новости.
12.05 Х/ф «Миннесота».
13.50 Новости.
14.00 «Безумный спорт с А.Пушным».
14.30 «Я - футболист».
15.00 Новости.
15.10 Все на Матч!
15.55 Хоккей. КХЛ. «Россия - Казахстан».
18.15 «Континентальный вечер».
19.15 Хоккей. КХЛ. СКА
21.45 Футбол.
23.15 Все на Матч!
0.00 Хоккей с мячом. ЧМ. Россия - Казахстан.

ВТОРНИК

6.30 Д/с «Второе дыхание».
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 «Ты можешь больше!»
9.05 «Ты можешь больше!»
10.00 Новости.
10.05 «Где рождаются чемпионы?»
10.30 Д/с «Вся правда про...»
11.00 Новости.
11.05 «Дублер».
11.30 «Анатомия спорта с Эдуардом Безугловым».
12.00 Новости.
12.05 Д/ф «Путь бойца».
12.30 Х/ф «Али».
15.00 Все на Матч!
15.35 Специальный репортаж. «Лига Легенд».
15.55 Хоккей. Суперфинал Лига Легенд. Финал.
17.55 Д/ф «Павел Буре. Русская ракета».
18.55 Хоккей с мячом. ЧМ. Россия - Финляндия.
20.45 Все на Матч!
21.30 Д/с «Сердца чемпионов»
22.00 Все на футбол!
22.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Ливерпуль».

СРЕДА

6.30 Д/с «Второе дыхание».
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 «Ты можешь больше!»
10.00 Новости.
10.05 «Где рождаются чемпионы?»
10.30 Д/с «Первые леди».
11.00 Новости.
11.05 Д/с «Сердца чемпионов».
11.30 «Я - футболист».
12.00 Новости.
12.05 Д/с «Рожденные победять. В.Бобров».
13.05 Все за Евро
14.00 Новости.
14.05 «Дублер».
14.35 Д/с «Первые леди».
15.05 Все на Матч!
15.50 Д/с «Сердца чемпионов»
16.25 Лыжный спорт.
18.00 Все на Матч!
18.55 Хоккей с мячом. ЧМ. Россия - Швеция.
20.45 Х/ф «Игра их жизни».
22.40 Футбол. Чемпионат Италии. «Лацио» - «Наполи».
0.40 Все на Матч!
1.40 Мини-футбол. ЧЕ. Россия - Казахстан. Трансляция из Сербии.

ЧЕТВЕРГ

6.30 Д/с «Безграничные возможности».
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 «Ты можешь больше!»
10.00 Новости.
10.05 «Где рождаются чемпионы?»
10.30 Х/ф «Игра их жизни».
12.30 Новости.
12.40 Д/ф «Путь на восток».
13.10 Смешанные единоборства. Bellator.
15.10 Новости.
15.15 Все на Матч!
16.00 Д/с «1+1».
16.45 «Реальный спорт». Прямой эфир.
17.45 «Точка на карте».
18.05 Х/ф «Вспоминая титанов».
20.30 Все на Матч!
21.05 Биатлон.
22.45 Футбол. Международный турнир
0.30 Все на Матч!
1.30 Баскетбол.
3.15 «Лучшая игра с мячом».
3.45 Специальный репортаж. «Братья Бе».
4.00 Д/ф «Федор Емельяненко. Первый среди равных».

ПЯТНИЦА

6.30 Д/с «Вся правда про...»
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 «Ты можешь больше!»
10.00 Новости.
10.05 «Где рождаются чемпионы?»
10.30 Д/ф «Джой. Гонка жизни».
11.30 Кубок мира по бобслею и скелетону.
12.30 Д/с «Вся правда про...»
13.00 Кубок мира по бобслею и скелетону.
13.50 Новости.
14.00 Д/ф «Павел Буре. Русская ракета».
15.00 Кубок мира по бобслею и скелетону.
16.00 Все на Матч!
16.55 Хоккей. КХЛ. «Салават Юлаев» (Уфа) - ЦСКА.
19.30 «Безумный спорт с Александром Пушным».
20.00 «Спортивный интерес».
21.05 Биатлон.
22.45 Баскетбол. Евролига.
0.45 Все на Матч!
1.45 Баскетбол. Евролига. Мужчины. «Жальгирис» (Литва) - ЦСКА (Россия).

СУББОТА

6.30 Д/с «Рио ждет».
7.00 Новости.
7.05 «Ты можешь больше!»
8.00 Новости.
8.05, 14.55 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 Биатлон. Кубок мира.
10.45 Новости.
10.50 «Спортивный интерес»
11.30 Новости.
12.00 «Анатомия спорта с Эдуардом Безугловым».
12.30 Новости.
12.35 «Дублер».
12.55 Хоккей с мячом. ЧМ. финал.
15.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Манчестер Сити» - «Лестер».
17.40 Д/ф «Манчестер Сити. Live».
19.00 Все на Матч!
19.50 Биатлон.
20.50 «Биатлон с Дмитрием Губерниевым».
21.20 Биатлон.
22.20 Д/ф «Жаркая российская зима».
23.00 Все на Матч!
0.00 Гандбол.
1.45 Лыжный спорт.

ВОСКРЕСЕНЬЕ

6.30 Специальный репортаж. «Болельщики».
7.00 Новости.
7.05 «Ты можешь больше!»
8.00 Новости.
8.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 «Биатлон с Дмитрием Губерниевым».
9.35 Биатлон. Кубок мира.
10.30 Биатлон. Кубок мира.
11.30 Новости.
11.35 «Безумный спорт с Александром Пушным».
12.05 Д/с «Вся правда про...»
12.30 Кубок мира по бобслею и скелетону.
13.30 Все на Матч!
14.10 Лыжный спорт.
15.55 Хоккей с мячом. ЧМ. Финал.
17.55 Д/ф
19.30 Все на Матч!
20.00 Биатлон.
21.00 Мини-футбол.
23.00 Все на Матч!
23.55 Биатлон.
1.20 Футбол.
3.05 Д/ф

РАДИО

ИСЛЕН, 1-ФЕВРАЛЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
12.35 «Хважамжам».
САЛАСА, 2-ФЕВРАЛЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
12.30 «Карчи Дагустан».
АРБЕ, 3-ФЕВРАЛЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
12.30 «Девирар».
ХЕМИС, 4-ФЕВРАЛЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар. Газетин обзор
12.30 «Вахт ва жегилар».
ЖУМЯ, 5-ФЕВРАЛЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
12.30 «Исламдин сес».
КИШ, 6-ФЕВРАЛЬ
10.43 «Гьяфетдин нетижар»
10.50 Концерт.
ГЬЯД, 7-ФЕВРАЛЬ
10.43 «Кард». Аялар патал программа

Шегьер вахчуна

Сириядин армияди боевикривай уьлкведин кьиблепата авай Дераа вилайетдин стратегиядин жигьетдай еке метлеб авай Шейх – Мискин шегьер вахчуна. Идан гьакьиндай 26-январдиз, инсандин ихтияррай Сириядин обсерваториядин малуматдал асаслу хьана Рейтер агентстводи хабар гана.

Дераа, Эль-Кунейтра ва Эс-Сувейда вилайетри фидай рекьин кьекьундал алай шегьер вахчурла, кьейдзавайвал, Сириядин военныйриз Дамаскдай чпин дестейриз женгинин ва недай-хьвадай сурьсет агакьардай

мумкинвал жеда. Гьа са вахтунда Дераада авай террористрин десте кьве патал пай хьанва. Алай вахтунда женгинин гьерекатар Шейх-Мискин шегьердин патарив давам жезва.

Шейх-Мискин шегьер Сириядин армияди кьунвайдан гьакьиндай гьеле 2-январдиз малумарнай, амма а члавуз террористрилай шегьердин са пай вахчур алакьнай ва шегьер патал пуд гьафтеда женгер давам хьанай.

24-январдиз Сириядин гьукуматдин кьушунри Туьркиядихь галаз сергьятдал алай Латакия вилайетда стратегиядин рекьий еке метлеб авай Ар-Раба шегьер боевикривай вахчуна.

12-январдиз Сириядин военныйри Россиядин авиациядин кумекни галаз Латакиядин дагьлара авай Сальма поселок “Исламдин государстводин” боевикриказ азадна. Террористар хуьруьн кьерехдай маса чкайриз катна.

“Исламдин государстводин” боевикри 2014-йисан гатуз Иракдин ва Сириядин территориядин хейлин пай кьунай ва анра халифат малумарна. Террористрихь галаз женг кьве уьлкведин армияди, США кьиле авай международный коалицияди, гьакни 2015-йисан сентябрдиз террористрин сенгерриз ягьунар кьазвай Россиядин гьавадинни космосдин кьуватри кьиле тухузва. Сириядин президент Башар Асада Москвадиз авай военный рекьий кумек гун тлабнай.

Идалайни гьейри, 2011-йисалай Араб Республикада Асадан тереф хуьзвай кьушунринни ам отставкадиз фин истемизшзавай восстанидиз кьарагнавайбурун арада граждандяе давам жезва.

Цийи рекь кардик кутуна

Пекинди Китайдай ва Китайдиз, Россиядин территориядилай элкьвена, кьерехдай парар агакьарун патал “Ипекдин рекьин” цийи тереф кардик кутунин жигьетдай Украинадин гьерекатар тебрикзав. Идан гьакьиндай, ТАСС-ди хабар гузвайвал, КНР-дин МИД-дин официальный векил Хуа Чуньина малумарна.

“Украинадин ва са жерге маса уьлквейрин теклифриз талукь яз Китайди транспортдин цийи рекь кардик кутунин тереф хуьзва”, - лагьана дипломатди.

Гьа са вахтунда Чуньина Транссибирский магистралдал бинеламиш хьана, Китайдай Европадиз авай транспортдин рекьерин ва кардик акатдай цийи рекьин важиблувални кьейдна.

15-январдиз Одесский областда авай Ильичевск гьуьлуьн портунай Украина - Гур-

жистан - Азербайжан - Кьазахстан - Китай маршрутдиз тежрибадин ерида аваз поезд рекье туна. Украинадин экономикадин рекьий вилик финин ва алишверишдин министр Айварас Абромавичуса рекь ачухдай мярекатдал малумарайвал, “им Россиядилай аслу тушиз чи товарар масанриз рекье тунин кьвалах артухарун патал мажбур хьана авурди я”.

Киевда гьисабзавайвал, Украинадин Ильичевск портунай Китайдай Европадиз кьезвай рекье жедай вахт Россиядай кьезвайдалай хейлин тимил жеда.

Цийи рекь Чулав ва Каспийский гьуьлерикай фида.

14-январдиз Украинади - Азербайжанди - Кьазахстанди ва Гуржистанди транспортдин и рекьий парар тухун патал кьезил тариф кардик кутунин гьакьиндай протоколдал кьулар члугна.

Транспортдин, энергетикадин алишверишдин рекь кардик кутунин фикир 2013-йисан сентябрдиз КНР-дин председатель Си Цзиньпин Кьазахстандиз мугьманвилез атай вахтунда лагьанай. Эхиримжи вахтара Киевди уьлкведин территория и проектдинсергьятра аваз парар дашмишун патал активнидаказ ишлемишунин гьакьиндай лугьуз хьана.

Акси я

Иракда терроризмдихь галаз женг анжак “Иракдин кьуватрин гьилералди”, кьезепатан уьлквейрин кьаришмишвал авачиз кьиле тухуда. Идан гьакьиндай Арабринни Индиядин Сад лагьай форум кьиле физвай Бахрейндин меркез тир Манамада Иракдин кьезепатан крарин министр Ибрагим аль-Жаафариди журналистриз малумарна. Адан гафар “Цийивилер” РИА-ди раижнава.

Министрдин гафаралди, Иракда терроризмдиз акси серенжемар са гьихьтин ятлани маса кьуватрин, кьилдин советникар квачиз, кьаришмишвал авачиз кьиле тухуда.

Аль-Жаафариди кьейд авурвал, “Ираким аслу тушир государство я, ада вичин аслу туширвал члурдай ихтияр садазни гудач”. Гьа са вахтунда ада умуд кутуна хьи, алай йисуз Иракдин вири территориядал “Исламдин государстводин” террориствилдин дестедал эхир эцигда.

22-январдиз Пентагондин кьил Эштон Картера малумарайвал, США-ди мукьвал вахтара “Исламдин государстводиз” акси женгера иштиракун патал гьавадинни десантдин-101 дивизия рекье твада. Гьа са вахтунда ада тагькимарна хьи, исламистриз акси женгера америкавийривай Иракдин кьушунар эвезиз жедач.

Декабрдиз Масул шегьердин патарив бронетехника гвай аскерин батальон ракуьрай Туьркиядихь галаз Иракдин дипломатвилдин чуьрук арадал атана.

Уьлкведин властри Туьркиядин гьерекатриз чапхунчивилинбуруз хьиз кьимет гана. Багьдадди меслят тавунвай военный серенжем кьиле тухунин мумкинвал ред авуна ва Туьркиядин кьушунар, яргьал вегьин тавуна, вичин уьлкведин мулкунай ахкьудун ООН-дивай истемизна.

“Исламдин государстводин” жергейра ава

Тажикстандин агьзурдав агакьна граждандри Сирияда ва Иракда “Исламдин государстводин” жергейра аваз женг члугвазва. Идан гьакьиндай республикадин кьенепатан крарин министр Рамазон Рахимзодади малумарна, хабар гузва “Азия-Плюс” агентстводи.

МВД-дин кьилин гафаралди, “Исламдин государстводин” жергейра аваз женг члугур Тажикистандин 156 агьали гьеле кьунва, 61

кас гьуьгуьллудаказ Мукьвал тир Рагь-экьечдай патай кьвалериз хтанва, республикадин 147 граждандин ана телеф хьана.

Рахимзодади “Исламдин государстводин” яракьлу дестейрин виридалайни машгур тажикидин - республикадин ОМОН-дин виликан командир Гуьлмурад Халимован кьисметдин гьакьиндай суьгьбетна.

Махсус подразделенидин офицер 2015-йисан майдиз боевикрин терефдал элячйна, Сириядин гьукуматдин кьушунрихь галаз кьиле феийи женгера адал кьве сеферда жер хьана. Алай вахтунда ОМОН-дин виликан командир исламистри гузвай са гьеччи пенсиядал яшамиз жезва.

“Авай малуматрал асаслу яз, ИГИЛ-ди кьенин юкьуз Халимоваз гьар вацра США-дин 100 доллардин кьадарда аваз пособие гузва”, - алава хьувуна министрди.

2015-йисан июндиз Тажикистандин властри “Исламдин государстводин” жергейриз гьахьунин мурад аваз уьлкведиди экьечлайбуру уьлкведин граждандинвиликай магьрумардай ният авайдан гьакьиндай малумарнай. Гьа и йисан июлдиз Душанбеди боевикрин жергейра, 400-дав агакьна агьалияр авайди хиве кьунай.

Европадин Советдин делегация Крымдиз атанва

Инсандин ихтияррай Европадин Советдин миссия Крымдиз атанва. Идан гьакьиндай 25-январдиз, Крымдин гьукуматдин вице-премьер Георгий Мурадован гафарал асаслу хьана, “Цийивилер” РИА-ди хабар гана. “Европадин Советдин делегация Крымдиз атанва. Нянин тлуьн недай вахтунда карчи куьруь суьгьбет арадал атана”, - лагьана Мурадова.

Миссиядин кьиле Европадин Советдин генеральный секретардин махсус векил, Швейцариядин дипломат Жерар Студман ава. Делегация Крымда гьафтедин эхирдалди жеда. И вахтунда делегация, Мурадован гафаралди, республикадин кьил Сергей Аксеновахь галаз гьуьруьмиш жеда, гьакни яшайишдин метлеб авай са жерге объектрал фида.

Виликрай 25-январдиз Европадин Советдин генеральный секретарь Турбьерн Янгланда Крымда инсандин ихтияррай миссияди кьвалах башламишзавайдан гьакьиндай малумарнай. Ада кьейдна хьи, миссияди вичин кьвалах тамамдаказ аслу туширвилдин шартлара кьиле тухуда ва “Крымдин территориальный статусдиз талукь гьихьтин хьайитлани месэлайрихь галаз адан кар жедач”. “И карди чаз инсандин ихтияррай об-

Рекьем

• Тебиатда арадал кьезвай жуьреба-жуьре хаталу гьалар себеб яз Россиядиз гьар йисуз 30-60 миллиард манатдин зиянар жезва.

ЦБ-дин курсуналди кьенин юкьуз:

1 доллар - 79,69 манат,
1 евро - 85,84 манат,

кьизил (1 гр) - 2933,00 манат,
гимшиш (1 гр) - 37,42 манат.

ИНТЕРНЕТДАЙ.

Гьазурайди - Шагьисмаил ГЬАЖИМИРЗОВ

ласта авай гьалдин гьакьиндай ачух ва тамам малумат кьачуз кумек гуда ва Крымдин халкь рикелай алат тавунвайдахь инанмишарда”, - кьейдна ада.

Делегациядин членри полуостровдал арадал атанвай гьалдин гьакьиндай доклад Янгладиз февралдин эхирра ва я мартдиз агакьарда.

23-январдиз Украинадин кьезепатан крарин министрстводин кьил Павел Клинкаина Европадин Совет Крымдиз мониторинговый миссия рекье тунин гьакьиндай месэладиз килигзава лагьана малумарнай. А члавуз кьезепатан политикадин ведомстводин кьили и месэладиз талукь яз са жуьрединни баянар ганачир.

21-январдиз Украинадин президент Петр Порошенкодай Крымда авай вичин векилханадин составда аваз полуостров элкьвена вахчуниз талукь кьуллугь тешкилна. Кьуллугь “вахтуналди кьунвай территориядилай куьч хьанвай” полуостровдин граждандрихь галаз кьвалах тухунал, яни полуостров Украинадин юрисдикциядик кутунин стратегиядин программаяр тукьлуьрунал машгьул жеда.

Гьа и юкьуз Украинадин финансрин министр Наталья Ярескьоди Крым вахчун патал дипломатвилдин цийи мумкинвилер тешкилдайдан гьакьиндай малумарна. Кремлда лагьайтла, и кардиз баянар гуналди, малумарна хьи, Крымдиз талукь яз са жуьредин месэла авач. “Гьакь хьайила, Крымдин месэла веревирд авун мумкин кар туш”, - кьейдна Россиядин Президентдин пресс-секретарь Дмитрий Пескова.

15-январдиз Крымдин гьукуматдин сад лагьай вице-премьер Михаил Шеремета кьейд авурвал, Киевдиз властри “гьикьван фикрар авуртлани, гьихьтин гьавадин кьелеяр ва хкетдик жедай хьтин планар тукьлуьрайтлани”, Крым Украинадин составдик элкьвена хьфидач. Адан гафаралди, ихьтин гьалар арадал атун мумкин туш - гьатта Киевдин властри международный кьуватар кардик кутуртлани, Европадин Совет ва США-дин иштираквал аваз контактдин цийи десте тешкилайтлани.

Крым Россиядин составдик 2014-йисан мартдиз региондин агьалирин чьехи паюни сесер гайидалай гьуьгуьнлиз эхкечнай. Киевди, гьа виликрай хьиз, полуостров Украинадин территория яз гьисабзава. Москвади, вичин нубатдай яз Крым Россиядик кутунин серенжем международный праводихь галаз кьазвайди я лугьузва.

Анди хуьре махсус серенжем

25-январдиз чи республикадин Анди хуьре хуси кьвале кьуват гьилевайбуру боевикрин са десте элкьуьрна кьуна ва ина террористриз акси режим кардик кутуна. Идан гьакьиндай “Цийивилер” РИА-диз республикадин кьайдаяр хуьдай органра авай чешмедди хабар гана.

Боевикрин са десте кьвале чуьнуьх хьанвай. “Рей це” лагьайла, абуру жаваб яз кьуват гьилевайбуруз гуьлле гана. Алай вахтунда махсус серенжем акьалтлана”, - лагьана ада.

Агентство авай чешмедди кьейд авурвал, кьайдаяр хуьдай органри мукьвал вахтунда кьвал ахтармишда. Тамам тушир деллрал асаслу яз, кьвале пуд боевик авай.

2016-йисан 11-январдиз махсус серенжем кьиле тухвай вахтунда республикадин кьайдаяр хуьдай органрин кьуллугьчийри Цумададин бандитрин дестедин башчи лугьузвайди тир Мегьамед Абдулхаликов тергна. Ам 2014-йисалай федеральный розыскда авайди яз малумарнавай. Кванада хуьре акьунар кьиле фидай вахтунда са боевикдилай катиз алакьна.

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛЬ:
РД-дин Гьукумат
367000, Махачкала, пл. Ленина, 1

КЪИЛИН РЕДАКТОР
А.У. САИДОВ
Тел/Факс. (872-2) 65-00-60
E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55

КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ -
ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГЪИМОВ
65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
Э. Д. ШЕРИФАЛИЕВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А. Х. ГЪАМИДОВ
65-00-63

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

КАССА
65-00-58

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Э. ШЕРИФАЛИЕВ

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00
Чап ийиз вахкана - 18.00
Газет "Лезги газетдин" компьютерин базада гъазурна.
Газет "Лотос" ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкала,
Пушкинан куьче, 6.

Тираж 8436

Макъалаяр редакцияди туькьур хъйизва. Макъалайриз рецензияр гузвач ва абур элкъвена вахузвач. Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахун мумкин я.

Газет массовый коммуникацийрин хиле законодательствода амал авунал гуьзчивал авунин ва культурадин ирс хуьнин рекъай РФ-дин Федеральний къуллугъдин Кыблепатан федеральный округда авай Управлениди регистрация хъувунва.
ПИ № ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь

РЕДАКЦИЯДИН ВА ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:

367018, Махачкала,
1 Петрдин проспект, 61,
7-мертеба.

Ⓜ - И лишандик квай материалар гъакъидихъ чапзавайбуря.

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты "Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001
ИНН - 0561051314
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Мубаракрай!

Дагъустан Республикада авай 7-нумрадин медико-социальный экспертизадин руководитель, пешедин рекъай кылин категория авай духтур-терапевт-эксперт, здравоохраненидин гьурметлу работник, зегьметдин ветеран

Фатима Саидовна МЕДЕЕВАДИЗ (АЛИМЕТОВАДИЗ):
Гьурметлу Фатима Саидовна!
Чна ваз ви хайи югъ риклин сидкъидай мубаракзава. Чаз вахъ мягъкем сагъламвал, хизанда хушбахтлувал, кваллахда асалкъунар хъана кланзава.

ВАЗ ВИ ЮБИЛЕЙ МУБАРАКЗАВАЙ "РД-ДА АВАЙ МСЭДИН КЪИЛИН БЮРО" ФКУДИН КОЛЛЕКТИВ, ДУСТАР ВА ТАНИШАР.

Малумат

ГЪУРМЕТЛУ ВАТАНЭГЪЛИЯР!

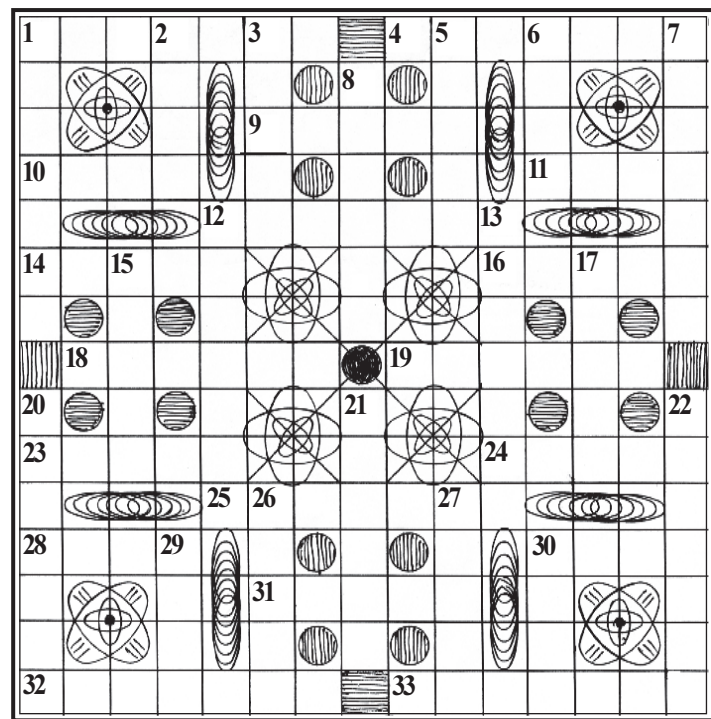
Алай макъамда жегъил несилдин арада дидед члалал рахаз, кхъиз чин тийизвайбур тимил туш. Жъуреба-жуьре себебар аваз члалавай къакъатнавай бязибуруз и нукъсандикай азад жез, жуванбурухъ галаз дидед члалал рахаз кланзава, амма члал чирдай мумкинвал авач.

Ихътин гъал фикирда къуна, РД-дин Общественный палатади милли газетрин редакциярин къвалав дидед члал чирдай гъяд йикъан курсар ачухун теклифнава. "Лезги газетдин" редакцияди теклифдин тереф хуьзва ва дидед члал чирдай курсар ачухзава. Гъакъисузбур тир и курсари 2-апрелдилай кваллахда.

Лезги члал чириз кланзавайбурувай телефондин агъадихъ галай нумрайриз зенг ийиз жеда. **65-02-81, 8-928-047-51-64.**

Кроссворд

Туькьурайди - Салигъ ИБРАГЪИМОВ

ДУЪЗ ЦИАРАРА: 1. Къуьлуьн сорт. 4. Къезмай вахт. 9. ВетI. 10. Лезгидалди март. 11. Чумуррал жедай емиш. 12. Мугъманар къабулдай квал. 14. Телефондин... 16. Къалма-къал, куклун. 18. Ажалдин малаик. 19. Ашукъ тирди. 23. Шуьшедин къаб. 24. Махачкъалада РГъамзатован проспекта са фирма. 25. Яру ранг жхатдай дувулар. 28. Гъур регъведай чка. 30. Арабрин алфавитдин сифтегъан гъарф. 31. Емиш. 32. Ягъанат. 33. Чатун устлардин алат.

ТИК ЦИАРАРА: 1. Кыл-квач чуьхуьн, бедендихъ гелкъуьн (урус гаф). 2. Хъенчлин къаб. 3. Даклардин хел. 5. Гимидин ших. 6. Дидебуба авачирди. 7. Военный чин. 8. Ахъаюн. 12. Хъвалахъар гафунин синоним. 13. Дербент районда са хуьр. 15. Къушунрин жерге. 17. Аял, бала. 20. Мешреб алачирди. 21. Бурав. 22. Дуьньядикай уях кас. 26. Шамильский районда са хуьр. 27. Хуьруьн транспорт. 29. Цуьквер твадай къаб. 30. Табий яз хъун.

Утерянный диплом о высшем образовании серии НВ за №156001 об окончании Дагестанского политехнического института, выданный 25-июня 1986 г. **МАХМУДОВУ Камалдину Зейнидиновичу**, считать недействительным.

Карантин эцигдач

"АЧУХ ВЛАСТЬ"

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

26-январдиз "Дагъустан" РИИ-да Дагъустандин здравоохраненидин министр Танка Ибрагъимов, Роспотребнадзордин РД-да авай управленидин руководитель Элеонора Омаријева журналистрихъ галаз гьурьушмиш хъана.

Анал гриппдихъ галаз алакьалу яз Россиядин 47 регионда карантин эцигнавайди малумарна.

- Алай вахтунда санлай вири улкъведа, гриппди хаталу гъалар арадал гъанва. Хейлин регионра начагъбурун къадар гзаф хъуниз килигна, карантин малумарнава. Дагъустанда гриппдихъ галаз алакьалу гъалар са акъван члурубур туш, карантин малумарунин чарасузвал авач, -къейдна Танка Ибрагъимова.

Республикада 15 районда грипп (H1N1 ва H3N2) авайди тестик хъанва. Эхиримжи 3 гъафтада Махачкъалада ОРВИ-дик ва гриппдик 961 кас азарлу хъана,

абурукай 837 яшар 14 йисалай виниз тушир аялар. Азарлуьрин 40% гриппдиз акси вакцинадин рапар пулсуз янавайбур я.

Мярекатдал республикада неинки са гриппдиз, гъакни санлай прививкаяр авунал гъалтайлани, гъалар са акъван пайгар туширдал мад сеферда фикир желбна. Гзафбуру прививкайрикай кыл къакъудуни чпин сагъламвал хаталувилик кутазвайдини къейдна.

Э. Омаријевади хумадин аксина республикадин дережада хейлин серенжемар къабулзавайдал фикир желбна.

- Ятлани секин хъана виже къведач, лагъана ада, гъикI хьи гриппдин хаталувал екеди я, гъеле "сад лагъай лепе" алатнавач, "къвед лагъайдини" вилик кума. Кичле хъун лазим туш, мукъаятвал квадар тавуни, гигиенадин къайдайрал амал авуни, нерал ва сивел махсус маскаяр алуькун хейлин дережада грипп акатунин вилик пад къада.

Маскаяр гъар къве сятдилдай дегишарна кланда, и вахт алатайла абур тун гъатта хаталуни я.

Абуру журналистрин са жерге суалризни жавабар гана.

Кажлаеван юбилей - Мегъарамдхуре

И мукъвара Мегъарамдхуьруьн райондин аялрин музшколада **Мурад КАЖЛАЕВАН** 85 йисан юбилейдиз талуьк мярекат кыле фена.

Аниз атай аялар, абурун диде-бубаяр, муаллимар ва райондин культурадин идарайрин векилар ДМШ-дин педагог Гъуьрият **ИДРИСОВАДИ** композитордин уьмуьрдинни яратмишунрин рекъихъ галаз танишарна.

Музшколадин муаллимар тир Гъуьрият Идрисовади, **Рагъимат ИСМАИЛОВАДИ**, фортепиано классдин ученица **Айна МЕГЪАМЕДОВАДИ** ва маса бицекри еке гъевесдив юбилярдин эсерар тамамарна.

Нумрадиз чар Кхъихъ, клела!..

Элдер **АДИЛХАНОВ**, пенсионер, Чеперин хуьр

Гъурметлу "Лезги газетдин" редакция! Зун яшар 75 далай алатнавай пенсионер, зегьметдин ветеран я. Зи вири азад вахт хайи газет клелиз, адакай хуьруьнбуруз суьгъбетариз акъатзава. За квез рикливай лугъузва, заз гъафтада са югъ сувар я! "Лезги газет" кваллиз хтай югъ!

Бес, гъурметлу зи лезги стхяр-вахар! Жув савадлу хъана кланзаватIа, лезги члал, лезги гъарфар авай икъван хъсан газет кхьин, клелун виридаз серф я!

Са бязибуру, кимерал, куьчейрал члагай - члагай суьгъбетар ийиз, кыл тларда. Газетдикай гъич хабарни авачирбуру. Гъурметллубур, куьне сифте кхъихъ "Лезги газет", квез адан хъсанвал ахпа чир жеда.

Гила зун са тимил чи члалакайни рахан. Алай девирда чи

са бязи лезгийриз "буба", "диде" гафар чизмач. Виридакай "мамаярни", "папаяр" хъанва. Жуван клвале аваз, аялрихъ галаз урус члалалди рахазва. Аялриз лап хъсандиз урус члал чизва, амма лезги члал?..

Члал аялзамаз чирна кланзава. Урус халкъдихъ Макаренко лугъудай са хъсан муаллим авай. Са юкьуз адан патав са итим ата-на, лугъуда хьи, бес клвале юлдашдиз аял хъанва, ам тербияламишдай тегъер чизвач. Муаллимди и касдивай хабар къада:

- Аял хъана шумуд югъ алатнава?
Атанвайда жаваб гуда: - Са гъафте алатнава.

Муаллим хияллу хъана, ахпа хълагна:

- Чан хва, вун са гъафтедин геж хъанва. Адаз гила тербия хгун четин я.

ИкI я, члал чир хъувунин, члал чирдай устад газет я. Ам кхъихъ, клела!.. зи гъурметлу лезгийр!

Ахцегъ райондин образованидин управленидин ва профсоюзрин работникри Гуьлметов Сейфединаз уьмуьрдин юлдаш **ФИРЕНГИЗ** кечмиш хуьнихъ галаз алакьалу яз башсагълугъвал гузва.